İŞKUR

Açık İşlerin Arama Kanallarına Göre Dağılımı

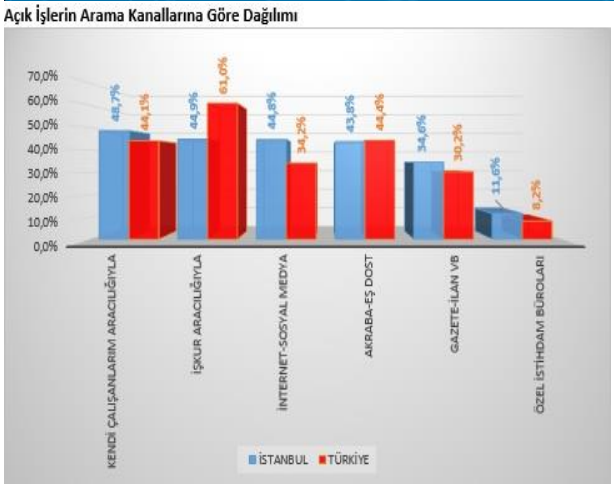

2017

İSTANBUL İŞGÜCÜ PİYASASI ARAŞTIRMA RAPORU

T.C.

TÜRKİYE İŞ KURUMU GENEL MÜDÜRLÜĞÜ

İSTANBUL ÇALIŞMA VE İŞ KURUMU İL MÜDÜRLÜĞÜ

İŞGÜCÜ PİYASASI ARAŞTIRMA RAPORU

2017

YAZARLAR

Yasin DEMİR – İş ve Meslek Danışmanı

Umut AYAR – İstatistikçi

SUNUŞ

İstanbul, Türkiye'nin ekonomik anlamda başkenti, nüfus, iş yaşamı, kültürel anlamda da en önemli şehridir. Asya ve Avrupa kıtalarını birleştiren, Kara, deniz ve hava ticaret yollarının bir kavşağı olması ve stratejik konumu nedeniyle Türkiye'de ve dünyada ekonomik yaşamın merkezi olmuştur.

İstanbul, 2016 yılında yüzde 13,5 ile işsizlik oranı Türkiye verisinin 2,6 puan yukarısında yer almıştır. İşsizlik oranının Türkiye ortalamasının üstünde olmasına rağmen, İstanbul'da işgücü piyasasının ihtiyaç duyduğu alanlarda çalışacak işgücü temininde sorunlar yaşanmaktadır.

İşgücü Piyasası Araştırmasının temel amacı, işgücü piyasasına ilişkin periyodik bilgileri elde etmek mevcut ve gelecek dönemdeki sektörel ve mesleki değişimleri izlemek, işgücü piyasasının talep yapısını ortaya koymak ve bu sonuçlar üzerinden aktif istihdam politikalarına veri kaynağı teşkil etmektir. Yapılan bu çalışma ile işgücü piyasasının ihtiyaçları ve sorunları belirlenmeye çalışılmıştır. Araştırma sonuçları sadece İŞKUR için değil diğer kamu/özel sektör kurum ve kuruluşları için de yol gösterici olacak ve ilimizin mesleki eğitim planlamasında ihtiyaç duyulan bilgiler için de kaynak teşkil edecektir.

Yapılan bu çalışmanın başarıyla tamamlanmasında emeği geçen İŞKUR personeli ve araştırmaya katılan işverenlerimize teşekkür eder, çalışmanın ilimize ve tüm ilgililere faydalı olmasını dilerim.

Saygılarımla

Vasip ŞAHİN
İstanbul Valisi

ÖNSÖZ

Geçmişten günümüze birçok medeniyete ev sahipliği yapmış, konumu, ekonomik, sosyal, kültürel ve demografik yapısıyla ülkenin her zaman merkezinde yer almış olan İstanbul, dünyanın da önemli şehirlerinden biridir.

Türkiye nüfusunun %19'unun, işgücünün yüzde 21'inin yaşadığı dinamik bir işgücüne sahip olan İstanbul'un sorunlarının başında işsizlik ve istihdam gelmektedir. İşgücüne katılımdaki artış, tarıma dayalı işgücünün her geçen gün azalması, eğitim seviyesinin düşük olması ve en önemlisi mesleki eğitim alınmamış olması işsizliği artırırken, işyerleri de deneyimli ve nitelikli işgücünü bulmakta zorlanmaktadır.

İşsizliğin azaltılması ve işyerlerinin aradığı nitelikteki işgücünü bulabilmesi noktasında sorunun doğru tespit edilmesi gerekmektedir. Bu bağlamda Kurumumuz her yıl düzenli olarak, özel sektör işyerleriyle yüz yüze görüşerek işgücü piyasasının sorunlarını ortaya koymaktadır. Araştırma sonuçları karar alıcılara önemi bir veri kaynağı sağlamaktadır.

İstanbul'da 3 Nisan – 5 Mayıs 2017 tarihleri arasında örnekleme yöntemi ile tespit edilen 20+ istihdamlı işyerleri ile yüz yüze görüşme yapılarak "İşgücü Piyasası Araştırması" yapılmıştır. Yapılan bu çalışmayla ilimizdeki işyerlerinin ihtiyaç duymuş olduğu nitelikli işgücü açığı ve bu ihtiyacı gidermede karşılaştıkları sıkıntı ve sorunlar belirlenmiş olup, uyguladığımız "Aktif İstihdam Politikalarıyla" nitelikli işgücü açığının giderilmesine katkıda bulunulacaktır.

İşgücü Piyasası Araştırmasının saha aşamasından rapor yazımına kadar özveri ile çalışan tüm personelimize ve araştırmaya destek veren işverenlerimize teşekkür eder, ilimize ve ülkemize hayırlı olmasını temenni ederim.

Saygılarımla

Yunus YELMEN
İstanbul Çalışma ve İş Kurumu İl Müdürü

İÇİNDEKİLER

SUNUŞ i
ÖNSÖZ iii
İÇİNDEKİLER v
TABLOLAR LİSTESİ vi
ŞEKİLLER LİSTESİ vii
KISALTMALAR viii
YÖNETİCİ ÖZETİ ix
GİRİŞ 1
BİRİNCİ BÖLÜM 2
İŞGÜCÜ PİYASASI ARZ VERİLERİ 2
İŞKUR GÖSTERGELERİ 2
Başvuru 2
Kayıtlı İşsiz 3
Açık İşler 5
İşe Yerleştirmeler 6
Aktif İşgücü Programları 7
İşsizlik Ödeneği 11
İKİNCİ BÖLÜM 14
İŞGÜCÜ PİYASASI TALEP ARAŞTIRMASI SONUÇLARI 14
İŞYERLERİ VE MEVCUT İSTİHDAM 15
İşyeri Verileri 15
Mevcut İstihdam 26
AÇIK İŞLER 29
TEMİNİNDE GÜÇLÜK ÇEKİLEN MESLEKLER 48
GELECEK DÖNEM İSTİHDAM EĞİLİMLERİ 55
SONUÇ 60
EKLER 62
2017 YILI İŞGÜCÜ PİYASASI ARAŞTIRMASI İŞYERİ BİLGİ FORMU 62

TABLOLAR LİSTESİ

Tablo 1: Mesleklere Göre Başvuru Sayısı (2016) ... 3
Tablo 2: Mesleklere Göre Kayıtlı İşsiz Sayısı (2016) ... 4
Tablo 3: Mesleklere Göre Açık İş Sayıları (2016) ... 6
Tablo 4: Mesleklere Göre İşe Yerleştirme Sayıları (2016) ... 7
Tablo 5: Mesleki Eğitim Kurs ve Kursiyer Sayıları (2010-2016) ... 8
Tablo 6: Mesleki Eğitim Kurslarının Cinsiyete Göre Meslek Dağılımı ... 9
Tablo 7: İşbaşı Eğitim Programı ve Katılımcı Sayıları (2010-2016) ... 9
Tablo 8: İşbaşı Eğitim Programlarının Cinsiyete Göre Meslek Dağılımı ... 10
Tablo 9: Girişimcilik Eğitim Programı ve Katılımcı Sayıları (2014-2016) ... 10
Tablo 10: Toplum Yararına Programlar (Kurs ve Kursiyer Sayıları) (2010-2016) ... 11
Tablo 11: Yıllar İtibariyle İşsizlik Ödeneği Başvuru ve Hak Eden Sayısı (2010-2016) ... 12
Tablo 12: Mesleklere Göre İşsizlik Ödeneğini Hak Eden Sayıları (2016) ... 12
Tablo 13: İşyerlerinin Sektörel Dağılımı ... 16
Tablo 14: Sektörlere Göre İŞKUR Hizmetlerinden Faydalanma Oranları ... 24
Tablo 15: Sektörlere ve Cinsiyete Göre Çalışan Sayısı ... 26
Tablo 16: Meslek Grupları ve Cinsiyete Göre Çalışan Sayıları ... 28
Tablo 17: İşyeri Yaşına ve Cinsiyete Göre Çalışan Sayısı ... 28
Tablo 18: En Fazla Çalışanı Olan Meslekler ... 29
Tablo 19: Sektörlere Göre Açık İş Sayısı ... 30
Tablo 20: Sektörlere Göre Açık İş Oranı ve Açık İşi Olan İşyeri Oranı ... 31
Tablo 21: Açık İşlerde Sektörlere Göre Talep Edilen Eğitim Düzeyi ... 36
Tablo 22: Açık İşlerde Talep Edilen Eğitim Düzeyleri ve Arama Kanalları İlişkisi ... 38
Tablo 23: Arama Kanallarından İstenen Becerilerin Öncelik Sıralaması ... 40
Tablo 24: Meslek Gruplarına Göre Açık İş Sayısı ... 41
Tablo 25: Meslek Gruplarına göre Açık İş Oranları ... 41
Tablo 26: Açık İşlerin Meslek Gruplarına ve Cinsiyete Göre Dağılımı ... 42
Tablo 27: Meslek Gruplarına Göre Açık İşlerde Talep Edilen Beceri Düzeyi ... 44
Tablo 28: Meslek Gruplarına Göre Açık İşlerin Aranma Kanalları ... 45
Tablo 29: Açık İş Olan Mesleklerden İstenen Becerilerde Öncelik Sıralaması ... 46
Tablo 30: Cinsiyet Bazında En Çok Açık İş Olan Meslekler ... 47
Tablo 31: Cinsiyete Göre Açık İşlerde Talep Edilen Becerilerin Öncelik Sıralaması ... 48
Tablo 32: Sektörlere Göre Temininde Güçlük Çekilen Kişi Sayısı ... 50
Tablo 33: Mesleklere Göre TGÇM Dağılımı ... 52
Tablo 34: Mesleklere Göre TGÇM Nedenleri ... 54
Tablo 35: Sektörlere Göre İşverenlerin İstihdam Beklentileri ... 56
Tablo 36: Sektörlere Göre Net İstihdam Değişimi ... 57
Tablo 37: Meslek Gruplarına Göre Net İstihdam Değişimi ... 58
Tablo 38: En Fazla İstihdam Artışı/Azalışı Beklenen Meslekler ... 58

ŞEKİLLER LİSTESİ

Şekil 1: Yıllar İtibariyle Cinsiyete Göre Başvuru Sayısı (2010-2016) 2
Şekil 2: Yıllar İtibariyle Cinsiyete Göre Kayıtlı İşsiz Sayısı (2010-2016) 4
Şekil 3: Yıllara Göre Açık İş Sayıları (2010-2016) 5
Şekil 4: Yıllar İtibari ile Cinsiyete Göre İşe Yerleştirme Sayısı (2010-2016) 6
Şekil 5: İşyerlerinin Yaşına Göre Dağılımı 17
Şekil 6: Sektörlere Göre Part-Time Çalışanı Olan İşyerlerinin Dağılımı 17
Şekil 7: Kadınların Part-Time Çalışma Durumu 18
Şekil 8: Sektör Bazında İşyerlerinin Vardiyalı Çalışma Yapma Durumu 19
Şekil 9: Kadınların Vardiyalı Çalışma Durumu 20
Şekil 10: Sektörlere Göre İşyerlerinin İhracat Yapma Oranı 21
Şekil 11: İŞKUR Hizmetlerinden Faydalanma Oranları 22
Şekil 12: Sektörlere Göre İŞKUR Hizmetlerinden Faydalanma Oranları 23
Şekil 13: İŞKUR Hizmetlerinden Yararlanan İşyerlerinin Özellikleri 25
Şekil 14: Sektörlere Göre Ortalama Çalışan Sayıları 27
Şekil 15: Açık İşi Olan İşyeri Oranı 30
Şekil 16: TGÇM Durumuna Göre Açık İş Oranları 32
Şekil 17: İhracat, Part Time Çalışma, Vardiyalı Çalışma Yapma Durumuna Göre Açık İş Oranları 33
Şekil 18: Açık İşlerde Cinsiyet Tercihi 33
Şekil 19: Açık İşlerin Eğitim Düzeyine Göre Dağılımı 34
Şekil 20: Açık İşlerin Cinsiyet ve Eğitim Düzeyine Göre Dağılımı 35
Şekil 21: Açık İşlerin Arama Kanallarına Göre Dağılımı 37
Şekil 22: Hizmetlerden Yararlanma Durumuna Göre Arama Kanallarının Dağılımı 39
Şekil 23: Eleman Temininde Güçlük Çeken İşyeri Oranı 49
Şekil 24: Sektörlere Göre Temininde Güçlük Çeken İşyeri Oranı 49
Şekil 25: Temininde Güçlük Çekilen Kişilerin Meslek Gruplarına Göre Dağılımı 51
Şekil 26: TGÇM Nedenlerinin Dağılımı 53
Şekil 27: İşyeri Durumuna Göre TGÇM Nedenleri 54
Şekil 28: İşyeri Özellikleri Bakımından NİDO 59

KISALTMALAR

İPA İşgücü Piyasası Araştırmaları
İŞKUR Türkiye İş Kurumu
NACE Avrupa Topluluğu Ekonomik Faaliyetlerin İstatistiki Sınıflaması
NİDO Net İstihdam Değişim Oranı
TÜİK Türkiye İstatistik Kurumu

YÖNETİCİ ÖZETİ

İşgücü piyasasını analiz etmek için arz ve talep verilerine ihtiyaç duyulmaktadır. İşgücü piyasasının arz tarafına ait veriler TÜİK ve İŞKUR'un idari kayıtları aracılığı ile yayınlanmaktadır. İşgücünün arz boyutunun ele alınmasında bir takım temel işgücü verileri bulunmaktadır. Ekonomik olarak aktif olan nüfusun, çalışabilir yaştaki nüfusa olan oranını ifade eden İşgücüne Katılma Oranı; çalışanların çalışabilir yaştaki nüfusa oranını ifade eden İstihdam Oranı ve toplam işsiz sayısının işgücüne oranını ifade eden İşsizlik Oranı işgücü arzına ilişkin temel eğilimleri barındırmaktadır. İşgücü piyasasının talep yönüne ilişkin veriler ise işgücü piyasası araştırması kapsamında derlenmektedir.

İşgücü piyasasının talep boyutunu analiz etmek amacıyla hazırlanan bu raporda, İstanbul ili, İşgücü Piyasası Araştırması sonuçlarına göre değerlendirilmiştir. Çalışma kapsamında veri derlenen işyeri sayısı 34 bin 307'dir. Bu işyerleri 20 ve daha fazla çalışanı olan işyerleri olup il genelinde 17 sektörde araştırma yapılmıştır. İstanbul ilinde 20+ istihdamlı işyerleri için toplam çalışan sayısı 2 Milyon 78 bin 416 olarak tespit edilmiştir. Cinsiyet bağlamında ele alındığında ise 641 bin 638 çalışan kadınlardan, 1 milyon 436 bin 778 çalışan ise erkeklerden oluşmaktadır. Kadınların yüzde 27'si, erkeklerin ise yüzde 30'u İmalat sektöründe istihdam edilmektedir. İl geneline bakıldığında her işyerinde ortalama olarak 61 kişi istihdam edilmektedir. Ortalama çalışan sayısı en fazla Finans ve Sigorta Faaliyetleri sektöründe olup, çalışan sayısı bu sektördeki işyerlerinde ortalama 296'dır. İstanbul ilinde en fazla çalışanı olan meslek grupları; Profesyonel Meslek Mensupları ve Nitelik Gerektirmeyen Mesleklerdir.

İstanbul ilinde açık iş oranı yüzde 1,9 olarak tespit edilmiştir. Türkiye genelinde ise açık iş oranı yüzde 1,7 olup, İstanbul ili açık iş oranı bakımından 0,2 puanlık bir farkla Türkiye ortalamasının üzerindedir. Açık iş oranının en yüksek olduğu sektör ise yüzde 2,9 ile İdari ve Destek Hizmet Faaliyetleri sektörüdür. İstanbul ilinde açık işlerin meslek gruplarına göre dağılımı incelendiğinde; en fazla açık işin Tesis ve Makine Operatörleri ve Montajcılar meslek grubunda olduğu tespit edilmiş olup bu gruptaki açık iş sayısının toplam açık iş sayısı içindeki oranı yüzde 24'tür. Ayrıca söz konusu meslek grubu yüzde 3,6 ile açık iş oranının en yüksek olduğu meslek grubudur. İstanbul ilinde en fazla açık iş olan meslekler; Organizasyon Sorumlusu, Makineci(Dikiş), Güvenlik Görevlisi, Temizlik Görevlisi, Garson(Servis Elemanı), Şoför(Yolcu Taşıma), Satış Danışmanı, Beden İşçisi(Genel), Müşteri Temsilcisi ve Yazılım Destek Uzmanıdır. İl genelinde açık işlerin yüzde 34,4'ü için Eğitim Düzeyi Önemli Değil ve yüzde 46,9'u için Lise ve Altı eğitim düzeyi talep edilmektedir.

İstanbul ilinde temininde güçlük çekilen meslekler sektörlere göre incelendiğinde en fazla İmalat sektöründe eleman temininde güçlük çekildiği görülmektedir. Bu sektördeki işyerlerinin yüzde 32,5'i eleman temininde güçlük çekmektedir. İstanbul ilinde meslek gruplarına göre temininde güçlük çekilen kişilere bakıldığında en çok Tesis ve Makine Operatörleri ve Montajcılar meslek grubunda yer aldıkları görülmektedir. Temininde güçlük çekilen kişilerin yüzde 25,8'i söz konusu meslek grubunda yer almaktadır. İstanbul ilinde temininde güçlük çekilen mesleklere bakıldığında ilk sırada Organizasyon Sorumlusu mesleğinin yer aldığı görülmektedir. Bu mesleği sırasıyla Makineci (Dikiş) ve Temizlik Görevlisi

meslekleri takip etmektedir. İstanbul ilinde teminde güçlük çekilme nedenlerine bakıldığında ilk sırada Gerekli Mesleki Beceriye/Niteliğe Sahip Eleman Bulunamaması yer almaktadır.

Türkiye genelinde işyerlerinin yüzde 18,8'istihdamın artacağı yönünde cevap verirken İstanbul ilinde işverenlerin yüzde 17,8'i istihdamın artacağını öngörmüştür. İstihdamın azalacağını düşünen işveren oranı yüzde 2,6 ile Türkiye genelinden 0,2 puan fazla olarak öngörülmüştür.

GİRİŞ

İstanbul İşgücü Piyasası Araştırması sonucu derlenen veriler ile ilin işgücü piyasasının sorunlarına ışık tutulabilecektir. Alınacak kararların ve uygulamaya konulacak faaliyet ve projelerin etkinliği için bu araştırma sonucunda elde edilen verilerin kıymeti bir hayli büyüktür. İstanbul İşgücü Piyasası Araştırması Sonuç Raporu da bu önemli bilgileri içeren ve il düzeyinde politika yapıcılarına ve karar alıcılara kaynak sağlamada büyük katkılar sağlayacak olan önemli bir çalışmadır. Zira etkin bir işgücü piyasası için işgücü piyasasının aktörlerini oluşturan işgücü ve işverenlerin piyasaya sundukları emeği ve piyasadan beklediklerini iyi analiz ederek niteliklerini ortaya koymak ilk adımı oluşturmaktadır. Daha sonra ise bu analizler neticesinde arz talep dengesini iyi kurmak ve işgücü politikalarını bu dengeyi sağlayacak şekilde bir zemine oturtturmak, istihdam ve işsizlik sorunlarıyla mücadele eden her bir kurum/kuruluşun gayesini oluşturmaktadır.

Bu bağlamda İşgücü Piyasası Araştırmaları sadece İŞKUR düzeyindeki politikalara değil, Türkiye'de işgücü piyasası konusuyla ilgilenen her kuruma önemli katkılar sağlamaktadır. İŞKUR, işgücü piyasasında aktif ve pasif istihdam politikalarında söz sahibi bir Kamu İstihdam Kurumu olarak İşgücü Piyasası Bilgi Formları aracılığıyla ve işverenlerle yüz yüze görüşme yöntemiyle İşgücü Piyasası Araştırmalarını gerçekleştirmektedir. Bu araştırma sonucunda Türkiye'de işgücü piyasasının talep boyutuna ilişkin en kapsamlı veri üreten kurum olarak İŞKUR'u görmekteyiz.

İşgücü piyasası talep verilerinin elde edilmesine yönelik çalışmalar Çalışma ve İş Kurumu İl Müdürlükleri tarafından 2007 yılından beri periyodik olarak sürdürülmektedir. Her sene periyodik olarak yapılan bu araştırmalar kapsamında 2017 yılı için İstanbul ilinde 3 Nisan – 5 Mayıs 2017 tarihleri arasında saha çalışması gerçekleştirilmiştir. Akabinde işgücü piyasasının arz ve talep boyutunu ele alan İşgücü Piyasası Araştırma Raporu hazırlanmıştır.

Bu raporda, İşgücü Araştırması sonuçları analiz edilerek İstanbul ilinin işgücü piyasasının talep yapısı ortaya konulmaktadır. İşgücü Piyasası Araştırmasının gayesi işverenlerin mevcut istihdam ve açık işlerini tespit etmek, işgücü piyasasında mevcut ve gelecek dönemde meydana gelen veya gelmesi beklenen mesleki değişim ve gelişimleri izlemektir.

BİRİNCİ BÖLÜM

İŞGÜCÜ PİYASASI ARZ VERİLERİ

İŞKUR GÖSTERGELERİ

İŞKUR göstergeleri Kurumun idari kayıtlarından oluşmakta olup İŞKUR'un hedef kitlelerine sunmuş olduğu hizmetlerinin verilerinden hareketle istatistik alt yapısında derlediği rakamları içermektedir. Kurumun hizmetlerinden yararlanmak için Kuruma kayıt yaptıran kişilerin yaş, cinsiyet, sosyal durum, eğitim durumu, sektör ve meslek bilgisi bağlamında oldukça detaylı bilgisine ulaşılabilmektedir.

Başvuru

Başvuru, İş arayanların, gereksinimlerinin karşılanması için internet üzerinden ya da Kurum İl Müdürlüklerine doğrudan yaptıkları müracaattır.

Şekil 1: Yıllar İtibariyle Cinsiyete Göre Başvuru Sayısı (2010-2016)

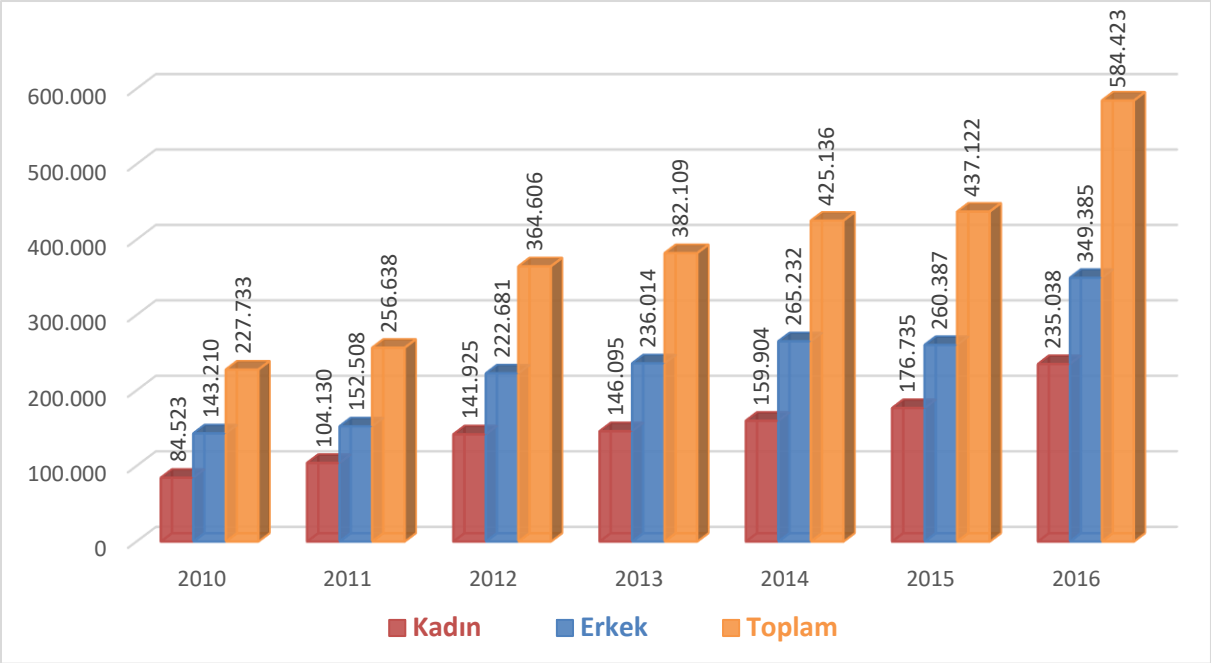

Kaynak: İŞKUR

İstanbul ili için başvuru sayısı, 2016 yılında son yedi yılın en yüksek seviyesini görmüştür. Toplam başvuru sayısı 584 bin 423 olarak gerçekleşmiştir. Bu başvuruların 349 bin 385 'ini erkekler, 235 bin 38'ini kadınlar oluşturmuştur. Toplam başvuru sayısı 2010 yılına göre 2016 yılında iki buçuk

katın üzerinde bir artış göstermiştir. Aynı yıllarda kadınların ve erkeklerin başvurularındaki artış oranları incelendiğinde; kadınların başvuru oranı erkeklere oranla daha fazla artış göstermiştir. Yine yıllara göre kadınların başvuru oranlarına bakıldığında 2010 yılında kadın başvurusu %37,1 iken 2016 yılında bu oran %40,2' ye yükselmiştir. Bu artış oranından da görüleceği üzere kadınların işgücü piyasasındaki etkinliği gün geçtikçe artış göstermektedir.

Tablo 1: Mesleklere Göre Başvuru Sayısı (2016)

Meslekler	Kadın	Erkek	Genel Toplam
Beden İşçisi (Genel)	14.811	34.645	49.456
Satış Danışmanı	13.272	14.913	28.185
Temizlik Görevlisi	13.106	11.013	24.119
Büro Memuru (Genel)	11.047	11.212	22.259
Garson (Servis Elemanı)	2.222	8.801	11.023
Ön Muhasebeci	7.901	2.706	10.607
Makineci (Dikiş)	4.920	5.663	10.583
Güvenlik Görevlisi	1.315	9.140	10.455
Çaycı	7.936	987	8.923
Şoför-Yük Taşıma	5	8.646	8.651

Kaynak: İŞKUR

Tablo 1'de İstanbul ilinde mesleklere göre başvuru sayıları mevcuttur. En fazla başvurunun olduğu İlk 10 meslek içerisinde ilk sırada 49 bin 456 tane başvuruyla Beden İşçisi (Genel) mesleği bulunmaktadır. Bu rakam toplam başvuru sayısının %8,5'ini oluşturmaktadır. Bu mesleği Satış Danışmanı ve Temizlik Görevlisi meslekleri takip etmiştir. Kadınların başvurduğu mesleklere bakıldığında ise ilk ondan farklı olarak Sekreter, Muhasebeci ve Kasiyer meslekleri yer almaktadır. Erkeklerde ise Şoför (Yolcu Taşıma) ve Beden İşçisi (İnşaat) meslekleri farklılık göstermektedir. Bu doğrultuda kadınların erkeklere göre daha nitelikli mesleklerde farklılaşma ortaya koyduğu söylenebilmektedir. Bu durum erkeklerin işgücüne katılımının yüksek olmasının yanında kadınların eğitim seviyesinin artması ile işgücüne katılımının artmasının bir sonucudur. Böylelikle Kurumumuza yapılan başvurulara da bu durum yansımaktadır.

Kayıtlı İşsiz

Kayıtlı işsizler, işsiz olup İŞKUR'a iş aramak için başvuruda bulunan kişileri kapsamaktadır. Bir kişi Kuruma kayıt olduktan sonra 12 ay boyunca herhangi bir işlemde bulunmazsa kayıtlarda aktif durumdan pasif duruma geçmektedir. Daha önce 18 ay olarak belirlenen aktif kayıtta kalma süresi 2016 yılı Ocak ayı ile birlikte 12 aya düşürülmüştür. Şekil 2'de yıllar itibariyle İstanbul ili için İŞKUR'a kayıtlı işsizlerin cinsiyete göre dağılımı verilmiştir.

Şekil 2: Yıllar İtibariyle Cinsiyete Göre Kayıtlı İşsiz Sayısı (2010-2016)

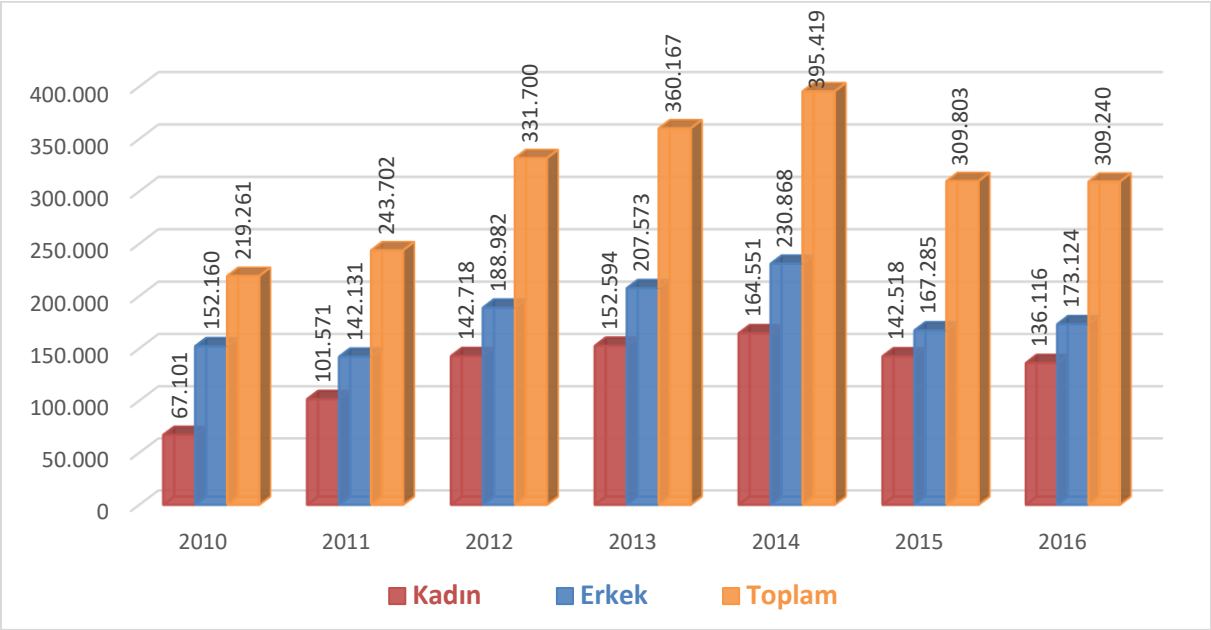

Kaynak: İŞKUR

2010 yılında İstanbul ilinde İŞKUR'a kayıtlı 219 bin 261 işsizin 152 bin 160'ı erkeklerden, 67 bin 101 kişisi ise kadınlardan oluşmaktadır. 2016 yılında ise toplam 309 bin 240 kişi işsiz olarak kayıtlarda yerini almıştır. Yıllar itibariyle toplam kayıtlı işsiz sayısında artış eğilimi dikkat çekmektedir. 2015 yılındaki düşüşün nedeni ise 2015 yılı içinde kayıtlı işsiz sorgulamalarında SGK kayıtlarının da baz alınması yöntemine geçilmesidir. Bu gelişmenin, İŞKUR olarak işsizlere daha doğru ve etkin politika üretmek noktasında faydalı olacağı düşünülmektedir.

Yıllar itibariyle kadın ve erkek dağılımları incelendiğinde dikkati çeken nokta kadınların kayıtlı işsiz olarak İŞKUR kayıtlarındaki önemli artışıdır. 2010 yılında 67 bin 101 kadın kayıtlarda işsiz olarak yer almışken bu sayı 2016 yılında yaklaşık iki kat artarak 136 bin 116'ya yükselmiştir.

Tablo 2: Mesleklere Göre Kayıtlı İşsiz Sayısı (2016)

Meslekler	Kadın	Erkek	Genel Toplam
Beden İşçisi (Genel)	7.572	15.279	22.851
Büro Memuru (Genel)	6.790	5.739	12.529
Satış Danışmanı	5.499	6.785	12.284
Temizlik Görevlisi	6.028	4.253	10.281
Ön Muhasebeci	5.664	1.875	7.539
Sekreter	6.152	65	6.217
Çaycı	5.093	714	5.807
Muhasebeci	2.952	1.921	4.873
Şoför-Yük Taşıma	4	4.740	4.744
Garson (Servis Elemanı)	858	3.851	4.709

Kaynak: İŞKUR

Tablo 2'de İstanbul ilinde mesleklere göre kayıtlı işsiz sayıları mevcuttur. En fazla kayıtlı işsizin olduğu İlk 10 meslek içerisinde ilk sırada Beden İşçisi (Genel) mesleği yer almakta olup bu meslekte İstanbul ilinde Kuruma kayıtlı 22 bin 851 işsiz bulunmaktadır. Bu rakam İstanbul ilindeki toplam kayıtlı işsiz sayısının % 7.4' ünü oluşturmaktadır. Bu mesleği Büro Memuru (Genel) ve Satış Danışmanı meslekleri takip etmiştir. Kadınlarda en çok Beden İşçisi (Genel), Büro Memuru, Sekreter, Temizlik Görevlisi gibi mesleklerin yanı sıra Muhasebeci, Ön Muhasebeci ve gibi niteliği yüksek mesleklerde de kayıtlı işsiz bulunmaktadır.

Açık İşler

Açık iş; en basit tanımlama ile Kuruma işverenler tarafından verilen işgücü talebidir. Açık iş sayısının artması kendisini işe yerleştirmede göstermekte ve işverenlerin İŞKUR ile çalışma isteklerinin arttığı yönünde izlenim vermektedir.

Şekil 3: Yıllara Göre Açık İş Sayıları (2010-2016)

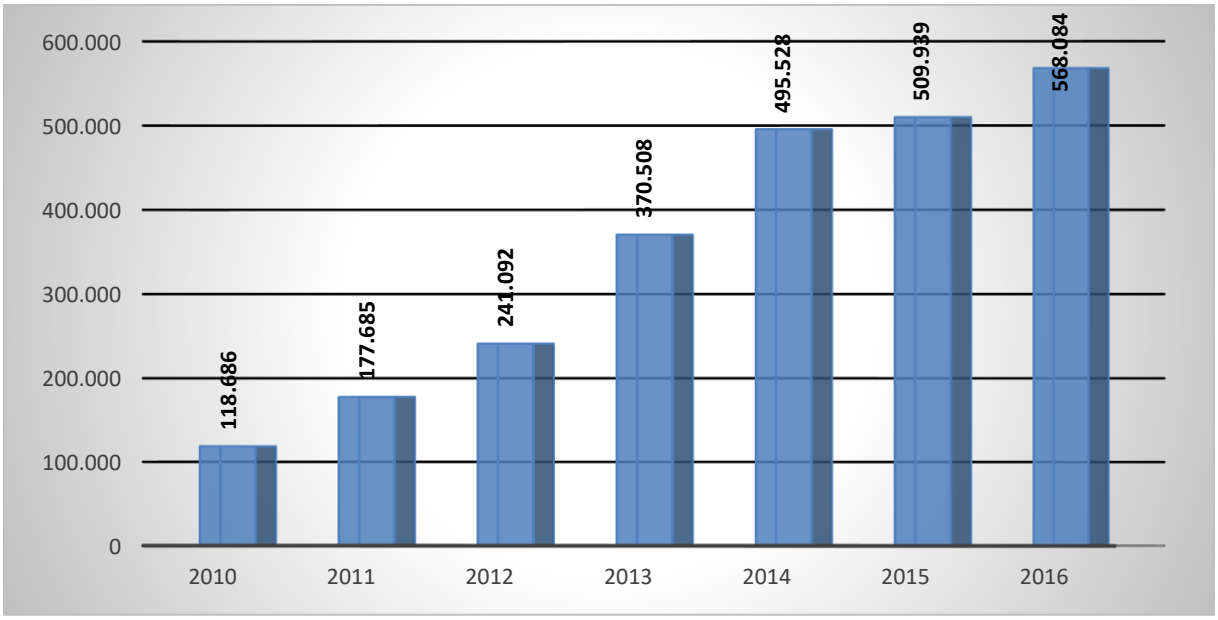

Kaynak: İŞKUR

Şekil 3'te görüleceği üzere 2010 yılında 118 bin 686 kişilik işgücü talebi alınmışken bu sayı 2016 yılına gelindiğinde 568 bin 84 kişiye yükselmiştir. Açık iş sayıları yıllar içerisinde artan bir seyir izlemiştir. 2013 yılında ki açık iş sayısı bir önceki yıla göre yüzde 53,7 oranında artış göstermiştir. Açık iş sayısı 568 bin 84 kişi ile 2016 yılında zirveyi görmüş ve 2010 yılına göre yaklaşık beş katlık bir artış sergilemiştir.

Tablo 3: Mesleklere Göre Açık İş Sayıları (2016)

Meslekler	Açık İş Sayısı
Beden İşçisi (Genel)	111.103
Temizlik Görevlisi	40.601
Satış Danışmanı	35.335
Güvenlik Görevlisi	32.063
Büro Memuru (Genel)	26.933
Reyon Görevlisi	19.423
Çağrı Merkezi Müşteri Temsilcisi	15.645
Beden İşçisi (İnşaat)	14.089
Garson (Servis Elemanı)	13.919
Kasiyer	12.206

Kaynak: İŞKUR

İstanbul ilinde 2016 yılında 568 bin 84 kişilik açık iş, işverenler tarafından İŞKUR'a iletilmiştir. Bu sayının içinde, kayıtlı işsizlerde ve başvuru sayılarında olduğu gibi ilk sırada 111 bin 103 kişilik açık işe sahip Beden İşçisi (Genel) mesleği bulunmaktadır. Bu sayı toplam açık iş sayısının %19,6'sını oluşturmaktadır. Bu mesleği Temizlik Görevlisi ve Satış Danışmanı meslekleri takip etmiştir.

İşe Yerleştirmeler

İşgücü piyasasının arz ve talep yönlü olduğu düşünüldüğünde işgücü talebinin artması ile daha fazla bireyin işe yerleşmesi doğal bir sonuçtur. Bu nedenle işe yerleştirme sayılarının artması için işverenlerden alınan açık işlerin artışının önemli olduğu unutulamamalıdır.

Şekil 4: Yıllar İtibari ile Cinsiyete Göre İşe Yerleştirme Sayısı (2010-2016)

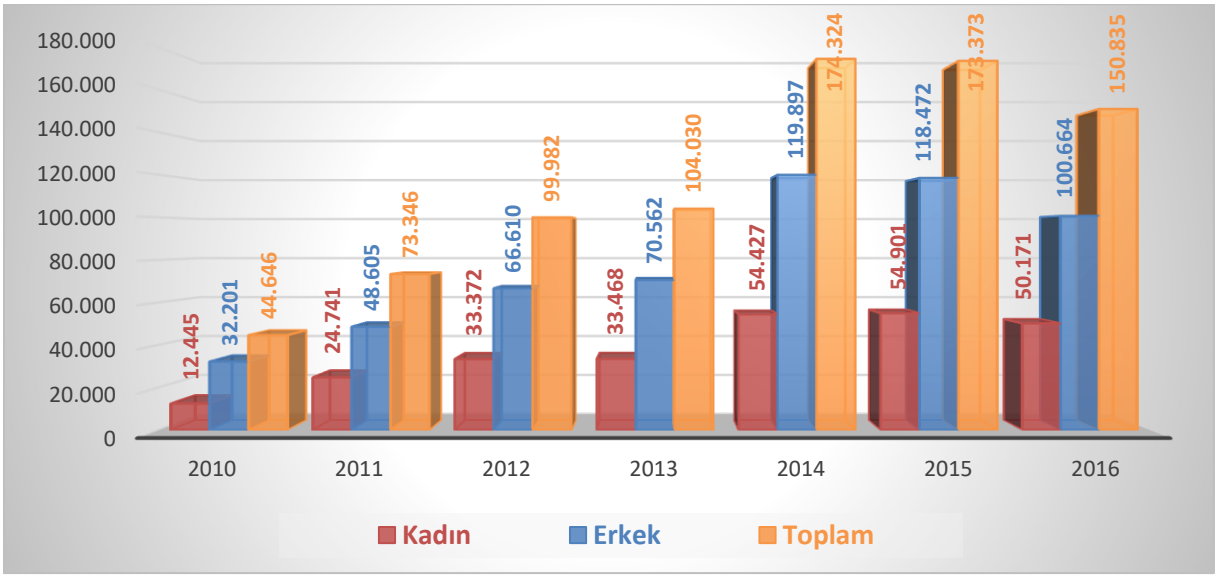

Kaynak: İŞKUR

2010 yılındaki işe yerleştirme sayısı 44 bin 646 olan İstanbul ilinde işe yerleştirilenlerin 32 bin 201'i erkeklerden, 12 bin 445 kişi ise kadınlardan oluşmaktadır. Bu rakamlar 2014 yılına kadar artış, 2014'ten 2016 yılına kadar ise düşüş eğilimi göstermiştir. 2016 yılında İstanbul ilinde 150 bin 835 kişi İŞKUR tarafından işe yerleştirilmiştir. 2010 yılında işe yerleşenlerin yaklaşık yüzde 27,9'u kadınlardan oluşurken bu oran 2016 yılında yüzde 33,3'e yükselmiştir.

Şekil 4'te görüleceği üzere 2016 yılında işe yerleştirme rakamlarında bir önceki yıla göre % 13' lük bir düşüş yaşanmıştır. Ekonomideki durgunluk, sektörel belirsizlikler, asgari ücret düzeyi ile ekonomideki mal ve hizmet talebi gibi faktörler işverenlerin işgücü talebini etkilemektedir. İŞKUR olarak her koşulda ekonomideki potansiyel olamasa da fiili açık işleri mümkün olduğunca Kuruma kazandırıp, İŞKUR üzerinden iş arayan kayıtlı işgücü ile eşleştirmek işgücü piyasasında etkinliği arttırmak adına önemlidir. Bu durum da doğal olarak istatistiklere işe yerleştirme olarak yansıyacaktır.

Tablo 4: Mesleklere Göre İşe Yerleştirme Sayıları (2016)

Meslekler	Kadın	Erkek	Genel Toplam
Beden İşçisi (Genel)	6.664	20.091	26.755
Temizlik Görevlisi	5.884	8.795	14.679
Satış Danışmanı	7.532	5.566	13.098
Güvenlik Görevlisi	1.685	9.450	11.135
Beden İşçisi (İnşaat)	46	9.418	9.464
Büro Memuru (Genel)	4.256	4.410	8.666
Reyon Görevlisi	1.734	2.525	4.259
Garson (Servis Elemanı)	915	2.430	3.345
Usta Öğretici (Diğer)	2.204	750	2.954
Çağrı Merkezi Müşteri Temsilcisi	1.499	1.358	2.857

Kaynak: İŞKUR

İstanbul ilinde 26 bin 755 kişilik işe yerleştirmeyle Beden İşçisi (Genel) mesleği ile ilk sırada yer almaktadır. Bu sayı toplam işe yerleştirme sayısının %17,7'sini oluşturmaktadır. Bu mesleği Temizlik Görevlisi ve Satış Danışmanı meslekleri takip etmektedir. Kadınlar en çok Satış Danışmanı, Beden İşçisi (Genel) ve Temizlik Görevlisi mesleklerinde işe yerleştirilirken, erkekler en çok Beden İşçisi (Genel) ve Güvenlik Görevlisi mesleklerinde işe yerleştirilmiştir.

Aktif İşgücü Programları

İŞKUR, aktif işgücü programları aracılığıyla işgücü piyasasında becerileri eskimiş ya da hiçbir niteliği olmayan işgücüne beceri kazandırarak daha kolay iş bulmasına imkân vermekte ve işsizlikten istihdama geçişi kolaylaştırmaya çalışmaktadır.

Aktif işgücü programları içerisinde bulunan mesleki eğitim kursları, işbaşı eğitim programları ve girişimcilik eğitim programları ile işgücüne nitelik kazandırmaktadır. Toplum yararına programlar ise işsizliğin yoğun olduğu yerlerde ve dönemlerde işgücünün, işgücü piyasasından uzak kalmasını önlemede önemli bir araçtır.

Tablo 5: Mesleki Eğitim Kurs ve Kursiyer Sayıları (2010-2016)

MEK				
Yıllar	Kurs	Kadın	Erkek	Toplam
2010	1.148	9.844	11.377	21.221
2011	879	6.984	8.077	15.061
2012	1.304	12.996	13.099	26.095
2013	574	6.354	5.407	11.761
2014	507	3.685	6.320	10.005
2015	592	5.531	5.788	11.319
2016	504	4.898	4.916	9.814

Kaynak: İŞKUR

Mesleki eğitim kursu en fazla 2012 yılında düzenlenmiştir. Düzenlenen bin 304 kursa 12 bin 996 kadın kursiyer, 13 bin 99 erkek kursiyer katılarak toplam 26 bin 95 kursiyer katılım sağlamıştır. 2016 yılında ise düzenlenen 504 mesleki eğitim kursuna toplam 9 bin 814 kursiyer katılmıştır. Katılan kursiyerlerin 4 bin 898'i kadın, 4 bin 916'sı erkeklerden oluşmaktadır.

Mesleki eğitim kursları; yeni bir meslek kazandırılması veya var olan mesleki becerilerin geliştirilmesi suretiyle bireylerin istihdam edilebilirliğini arttırarak işsizlik probleminin çözülmesini hedefleyen programlardır. Bu kapsamda düzenlenecek kursların beceri eksikliği olan kitlelere ulaşması büyük önem taşımaktadır. 2015 ve 2016 yıllarında kursa katılan bireylerin cinsiyetleri incelendiğinde kadın katılımcıların sayısında bir artış olduğu görülmektedir. Kadınların eğitim seviyesi arttıkça işgücüne katılımlarının arttığı gerçeği düşünüldüğünde mesleki eğitim kursları ile kadınların beceri seviyeleri arttırılarak işgücü piyasasına girişleri ve istihdam edilebilirlikleri kolaylaştırılmaktadır. 2016 yılında katılan kursiyerlerin yüzde 49,9'u kadınlardan oluşmaktadır.

Tablo 6: Mesleki Eğitim Kurslarının Cinsiyete Göre Meslek Dağılımı

Kadın	Erkek	Toplam
Kasiyer	Lojistik Elemanı	Lojistik Elemanı
Müşteri Temsilcisi	Yazılım Geliştiricisi	Kasiyer
Satış Elemanı (Perakende)	Kasiyer	Yazılım Geliştiricisi
Reyon Görevlisi	Müşteri Temsilcisi	Müşteri Temsilcisi
Yazılım Geliştiricisi	Sistem İşletmeni	Satış Elemanı (Perakende)
Bilgisayar İşletmeni	Atık Toplayıcısı	Reyon Görevlisi
Hasta Kabul-Kayıt Görevlisi	Bilgisayar İşletmeni	Bilgisayar İşletmeni
Lojistik Elemanı	Satış Elemanı (Perakende)	Sistem İşletmeni
Müşteri Hizmetleri Görevlisi/Asistanı	Reyon Görevlisi	Hasta Kabul-Kayıt Görevlisi
Perakende Satış Elemanı (Gıda)	Bilgisayar Programcısı	Perakende Satış Elemanı (Gıda)

Kaynak: İŞKUR

2016 yılında en fazla Lojistik Elemanı, Kasiyer ve Yazılım Geliştiricisi mesleklerinde kurs düzenlenmiştir. Kadınlarda en fazla Kasiyer, Müşteri Temsilcisi ve Satış Elemanı (Perakende) mesleğinde kurs düzenlenmiştir. Erkeklerde ise en fazla Lojistik Elemanı, Yazılım Geliştiricisi ve Kasiyer mesleklerinde kurs düzenlenmiştir.

Tablo 7: İşbaşı Eğitim Programı ve Katılımcı Sayıları (2010-2016)

İEP				
Yıllar	Kurs	Kadın	Erkek	Toplam
2010	175	225	303	528
2011	539	819	796	1.615
2012	715	1.364	1.089	2.453
2013	1.222	2.079	1.739	3.818
2014	1.462	2.190	1.639	3.829
2015	5.963	8.684	8.505	17.189
2016	12.455	16.366	17.746	34.112

Kaynak: İŞKUR

İşsizliğin en önemli nedenlerinden biri gerekli mesleki bilgi ve beceriye sahip olunamamasının yanında yeterli iş tecrübesine sahip olunmamasıdır. İşbaşı eğitim programının temel amacı mesleki deneyimi veya iş tecrübesi olmayan kişilere mesleki deneyim ve iş tecrübesi kazandırılarak bu kişilerin istihdam edilebilirliklerinin arttırılmasıdır. Bir diğer amaç ise nitelikli işgücü temin etmekte zorlanan işverenlere işe alacakları kişileri işyerinde belli bir süre gözlemleyerek ve eğitim vererek kişiler hakkında ayrıntılı bilgi sahibi olma ve işe alma konusunda isabetli bir karar verme imkânı sunmaktır.

2010 yılından itibaren işbaşı eğitim programlarının sayısı artış eğilimi içerisindedir. İşverenler tarafından oldukça rağbet gösterilen işbaşı eğitim programları, katılımcılar açısından da pratik eğitim almaları ve işyerinde tecrübe kazanarak sonrasında daha kolay iş bulmaları açısından önemli bir aktif

işgücü programı olarak karşımıza çıkmaktadır. 2016 yılında düzenlenen toplam kurs sayısı 2010 yılına göre yaklaşık 71 kat artmıştır. Bu durum İŞKUR'un kurslarının daha çok kişiye beceri kazandırdığını ve işgücü piyasasında etkinliğini arttırdığını göstermektedir.

2016 yılında 12 bin 455 program düzenlenmiş olup toplam 34 bin 112 kişi programa katılmıştır. Katılımcıların yüzde 48'i kadınlardan yüzde 52'si erkeklerden oluşmaktadır. Artış eğiliminde olan işbaşı eğitim programından 2016 yılında 2015 yılına göre yüzde 98,5 oranında daha fazla kişi faydalanmıştır.

Tablo 8: İşbaşı Eğitim Programlarının Cinsiyete Göre Meslek Dağılımı

Kadın	Erkek	Toplam
Hasta Danışmanı	Satış Danışmanı	Satış Danışmanı
Satış Danışmanı	Garson (Servis Elemanı)	Satış Elemanı (Perakende)
Satış Elemanı (Perakende)	Satış Elemanı (Perakende)	Hasta Danışmanı
Kasiyer	Reyon Görevlisi	Garson (Servis Elemanı)
Büro Memuru (Genel)	Güvenlik Görevlisi	Kasiyer
Çağrı Merkezi Müşteri Temsilcisi	Makineci (Dikiş)	Büro Memuru (Genel)
Makineci (Dikiş)	Savunma ve Güvenlik Meslek Elemanı	Makineci (Dikiş)
Ön Muhasebeci	Büro Memuru (Genel)	Reyon Görevlisi
Hasta Kabul-Kayıt Görevlisi	Çağrı Merkezi Müşteri Temsilcisi	Çağrı Merkezi Müşteri Temsilcisi
Garson (Servis Elemanı)	Kasiyer	Ön Muhasebeci

Kaynak: İŞKUR

2016 yılında İstanbul ilinde en fazla Satış Danışmanı, Satış Elemanı (Perakende) ve Hasta Danışmanı mesleklerinde işbaşı eğitim programı düzenlenmiştir. Kadınlarda en fazla Hasta Danışmanı, Satış Danışmanı ve Satış Elemanı (Perakende) mesleğinde program düzenlenmiştir. Erkeklerde ise en fazla Satış Danışmanı, Garson (Servis Elemanı) ve Satış Elemanı(Perakende) mesleklerinde program düzenlenmiştir.

Tablo 9: Girişimcilik Eğitim Programı ve Katılımcı Sayıları (2014-2016)

GEP				
Yıllar	Kurs	Kadın	Erkek	Toplam
2014	259	2.785	3.202	5.987
2015	382	4.506	4.903	9.409
2016	462	5.212	6.209	11.421

Kaynak: İŞKUR

Girişimcilik Eğitim Programları, istihdamın korunması, artırılması, geliştirilmesi ve işsizliğin azaltılması hedefleri çerçevesinde işsizlere kendi işlerini kurma imkânı sunarak hem işsiz olan bireyleri

işsizlikten kurtarmayı hem de bireylere ilave istihdam imkânı oluşturmayı hedeflemektedir. 2016 yılında 462 tane girişimcilik eğitim programı düzenlenmiştir. 2016 yılında düzenlenen girişimcilik eğitim programına katılan katılımcı sayısı 2015 yılına göre yüzde 21,4 artış göstermiştir. Programa 5 bin 212'si kadın, 6 bin 209'u erkek olmak üzere toplam 11 bin 421 kişi katılmıştır.

Tablo 10: Toplum Yararına Programlar (Kurs ve Kursiyer Sayıları) (2010-2016)

TYP				
Yıllar	Kurs	Kadın	Erkek	Toplam
2010	72	2.436	3.356	5.792
2011	82	1.301	1.237	2.538
2012	105	2.676	1.966	4.642
2013	58	1.011	746	1.757
2014	111	1.914	542	2.456
2015	100	3.374	2.205	5.579
2016	63	3.054	1.975	5.029

Kaynak: İŞKUR

Toplum Yararına Programlar; işsizliğin yoğun olduğu dönemlerde toplum yararına bir iş ya da hizmetin gerçekleştirilmesi yoluyla özellikle istihdamında zorluk çekilen işsizlerin çalışma alışkanlık ve disiplininden uzaklaşmalarını engelleyerek işgücü piyasasına uyumlarını gerçekleştirmek ve geçici gelir desteği sağlamak gayesiyle uygulanmaktadır. 2016 yılından toplam 63 kurs açılmış olup bu programlara 3 bin 54'ü kadın, bin 975'i erkek olmak üzere toplamda 5 bin 29 kişi katılmıştır. Toplum Yararına Programlar en fazla MEB Bakım ve Onarım Temizlik ve Park Düzenlemeleri ve Ağaçlandırma işlerinde düzenlenmiştir.

İşsizlik Ödeneği

İşsizlik sigortası, kişinin bir işyerinde çalışırken; çalışma istek, yetenek, sağlık ve yeterliliğinde olmasına rağmen, kendi istek ve kusuru dışında işini kaybetmesi halinde uğradıkları gelir kayıplarını kısmen de olsa karşılayabilmek için, sigortacılık tekniği ile faaliyet gösteren sigorta koludur.

Tablo 11: Yıllar İtibariyle İşsizlik Ödeneği Başvuru ve Hak Eden Sayısı (2010-2016)

Yıllar	Başvuru Sayısı	Hak Eden Sayısı
2010	134.362	101.025
2011	143.604	100.232
2012	183.893	108.301
2013	210.790	123.026
2014	246.562	142.104
2015	298.052	171.877
2016	411.837	235.217

Kaynak: İŞKUR

İstanbul ilinde 2016 yılında toplam 411 bin 837 kişi işsizlik ödeneğine başvurmuş, bu kişilerden 235 bin 217'si işsizlik ödeneği almaya hak kazanmıştır. İşsizlik ödeneğine başvuru ve hak eden sayısı yıllar itibari ile artmıştır. İşsizlik ödeneğine başvuranların sayısı 2016 yılında 2015 yılına göre yüzde 38,2 oranında artmıştır. İşsizlik ödeneğini hak edenlerin sayısı ise 2016 yılında 2015 yılına göre yüzde 36,9 oranında artış göstermiştir.

Tablo 12'de ise işsizlik ödeneğini hak edenlerin meslek bilgileri yer almaktadır. İşsizlik ödeneğini hak edenler içerisinde ilk sırada Beden İşçisi (Genel) mesleğindekiler bulunmaktadır.

Tablo 12: Mesleklere Göre İşsizlik Ödeneğini Hak Eden Sayıları (2016)

Meslekler	İÖ Hakeden Sayısı
Beden İşçisi (Genel)	12.327
Satış Danışmanı	9.132
Makineci (Dikiş)	6.932
Temizlik Görevlisi	5.830
Muhasebeci	5.625
Büro Memuru (Genel)	5.178
Ön Muhasebeci	5.177
Şoför-Yük Taşıma	4.442
Aşçı	3.873
Çaycı	3.643

Kaynak: İŞKUR

İstanbul ili için başvuru sayısı, kayıtlı işsiz sayısı, işe yerleştirme sayısı ve açık iş sayısında ilk sırada yer alan Beden İşçisi (Genel) mesleği işsizlik ödeneğini hak edenler içinde de birinci sırada yer almaktadır. Beden İşçisi (Genel) mesleğinde 12 bin 327 kişi işsizlik ödeneği almayı hak etmiştir. Bu rakam toplam işsizlik ödeneğini almaya hak edenlerin %5,2'sini oluşturmaktadır. Satış Danışmanı mesleğinde ise bu sayı 9 bin 132 olarak gerçekleşmiştir. Bu meslekleri ise Makineci (Dikiş) ve Temizlik Görevlisi meslekleri takip etmiştir. Tablo 12'den anlaşılacağı üzere birkaç meslek haricinde daha çok

nitelik gerektirmeyen mesleklerde işsizlik ödeneği alma durumu mevcuttur. Bu durum da meslek sahibi olan kişilerin daha az iş kaybına uğradıkları anlamına gelmektedir.

İKİNCİ BÖLÜM

İŞGÜCÜ PİYASASI TALEP ARAŞTIRMASI SONUÇLARI

İşgücü piyasasında arz ve talep dengesinin kurulması yolu ile daha etkin işleyişi sağlamak adına işgücü piyasasındaki gelişmeleri takip etmek önemli bir konuyu oluşturmaktadır. İşgücü piyasasında işgücü arzı ve talebinin niteliklerini ortaya çıkarmak ise söz konusu etkin işleyişin ön şartı olarak kabul edilmektedir. İşgücü arzında görülen fazlalıklara rağmen hala belirli alanlarda işgücü sıkıntısı çekilmekte, nitelik uyumsuzluğu sonucu işsizlik azalış eğilimine girememektedir. Bu sorun da gelişmiş ülkelerin dahi işgücü piyasasında en çok sıkıntı çektiği konuların başında gelmektedir.

İşgücü piyasasında eşleştirme hizmetlerinde yaşanan bu tür sıkıntıları bertaraf edebilmek için işgücünün istihdam edilebilirliğini arttırmak odak nokta olarak ortaya çıkmasına rağmen ilk önce işgücü piyasasının gerçek ihtiyaçlarını tespit etmek önemlidir. Bunun sebebi işgücü piyasasının ihtiyacı olmamasına rağmen söz konusu alanda işgücü yetiştirilmesi gibi etkin olmayan faaliyetlerde bulunmanın oluşturduğu etkinlik problemi olarak söylenebilir. Belirli bir alanda işgücü ihtiyacı var mı? İhtiyaç varsa kaç kişilik açık iş mevcut? Hangi beceriler aranmakta? Bir mesleğin temininde güçlük çekiliyorsa bunun sebebi işe başvuru yapılmaması mı, gerekli niteliğe sahip olunamadığından mı ya da ücret ve çalışma koşulları beğenilmediği için mi? Bu soruların cevaplarına ulaşmak, etkin bir eşleştirme hizmeti için zaruri görünmektedir. Bu sebeple işgücü piyasasının talep boyutunun ele alınıp, Kurum politikalarına yön vermesi için çok ciddi çalışmalar yapılmaktadır. İşgücü piyasasının arz yönünü ele alan ve istatistiklerini yayımlayan Türkiye İstatistik Kurumu (TÜİK), bu çalışmalarını sürekli Hanehalkı İşgücü Anketleri aracılığıyla gerçekleştirmektedir. Talep tarafına ilişkin ise İŞKUR'un İşgücü Piyasası Araştırmaları bu alandaki boşluğu kapatmaya yöneliktir. Bu bağlamda işgücü piyasasının seyrini izlemek, değerlendirmek ve beklentileri açığa çıkarmak gayesiyle İşgücü Piyasası Araştırması yapılmaktadır.

4904 sayılı Kanunda Türkiye İş Kurumuna verilen görevlere istinaden işgücü piyasası ihtiyaçlarının tespit edilmesi amacıyla Türkiye İş Kurumunca 2007 yılından beri İşgücü Piyasası Araştırmaları (İPA) periyodik olarak sürdürülmektedir. Değişik yöntemler kullanılarak 2007'den beri devam ettirilen araştırmalar 2009 yılından itibaren yılda iki defa yapılmaya başlanmıştır. İşgücü Piyasası Araştırmaları 2011 yılı ikinci yarısından itibaren TÜİK işbirliğiyle devam etmektedir.

Bu çalışmaların temel amaçları, işgücü piyasası ile ilgili periyodik bilgi elde etmek, işgücü piyasasında mevcut ve gelecek dönemde meydana gelen veya gelmesi beklenen mesleki değişim ve

gelişmeleri izlemek, işgücü piyasasının talep yapısını ortaya koymak ve bu sonuçlar üzerinden aktif istihdam politikalarına veri kaynağı teşkil etmek şeklindedir. Bu çalışmanın önemli amaçlarından biri de İŞKUR dışında da diğer kurum ve kuruluşların işgücü talebi hakkında bilgi ihtiyacını karşılamaktır.

Türkiye İş Kurumu, 2017 Yılı İşgücü Piyasası Araştırması kapsamında 3 Nisan – 5 Mayıs 2017 tarihleri arasında Türkiye genelinde 90 bin 749 işyeri ziyaret edilerek yüze görüşme yöntemiyle veri derlenmiştir. TÜİK İşyeri Kayıtları Sistemi altlık kullanılarak Avrupa Topluluğu Ekonomik Faaliyetlerin İstatistiki Sınıflaması (NACE) Rev. 2 sınıflandırmasına göre Tarım, Kamu Yönetimi ve Savunma; Zorunlu Sosyal Güvenlik, Hane Halklarının İşverenler Olarak Faaliyetleri ile Uluslararası Örgütler ve Temsilciliklerinin Faaliyetleri dışındaki 17 alt sektörde yer alan ve 20 ve daha fazla çalışanı olan işyerleri için 77 ilde tamsayım, 4 ilde (Ankara, İstanbul, İzmir, Bursa) örneklem yöntemiyle çalışılmıştır. 2-9 ile 10-19 arası çalışanı olan işyerlerinde ise Türkiye geneli sonuç alabilmek için örneklem yöntemiyle sahaya çıkılmıştır. Bu tabakalarda il düzeyinde bir sonuç elde edilmemiştir.

İşyerleriyle, Kurum personeli tarafından yüz yüze görüşme yöntemiyle gerçekleştirilen "İl İşgücü Piyasası Araştırması İşyeri Bilgi Formu" kapsamında,

- Temel işyeri bilgileri
- Mevcut istihdam bilgileri (Cinsiyet, Meslek)
- Açık iş (Meslek, Talep Edilen Eğitim ve Beceri düzeyleri, Arama Kanalı, Cinsiyet, Arama Süresi)
- Temininde güçlük çekilen meslekler (Meslek, Güçlük Çekme Nedeni)
- 30 Nisan 2018 tarihleri itibariyle artış/azalış olacağı düşünülen mesleklere ilişkin sorular sorulmuştur.

İŞYERLERİ VE MEVCUT İSTİHDAM

İşyerleri ve Mevcut İstihdam bölümünde İstanbul ilinde gerçekleştirilen İşgücü Piyasası Araştırması kapsamında bulunan işyerleri ile işyerlerinde çalışanlar üzerinde durulmaya çalışılacaktır. İşyerlerinin kuruluş yılı, İŞKUR hizmetlerinden yararlanma durumu ve hangi tür hizmetlerden yararlandığı, işyerlerinin vardiyalı çalışma yapma durumları, ihracat yapıp yapmama durumları ile part-time çalışanının bulunup bulunmadığı durumlarına ilişkin toplanan bilgilere yer verilecektir. Çalışma kapsamında İstanbul ilinde 34 bin 307 işyeri için veri derlenmiştir. Bu işyerlerinde 2 milyon 78 bin 416 çalışan tespit edilmiştir.

İşyeri Verileri

İstanbul ilinde 20 ve daha fazla çalışanı olan işyerleri için veri üretilmiştir. Tablo 13'de İstanbul ilinde araştırma kapsamında olan işyerlerinin sektörel dağılımı incelenecektir.

Tablo 13: İşyerlerinin Sektörel Dağılımı

Sektörler	İşyeri Sayısı
İmalat	11.394
Toptan ve Perakende Ticaret; Motorlu Kara Taşıtlarının ve Motosikletlerin Onarımı	6.545
İnşaat	4.680
Konaklama ve Yiyecek Hizmeti Faaliyetleri	2.113
İdari ve Destek Hizmet Faaliyetleri	1.952
Mesleki, Bilimsel ve Teknik Faaliyetler	1.781
Ulaştırma ve Depolama	1.698
Bilgi ve İletişim	868
İnsan Sağlığı ve Sosyal Hizmet Faaliyetleri	798
Eğitim	679
Diğer Hizmet Faaliyetleri	443
Finans ve Sigorta Faaliyetleri	389
Gayrimenkul Faaliyetleri	374
Kültür, Sanat Eğlence, Dinlence ve Spor	208
Madencilik ve Taş Ocakçılığı	150
Su Temini; Kanalizasyon, Atık Yönetimi ve İyileştirme Faaliyetleri	119
Elektrik, Gaz, Buhar ve İklimlendirme Üretimi ve Dağıtımı	116
Genel Toplam	**34.307**

Kaynak: İPA 2017

İstanbul ilinde İmalat sektörünün önemi, İşgücü Piyasası Araştırmalarında da ortaya çıkmıştır. İstanbul ilindeki çalışma kapsamına giren işyerlerinin yüzde 33,2'si İmalat sektöründe yer almaktadır. Türkiye geneli ile kıyaslama yapılacak olursa; Türkiye genelinde 20 ve daha fazla istihdamlı işyerleri içerisinde İmalat sektöründe bulunan işyerlerinin ağırlığı yüzde 30'dur. Bu durumda İstanbul ilinde İmalat sektöründe bulunan işyerlerinin toplam işyerleri içindeki ağırlığı Türkiye ortalamasının üzerinde bulunmaktadır. İmalat sektöründen sonra en fazla işyeri Toptan ve Perakende Ticaret sektöründe faaliyet göstermektedir. Araştırma kapsamında il genelinde yer alan işyerlerinin yüzde 19'u bu sektörde bulunmaktadır. Ayrıca yüzde 19 olan Türkiye ortalamasına yakın bir oran olarak gerçekleşmiştir. İstanbul ilinde 20 ve daha fazla kişi istihdam eden yaklaşık her 2 işyerinden bir tanesi İmalat ve Toptan ve Perakende Ticaret sektöründe faaliyet göstermektedir.

En az işyeri ise Elektrik, Gaz, Buhar ve İklimlendirme Üretimi ve Dağıtımı sektöründe bulunmaktadır. Daha sonra ise Su Temini; Kanalizasyon, Atık Yönetimi ve Madencilik ve Taş Ocakçılığı sektörü karşımıza çıkmaktadır. Ancak bu Tablo okunurken İstanbul ili düzeyinde 20 ve daha fazla istihdamı olan işyerleri araştırma kapsamına dahil olduğu göz önünde bulundurulmalıdır. Ayrıca bu araştırma işyeri bazlı bir araştırma olup mutlaka istihdamı 20'den az olan bir Finans ve Sigorta Faaliyetleri sektöründe bulunan banka şubesi mevcut olacağından verilerin düşük olması doğaldır.

Şekil 5: İşyerlerinin Yaşına Göre Dağılımı

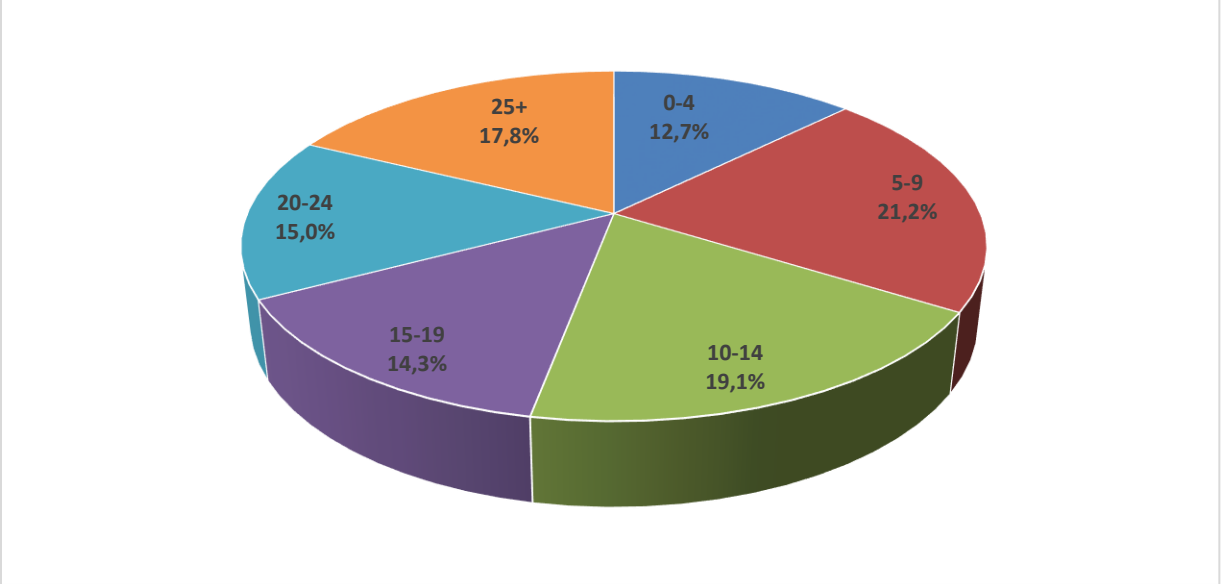

Kaynak: İPA 2017

Şekil 5'de görüldüğü üzere İstanbul ilinde araştırma kapsamında yer alan işyerlerinin yüzde 21,2'si 5-9 yaş arasındaki işyerlerinden oluşmaktadır. 10-14 yaş arasında olan işyerlerinin ağırlığı ise yüzde 19,1'dir. İşyerlerinin yarısından fazlası 0-14 yaş aralığındadır. Yaklaşık her 3 işyerinden biri ise 20 ve daha fazla yıldır faaliyet göstermektedir.

Şekil 6: Sektörlere Göre Part-Time Çalışanı Olan İşyerlerinin Dağılımı

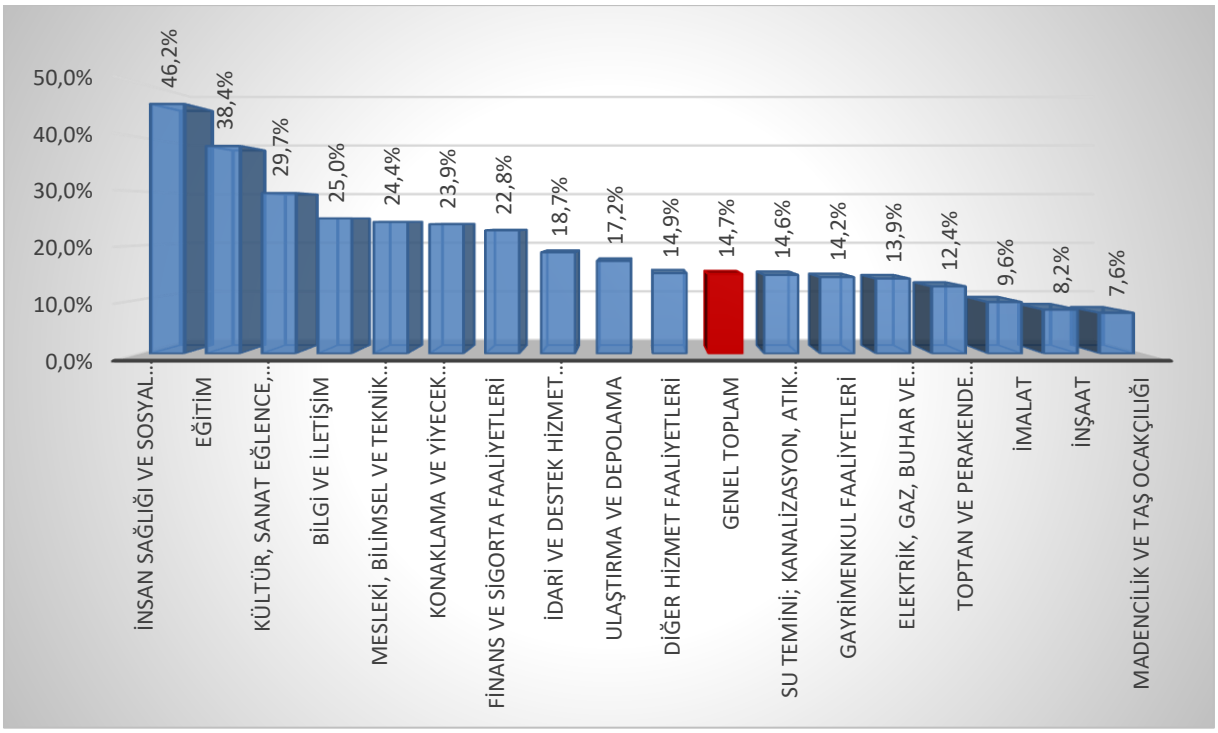

Kaynak: İPA 2017

İstanbul ilinde İnsan Sağlığı ve Sosyal Hizmet Faaliyetleri sektöründe yer alan işyerlerinin yüzde 46,2'sinde part-time çalışan bulunmaktadır. İstanbul ili genelinde bu oran yüzde 14.7 olarak gerçekleşmiştir. İnsan Sağlığı ve Sosyal Hizmet Faaliyetleri sektörü Türkiye genelinde de bu konuda öne çıkmış ve yüzde 36 ile birinci sırada yer almıştır. İstanbul ilinde ikinci sırada Eğitim sektörü yer almıştır. Bu sektörde işyerlerinin yüzde 38,4'ünde part-time çalışan bulunmaktadır. Üçüncü sırada ise yüzde 29,7 ile Kültür, Sanat Eğlence, Dinlence ve Spor sektörü yer almıştır. Bu sektörlerde bulunan işyerlerinde part-time çalışan olmasının sebebi bu alanların part-time çalışmaya uygun olmasıdır. Zira İnşaat sektöründe işgücü part-time çalışma yapma eğiliminde daha az bulunmaktadır. Özellikle çalışma şartları ve ücret düzeyi, part-time çalışma yönünde işgücünü sevk etmemektedir.

Part-time çalışmalar, esnek bir çalışma şekli olup işgücü piyasasında kadınlar tarafından oldukça talep edilmektedir. Gerek ailevi yükümlülükler gerekse işgücü piyasasında işverenlerin kadın emeğinden sürekli olarak faydalanabilme yönündeki olumsuz algısı kadınları, part-time şeklinde istihdam biçimlerine yönlendirmektedir. Şekil 7'de part-time çalışma yapılan ve yapılmayan işyerlerindeki kadın çalışanların oranları bulunmaktadır.

Şekil 7: Kadınların Part-Time Çalışma Durumu

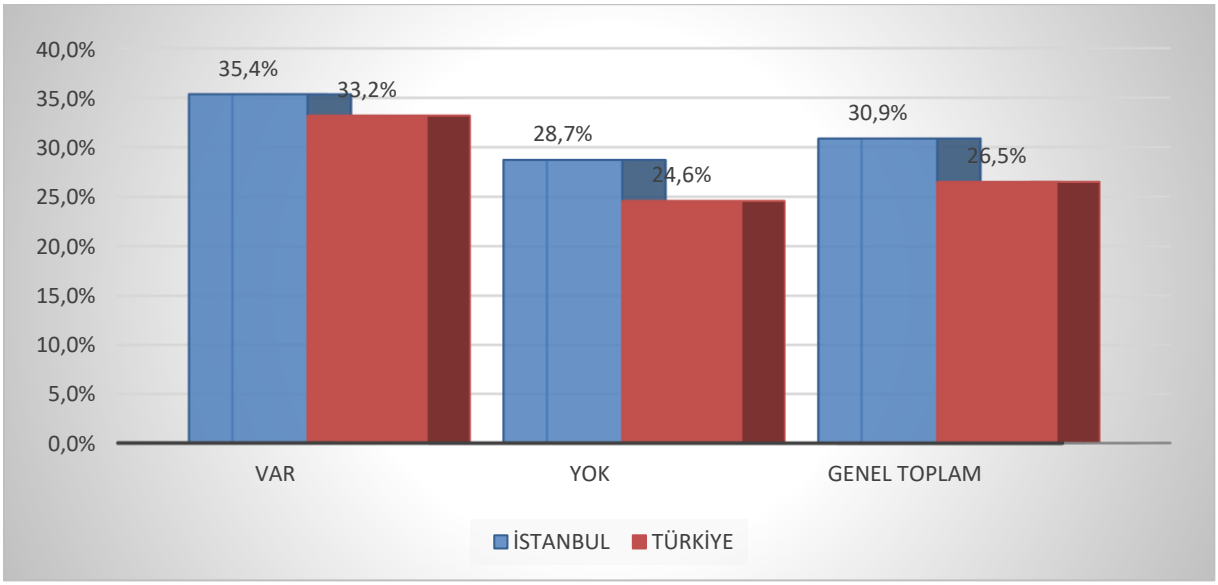

Kaynak: İPA 2017

Türkiye genelinde 20+ istihdamlı işyerlerinde çalışanların yüzde 26,5'ini kadınlar oluşturmaktayken İstanbul ilinde bu oran yüzde 30,9 olarak gerçekleşmiştir. Part-time çalışma yapma durumlarına göre İstanbul ili verileri incelendiğinde ise bu esnek çalışma şeklini kullanan işyerlerinde

çalışanların içinde kadınların oranı yüzde 35,4 iken bu çalışma şeklini kullanmayan işyerlerindeki kadın çalışanların oranı yüzde 28,7 olarak Türkiye ortalamalarının üzerinde tespit edilmiştir. Türkiye geneli verileri incelendiğinde part-time çalışma yapan işyerlerinde kadın çalışanların oranı yüzde 33,2 iken bu oran part-time çalışma yapmayan işyerlerinde yüzde 24,6'da kalmıştır. İstanbul ilinde part-time çalışma kadın istihdamını olumlu etkilemektedir. Türkiye geneli ile aynı bir durum söz konusudur.

Şekil 8: Sektör Bazında İşyerlerinin Vardiyalı Çalışma Yapma Durumu

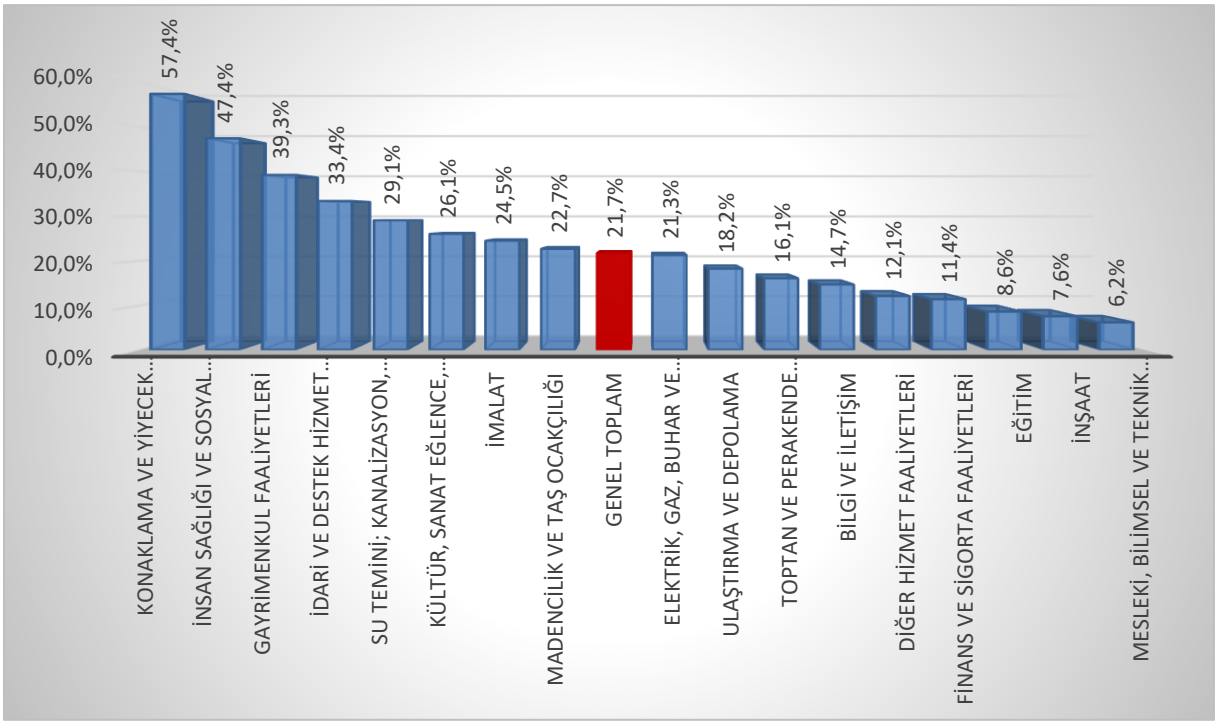

Kaynak: İPA 2017

İstanbul ilinde işyerlerinin yüzde 21,7'sinde vardiyalı çalışma mevcut olup bu oran 20+ istihdamlı işyerleri için Türkiye genelinde yüzde 25,7'dir. İstanbul ilinde en fazla vardiyalı çalışma yapan işyeri Konaklama ve Yiyecek Hizmeti Faaliyetleri sektöründe görünmektedir. Bu sektörde faaliyet gösteren 20+ istihdamlı işyerlerinin yüzde 57,4'ünde vardiyalı çalışma söz konusudur. Burada dikkat edilmesi gereken husus oranların yanında işyeri sayılarının da yorum yaparken dikkate alınması gerektiğidir. Örneğin; Gayrimenkul Faaliyetleri sektöründe işyeri sayısının diğer sektörlere göre az olması da bu oranın yüksek olmasına sebep olmaktadır. Eğitim sektörü ise en az vardiyalı çalışma yapılan sektörlerden birisi olmuştur. Eğitim sektöründe bu oranın düşük olmasının nedeni çalışma saatlerinin düzenli olması gerektiğinde kaynaklanmaktadır. Vardiyalı çalışmayı az yapan bir diğer sektör olan inşaat sektöründe bu oran yüzde 7,6 olarak gerçekleşmiştir. Söz konusu sektörde vardiyalı çalışmanın az yapılmasının nedeni ise işgücünden gün içinde belirli saatlerde verim alınabilmesi olarak söylenebilir.

İstanbul ili genelinde vardiyalı çalışma yapma oranının üstünde olan sektörler; Konaklama ve Yiyecek Hizmeti Faaliyetleri, İnsan Sağlığı ve Sosyal Hizmet Faaliyetleri, Gayrimenkul Faaliyetleri, İdari ve Destek Hizmet Faaliyetleri, Su Temini; Kanalizasyon, Atık Yönetimi ve İyileştirme Faaliyetleri, Kültür, Sanat Eğlence, Dinlence, İmalat ve Madencilik ve Taş Ocakçılığı sektörleri olmuştur.

Şekil 9: Kadınların Vardiyalı Çalışma Durumu

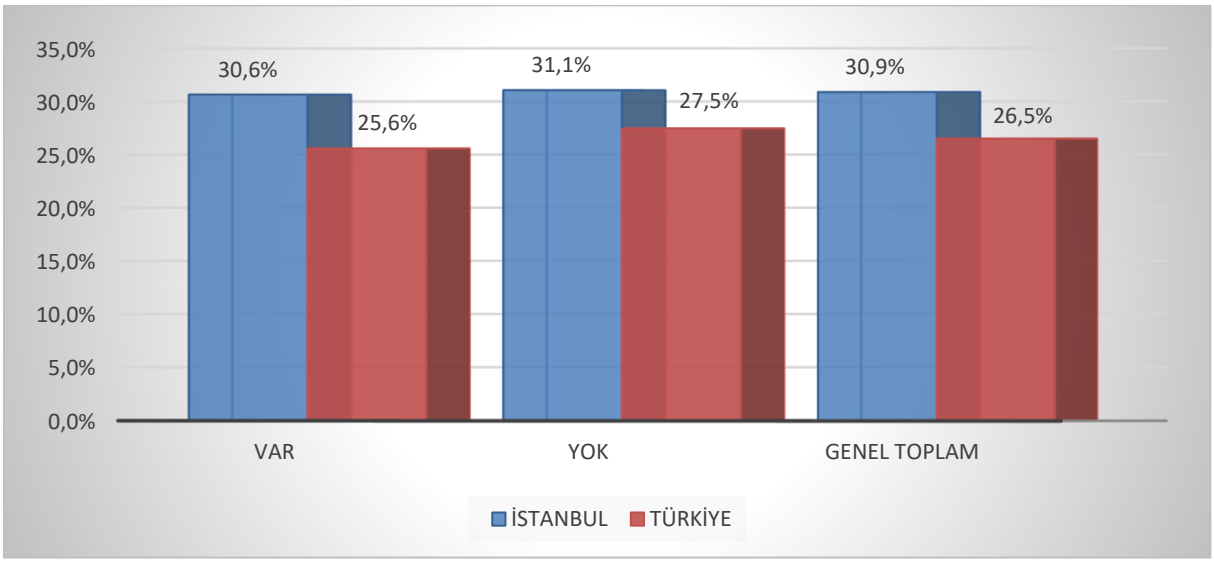

Kaynak: İPA 2017

Vardiyalı çalışma yapılan işyerlerinde özellikle gece çalışmalarında erkekler daha yoğun bir şekilde çalıştırılmaktadır. Kadın işçilerin gece vardiyasında çalışabilmesi mevzuat açısından da özel düzenlemelere tabidir. Yasal yükümlülükler ve ailevi sorumluluklar gibi sebeplerle vardiyalı çalışma yapılan işyerlerinde erkek işgücünün daha fazla çalışması beklenilen bir durumdur. Gündüz vardiyalarında bu husus geçerli olmasa da genel olarak erkek işgücü tercihinde bir eğilim söz konusudur.

Şekil 9'de söz konusu eğilimle aynı yönde bir durum olduğu görülmektedir. Vardiyalı çalışma yapılan işyerlerinde çalışanların yüzde 30,6'sı kadın, yüzde 69,4'ü ise erkeklerden oluşmaktadır. Vardiyalı çalışma yapılmayan işyerlerinde ise kadınların çalışma oranı yüzde 31,1'e çıkmaktadır. Bu işyerlerinde de erkeklerin nihai olarak daha fazla oranda çalıştığı görülmektedir. Fakat bunun sebebi genel olarak İstanbul ilinde 20+ istihdamlı işyerlerinde çalışanların sadece yüzde 30,9'unun kadınlardan oluşmasıdır. Yani her 3 çalışandan 1'i kadın 2'si erkeklerden oluşmaktadır.

Türkiye ortalamasında vardiyalı çalışma yapılan ve yapılmayan işyerlerindeki kadınların çalışma durumlarında belirgin bir fark bulunmamaktadır. Vardiyalı çalışma yapılmayan işyerlerindeki çalışanlarda kadınların oranı, vardiyalı çalışma yapılan işyerlerine göre sadece 1,9 puan bir farkla fazladır. Şekilden de görüldüğü üzere bu fark İstanbul ilinde durum aynı yönde işlemektedir.

Şekil 10: Sektörlere Göre İşyerlerinin İhracat Yapma Oranı

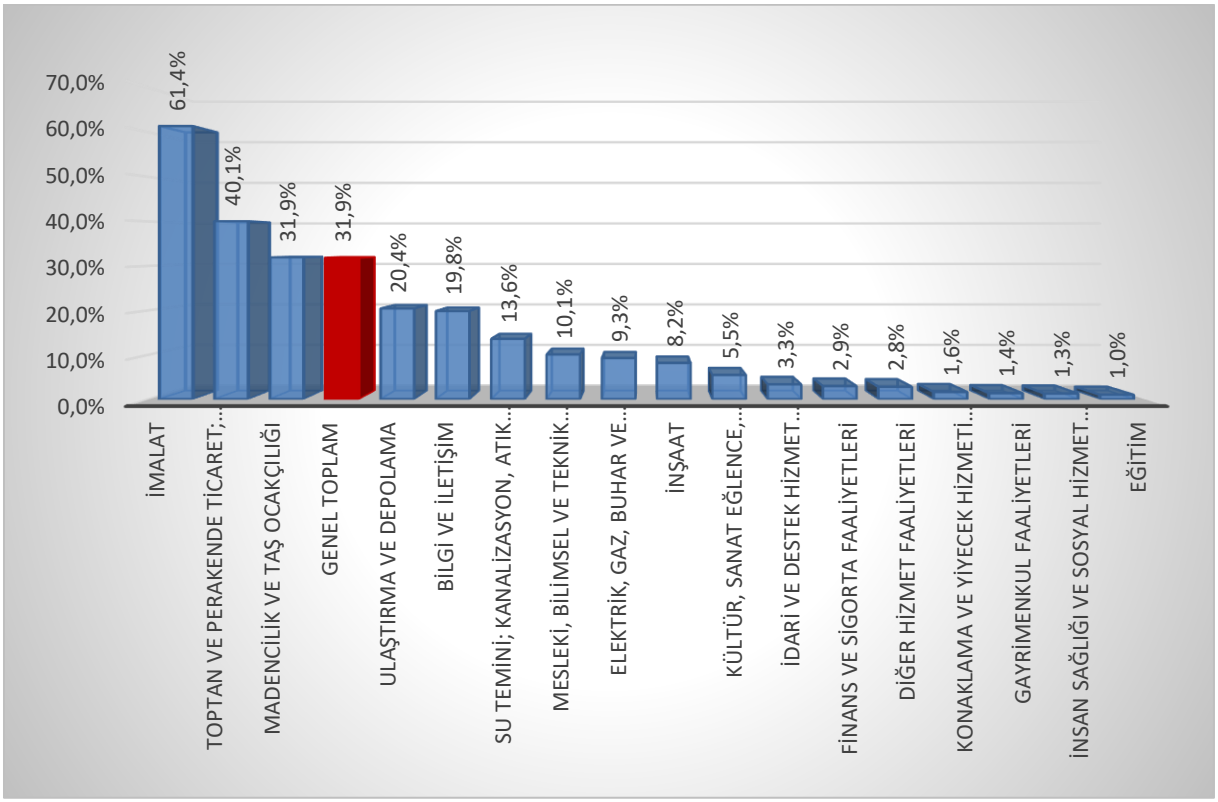

Kaynak: İPA 2017

İstanbul ilinde 17 sektörün tamamı ihracat yapmaktadır. İmalat sektöründe bulunan işyerlerinin yüzde 61,4'ü ihracat yapmakta, ikinci sırada ise yüzde 40,1 ile Toptan ve Perakende Ticaret sektörü bulunmaktadır. Bu iki sektör ihracat yapma oranı anlamında İstanbul ili ortalamasına göre yüksek bir seviyededir. Bu oranlar Türkiye ortalaması ile de benzerlik göstermektedir. Türkiye genelinde 20+ istihdamlı işyerlerinin yüzde 24,1'i ihracat yapmakta ve İstanbul ilinde olduğu gibi yüzde 55,2 ile İmalat sektörü ön plana çıkmaktadır.

Madencilik ve Taş Ocakçılığı sektöründe söz konusu oranın yüksek çıkmasının en önemli sebebi işyeri sayısının az olmasıdır. İstanbul ilinde yoğun olarak İnşaat sektöründe yer alan işverenler olmasına rağmen ihracat yapan işyeri oranı yüzde 8,2 ile ortalamanın altında yer almaktadır. Toptan ve Perakende Ticaret sektörü ilin önemli bir payını oluştururken ihracat yapan işyerlerinde de yoğunluktadır. Toptan ve Perakende Ticaret sektöründe yer alan işyerlerinin yüzde 40,1'i ihracat yapmaktadır. Bu sektördeki işverenler için ise ihracat yapma oranı diğer sektörlere nazaran yüksek olması ihracata dayalı olarak ekonomik faaliyet içerisinde bulunmalarını göstermektedir. İhracat yapan işyerlerinde ise istihdam kapasitesinin ve işgücü verimliliğinin yüksek olması beklenmektedir.

Şekil 11: İŞKUR Hizmetlerinden Faydalanma Oranları

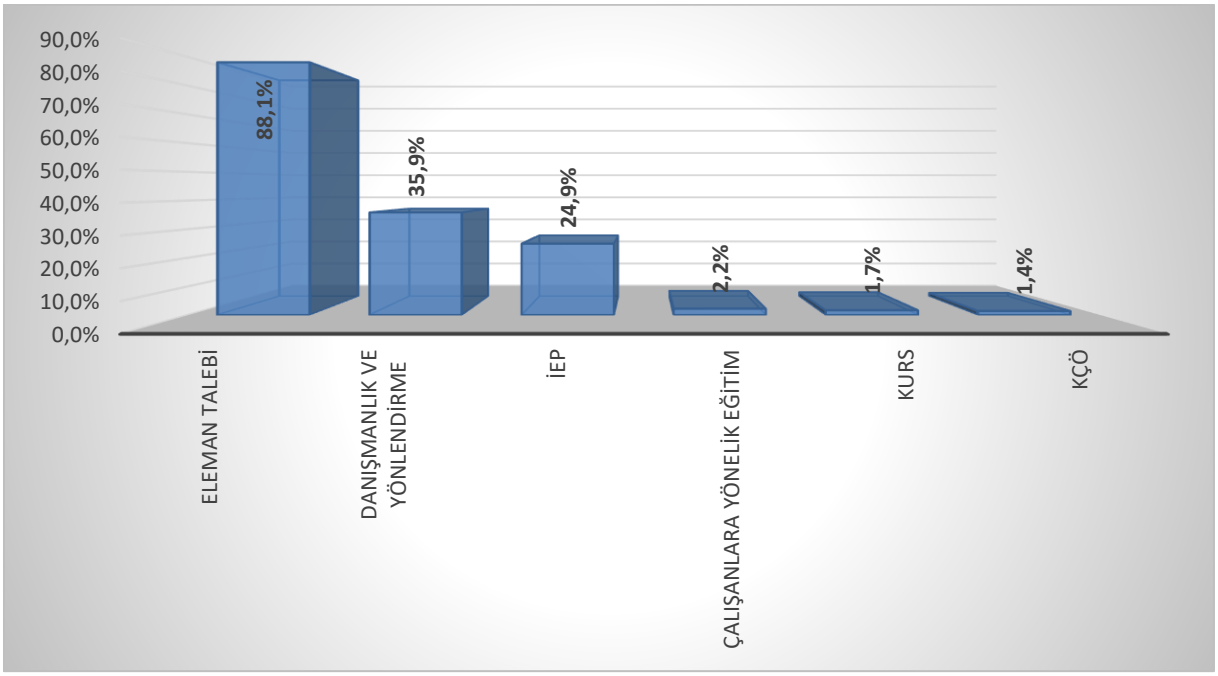

Kaynak: İPA 2017

İstanbul ilinde bulunan 20+ istihdamlı işyerlerinin yüzde 43'ü İŞKUR hizmetlerinden faydalanmaktadır. Türkiye genelinde ise İŞKUR hizmetlerinden faydalanma oranı yüzde 55,4 olarak gerçekleşerek, bu oran İstanbul ili için Türkiye ortalamasının altında bulunmaktadır.

İŞKUR hizmetlerinden faydalanmış olan bu işyerleri ise en çok Eleman Talebi hizmeti almıştır. Bu işyerlerinin yüzde 88,1'i Eleman Talebi hizmetinden yararlanırken yüzde 35,9'u Danışmanlık ve Yönlendirme alanında İŞKUR ile iletişime geçmişlerdir. Son dönemlerde İŞKUR' un popüler hizmetlerinden olan İşbaşı Eğitim Programı için ise işverenlerin yüzde 24,9'u İŞKUR ile irtibata geçmişlerdir.

Şekil 12: Sektörlere Göre İŞKUR Hizmetlerinden Faydalanma Oranları

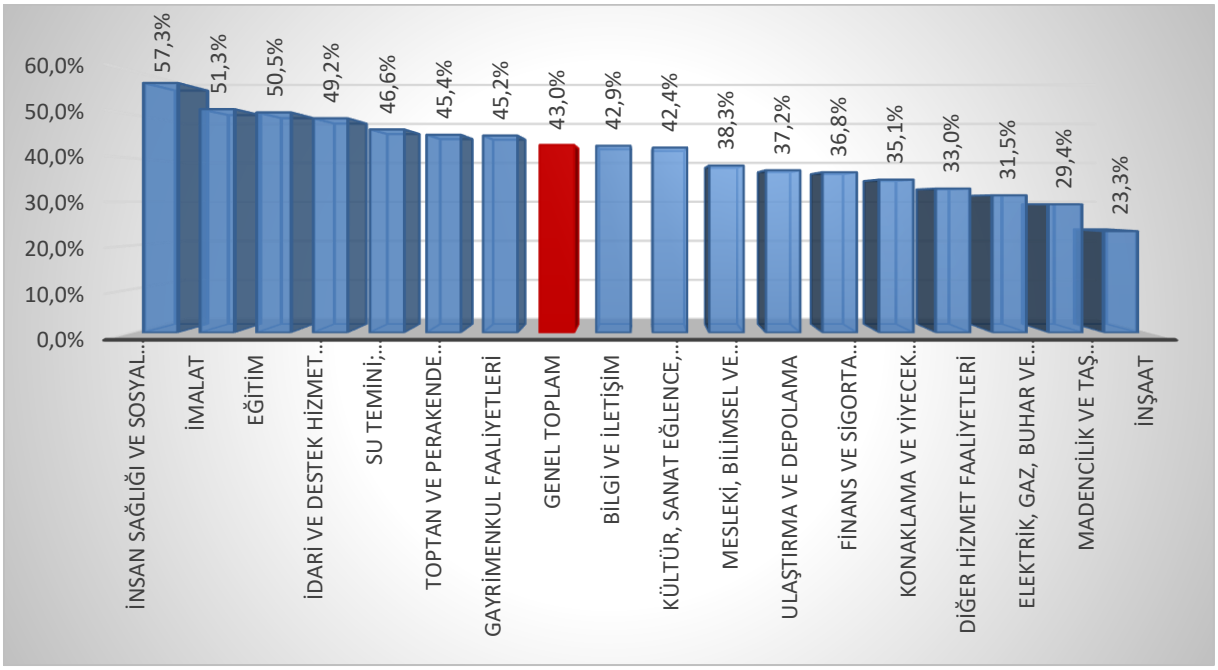

Kaynak: İPA 2017

Şekil 12'de ise İŞKUR hizmetlerinden faydalanma oranları sektörler bazında gösterilmiştir. İstanbul ilinde İnsan Sağlığı ve Sosyal Hizmet Faaliyetleri sektöründe yer alan işyerlerinin yüzde 57,3'ü İŞKUR hizmetlerinden faydalanmaktadır. İlin en çok işyerine sahip olan İmalat sektöründe ise bu oran il geneli ortalaması olan yüzde 43'ün üzerinde yüzde 51,3 seviyesinde gerçekleşmiştir. İlin diğer önde gelen sektörlerinden olan İnşaat sektörü ise yüzde 23,3 ile son sırada yer almıştır.

Tablo 14: Sektörlere Göre İŞKUR Hizmetlerinden Faydalanma Oranları

Sektörler	Çalışanlara Yönelik Eğitim	Danışmanlık ve Yönlendirme	Eleman Talebi	İEP	KÇÖ	Kurs
İmalat	2,1%	38,8%	92,5%	22,2%	1,3%	1,9%
Toptan ve Perakende Ticaret; Motorlu Kara Taşıtlarının ve Motosikletlerin Onarımı	2,7%	32,1%	88,3%	21,1%	1,0%	2,0%
İnşaat	-	30,7%	86,0%	17,5%	0,9%	0,9%
İdari ve Destek Hizmet Faaliyetleri	1,4%	37,4%	87,8%	25,2%	1,4%	2,0%
Konaklama ve Yiyecek Hizmeti Faaliyetleri	-	43,9%	83,2%	35,5%	-	-
Mesleki, Bilimsel ve Teknik Faaliyetler	5,1%	28,8%	79,7%	39,8%	0,8%	0,8%
Ulaştırma ve Depolama	2,0%	42,2%	81,4%	27,5%	3,9%	-
İnsan Sağlığı ve Sosyal Hizmet Faaliyetleri	5,2%	32,8%	84,3%	53,0%	3,0%	3,0%
Bilgi ve İletişim	5,6%	29,6%	75,9%	28,7%	2,8%	0,9%
Eğitim	3,0%	30,0%	83,0%	35,0%	1,0%	4,0%
Gayrimenkul Faaliyetleri	4,0%	32,3%	85,9%	20,2%	3,0%	2,0%
Diğer Hizmet Faaliyetleri	2,8%	35,2%	84,5%	29,6%	1,4%	4,2%
Finans ve Sigorta Faaliyetleri	-	37,0%	83,0%	19,0%	7,0%	-
Kültür, Sanat Eğlence, Dinlence ve Spor	-	30,0%	88,6%	12,9%	2,9%	1,4%
Su Temini; Kanalizasyon, Atık Yönetimi ve İyileştirme Faaliyetleri	4,2%	37,5%	91,7%	27,1%	-	-
Madencilik ve Taş Ocakçılığı	-	34,3%	85,7%	17,1%	-	-
Elektrik, Gaz, Buhar ve İklimlendirme Üretimi ve Dağıtımı	-	29,4%	85,3%	26,5%	5,9%	2,9%
Genel Toplam	**2,2%**	**35,9%**	**88,1%**	**24,9%**	**1,4%**	**1,7%**

Kaynak: İPA 2017

İstanbul ilinde en çok İmalat sektöründe yer alan işyerlerinin İŞKUR hizmetlerinden faydalanmış olduğu belirtilmiştir. Bu ve diğer sektörlerin İŞKUR'un hangi hizmetlerinden daha çok yararlandığı sorusunun cevabı ise yukarıdaki Tablo 14'de yer almaktadır. İmalat sektöründeki İŞKUR hizmetlerinden faydalanan işyerlerinin yüzde 92,5'i Eleman Talebi hizmetinden, yüzde 38,8'i Danışmanlık ve Yönlendirme hizmetlerinden faydalanmıştır.

İnsan Sağlığı ve Sosyal Hizmet Faaliyetleri sektöründe yer alan işyerleri İŞKUR'un İşbaşı Eğitim Programı hizmetinden yüzde 53 ile en çok yararlanan grup olmuştur.

İŞKUR'dan eleman talebinde yüzde 92,5 ile en çok İmalat sektörü bulunmaktadır. Bu oran Toptan ve Perakende Ticaret sektöründe yüzde 88,3 ve İnşaat sektöründe ise yüzde 86 olarak gerçekleşmiştir. İşyeri ağırlığını yoğun olarak elinde tutan bu üç sektör İŞKUR'dan eleman talebinde bulunarak personel ihtiyacını karşılamaya çalışmaktadır.

Özellikle kısa çalışma ödeneği almak için diğer sektörlere nazaran Finans ve Sigorta Faaliyetleri sektörü işverenleri daha çok İŞKUR ile temasa geçmiştir. Bu sonuçtan hareketle İstanbul ilinde, ekonomik durgunluk ya da zorlayıcı sebepler dolayısıyla Finans ve Sigorta Faaliyetleri sektöründeki işyerlerinin daha çok İŞKUR'dan destek almış olduğu söylenebilir.

Şekil 13'de ise işyerlerinin vardiyalı çalışma, part-time çalışma ve ihracat yapma durumlarına göre işyerlerinin İŞKUR hizmetlerinden faydalanma oranları İstanbul ili ve Türkiye geneli karşılaştırması yapılarak incelenmiştir.

Şekil 13: İŞKUR Hizmetlerinden Yararlanan İşyerlerinin Özellikleri

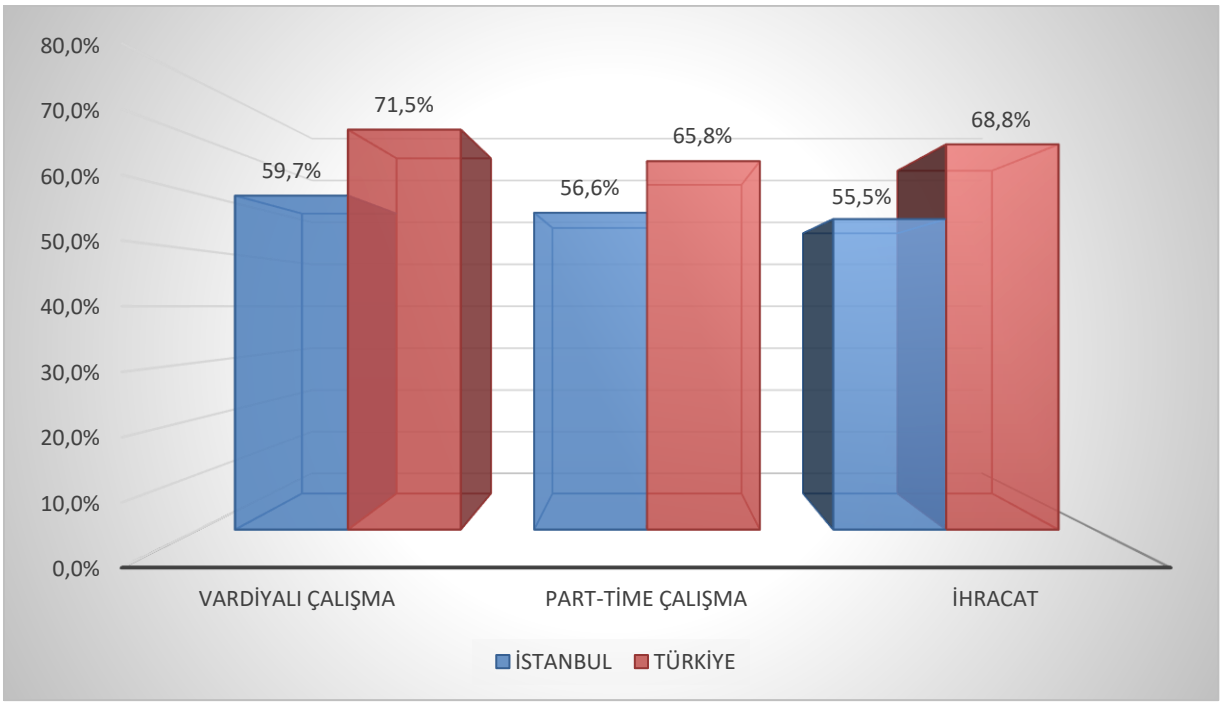

Kaynak: İPA 2017

Türkiye genelinde vardiyalı çalışma yapan işyerlerinin yüzde 71,5'i İŞKUR hizmetlerinden yararlanmaktadır. İstanbul ilinde ise bu oran yüzde 59,7 ile Türkiye ortalamasının oldukça altında gerçekleşmiştir. İstanbul ilindeki araştırma kapsamına giren tüm işyerlerinin yüzde 21,7'si vardiyalı çalışma yapmaktadır.

İstanbul ilinde işyerlerinin yüzde 31,9'u ihracat yaparken, bu işyerlerinin yarıdan fazlası İŞKUR hizmetlerinden faydalanmaktadır. Söz konusu oran Türkiye genelinin altındadır.

İstanbul ilinde part-time çalışma yapılan işyerlerinin % 56,6'sı İŞKUR hizmetlerinden yararlanmaktayken, Türkiye genelinde bu oran % 65,8 düzeyindedir.

Mevcut İstihdam

İstanbul ilinde araştırma kapsamına dahil olan 20+ istihdamlı işyerlerinde çalışanların verileri Mevcut İstihdam başlığı altında incelenecektir.

İstanbul ilinde 20+ istihdamlı işyerleri için toplam çalışan sayısı 2 milyon 78 bin 416 olarak tespit edilmiştir. Cinsiyet bağlamında ele alındığında ise 641 bin 638 çalışan kadınlardan, 1 milyon 436 bin 778 çalışan ise erkeklerden oluşmaktadır.

Tablo 15: Sektörlere ve Cinsiyete Göre Çalışan Sayısı

Sektörler	Kadın	Erkek	Toplam
İmalat	170.673	437.790	608.463
Toptan ve Perakende Ticaret; Motorlu Kara Taşıtlarının ve Motosikletlerin Onarımı	88.956	207.816	296.773
İdari ve Destek Hizmet Faaliyetleri	72.155	147.098	219.253
İnşaat	19.152	137.939	157.091
Ulaştırma ve Depolama	30.908	116.575	147.483
Mesleki, Bilimsel ve Teknik Faaliyetler	44.598	88.468	133.066
Konaklama ve Yiyecek Hizmeti Faaliyetleri	32.871	93.339	126.209
Finans ve Sigorta Faaliyetleri	56.912	58.065	114.977
Bilgi ve İletişim	25.248	45.283	70.531
Eğitim	39.601	27.911	67.512
İnsan Sağlığı ve Sosyal Hizmet Faaliyetleri	43.271	22.764	66.035
Diğer Hizmet Faaliyetleri	5.671	10.316	15.987
Gayrimenkul Faaliyetleri	4.065	11.783	15.847
Su Temini; Kanalizasyon, Atık Yönetimi ve İyileştirme Faaliyetleri	1.072	12.607	13.679
Kültür, Sanat Eğlence, Dinlence ve Spor	4.383	9.110	13.494
Elektrik, Gaz, Buhar ve İklimlendirme Üretimi ve Dağıtımı	1.601	6.768	8.369
Madencilik ve Taş Ocakçılığı	500	3.146	3.647
Genel Toplam	**641.638**	**1.436.778**	**2.078.416**

Kaynak: İPA 2017

Sektörlere göre dağılımda ise; İstanbul ilinde çalışanların önemli bir ağırlığı İmalat sektöründe istihdam edilmektedir. İmalat sektörünün İstanbul ili için önemi bu verilerden de anlaşılmaktadır. Kadınlarda yüzde 26,6 oranında, erkeklerde ise yüzde 30,5 oranında İmalat sektöründe istihdam edilme durumu söz konusudur. Toplam çalışan sayıları içinde ise imalat sektöründe çalışma oranı yüzde 29,3 olarak gerçekleşmiştir.

Tablo 15 incelendiğinde Finans ve Sigorta Faaliyetleri sektörlerinde kadın çalışan sayısının erkek çalışan sayısına yakın olduğu görülmektedir.

Şekil 14: Sektörlere Göre Ortalama Çalışan Sayıları

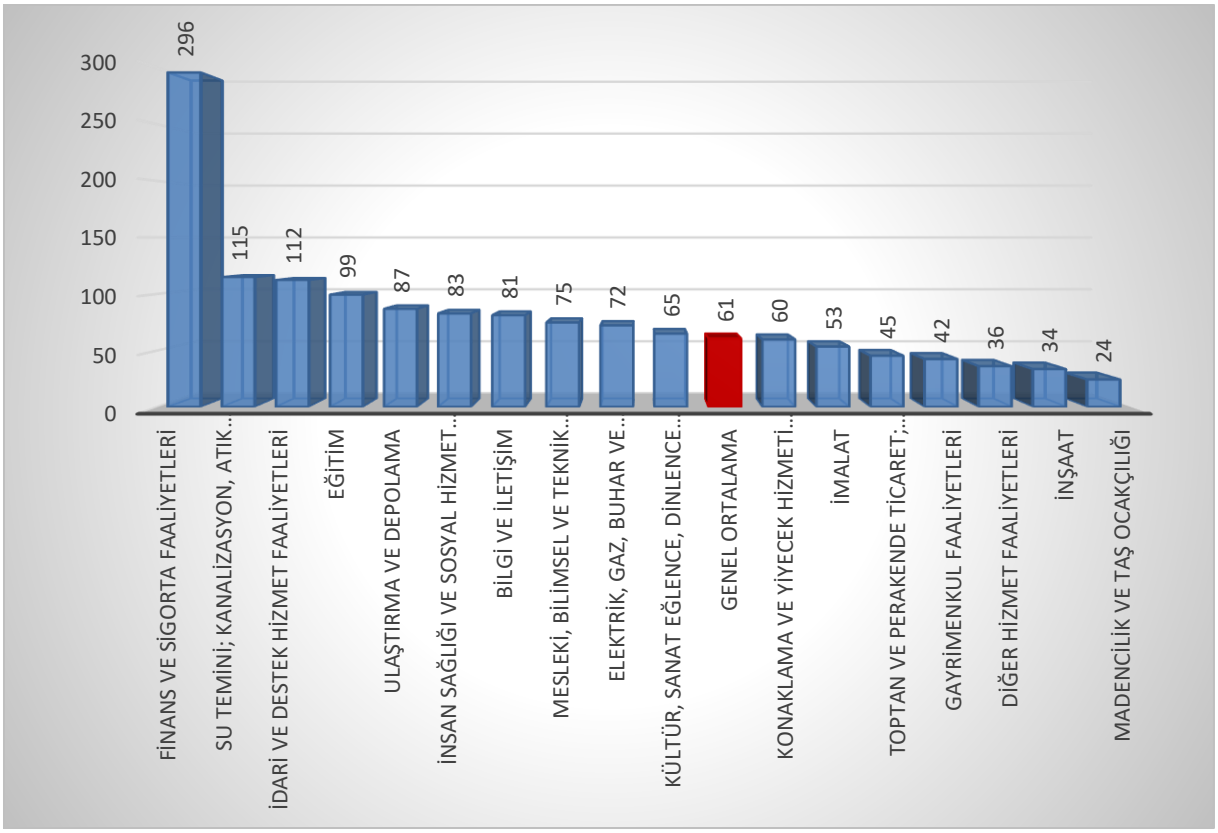

Kaynak: İPA 2017

Yukarıdaki şekil 14'da İstanbul ilinde bulunan 20+ istihdamlı işyerlerindeki ortalama çalışan sayıları gösterilmiştir. İl geneline bakıldığında her işyerinde ortalama olarak 61 kişi istihdam edilmektedir. Sektörler özelinde incelendiğinde; ortalama çalışan sayısı en fazla Finans ve Sigorta Faaliyetleri sektöründe bulunmaktadır. Bu sektördeki işyerlerinde ortalama 296; ikinci sırada bulunan Su Temini; Kanalizasyon, Atık Yönetimi ve İyileştirme Faaliyetleri sektöründe 115 kişi ve üçüncü sırada bulunan İdari ve Destek Hizmet Faaliyetleri sektöründe 112 kişi istihdam edilmektedir. Bu üç sektör il geneli ortalamasının epey üzerinde bulunmaktadır.

İl genelindeki çalışan sayıları, sektörlerden sonra meslek grubu bazında da Tablo 16'deki veriler üzerinden değerlendirilebilir.

Tablo 16: Meslek Grupları ve Cinsiyete Göre Çalışan Sayıları

Meslek Grupları	Kadın	Erkek	Toplam
Profesyonel Meslek Mensupları	144.908	171.773	316.681
Nitelik Gerektirmeyen Meslekler	93.099	211.435	304.533
Hizmet ve Satış Elemanları	86.782	216.774	303.556
Büro Hizmetlerinde Çalışan Elemanlar	133.015	159.020	292.035
Teknisyenler, Teknikerler ve Yardımcı Profesyonel Meslek Mensupları	73.037	192.331	265.367
Tesis ve Makine Operatörleri ve Montajcılar	38.328	212.650	250.978
Sanatkârlar ve İlgili İşlerde Çalışanlar	38.704	194.863	233.567
Yöneticiler	33.671	72.881	106.552
Nitelikli Tarım, Ormancılık ve Su Ürünleri Çalışanları	95	5.051	5.146
Genel Toplam	**641.638**	**1.436.778**	**2.078.416**

Kaynak: İPA 2017

Toplam çalışanların içerisinde Profesyonel Meslek Mensupları grubunda çalışanlar ilk sırada bulunmaktadır. Toplam çalışanların yüzde 15,2'si, kadın çalışanların yüzde 22,6'sı ve erkek çalışanların yüzde 12'si bu meslek grubunda bulunmaktadır. İkinci sırada ise Nitelik Gerektirmeyen Meslekler grubu yer almakta ve toplam çalışanların yüzde 14,7'sini barındırmaktadır.

İstanbul ilinde kadınların yüzde 14,5'i Nitelik Gerektirmeyen Meslekler, yüzde 13,5'i Hizmet ve Satış Elemanları meslek grubunda yer almaktadır. Erkeklerin ise yüzde 14,7'si Nitelik Gerektirmeyen Meslekler ve yüzde 15,1'i Hizmet ve Satış Elemanları meslek grubunda yer almaktadır.

Tablo 17: İşyeri Yaşına ve Cinsiyete Göre Çalışan Sayısı

İşyeri Yaşı (Yıl)	Kadın	Erkek	Toplam
0-4	59.710	155.229	214.939
5-9	113.978	259.254	373.232
10-14	105.090	254.159	359.249
15-19	83.760	180.340	264.099
20-24	106.367	225.034	331.401
25+	172.733	362.763	535.496
Genel Toplam	**641.638**	**1.436.778**	**2.078.416**

Kaynak: İPA 2017

Tablo 17'de ise çalışanların istihdam edildiği işyerlerinin yaş bilgileri bulunmaktadır. Bu Tabloda dikkat çeken husus; işyeri yaşı en az olan işyerlerinde en az, işyeri yaşı en çok olan işyerlerinin en çok çalışana sahip olmasıdır. Kadınların yüzde 26,9'u 25 yaş ve üzeri olan işyerlerinde çalışmaktayken, yüzde 9,3'ü 0-4 yaş arası faaliyet gösteren işyerlerinde çalışmaktadır.

İstihdamda bulunanların büyük bir çoğunluğu yıllardır faaliyet gösteren işyerlerinde çalışmaktadır. Ayrıca köklü işyerleri İstanbul ilinde piyasada önemli bir yere sahiptir. İşyerlerinin yaklaşık 3 te 2' si 10 yaş ve üzeri işyerlerinden oluşmaktadır. Bu yüzden çalışan sayısının önemli bir bölümü söz konusu işyerlerinde bulunmaktadır.

Tablo 18: En Fazla Çalışanı Olan Meslekler

Toplam	Kadın	Erkek
Güvenlik Görevlisi	Temizlik Görevlisi	Güvenlik Görevlisi
Temizlik Görevlisi	Büro Memuru (Genel)	Beden İşçisi (Genel)
Beden İşçisi (Genel)	Güvenlik Görevlisi	Temizlik Görevlisi
Satış Danışmanı	Satış Danışmanı	Şoför-Yük Taşıma
Büro Memuru (Genel)	Muhasebeci	Satış Danışmanı
Figüran	Sekreter	Figüran
Şoför-Yük Taşıma	Makineci (Dikiş)	Büro Memuru (Genel)
Muhasebeci	Konfeksiyon İşçisi	Garson (Servis Elemanı)
Makineci (Dikiş)	Figüran	İnşaat İşçisi
Garson (Servis Elemanı)	Beden İşçisi (Genel)	Makineci (Dikiş)

Kaynak: İPA 2017

Tablo 18'de ise İstanbul ilinde cinsiyet bazında en fazla çalışılan meslekler görülmektedir. Toplam çalışanlar bazında ilk beş meslekten dört tanesi, erkek çalışanlar ve kadın çalışanlar bazında en fazla çalışanı olan ilk beş mesleğin arasında bulunmaktadır. Kadınlarda Temizlik Görevlisi mesleği ilk sırada yer alırken erkeklerde aynı meslek üçüncü sırada yer almaktadır. Kadınların en fazla çalıştığı meslekler içerisinde erkeklerden farklı olarak Muhasebeci, Sekreter ve Konfeksiyon işçisi bulunmaktadır.

AÇIK İŞLER

Açık işler; işgücü piyasasında işverenlerin ihtiyaçlarını ortaya koyan, gerek meslek gerekse talep edilen beceri ve eğitim düzeyi bilgisini elde etmek suretiyle açılacak olan mesleki eğitim kursları, işverenlere verilmesi muhtemel teşvikler ve iş arayanları doğru mesleklere yöneltmek anlamında alınacak kararları etkileyen önemli verileri içermektedir.

Çalışma kapsamında işyerlerine ziyaret esnasında açık işlerinin bulunup bulunmadığı ve işyerlerine, açık iş bulunan mesleklerin yanında, bu meslekte cinsiyet tercihlerinin olup olmadığı, açık iş olan meslekler için talep edilen asgari eğitim düzeyi, aranan beceriler, açık işleri hangi kanallar ile aradıkları ve aranma süresi de sorulmuştur. Bu başlık altında açık iş kapsamında derlenen veriler incelenecektir.

Şekil 15: Açık İşi Olan İşyeri Oranı

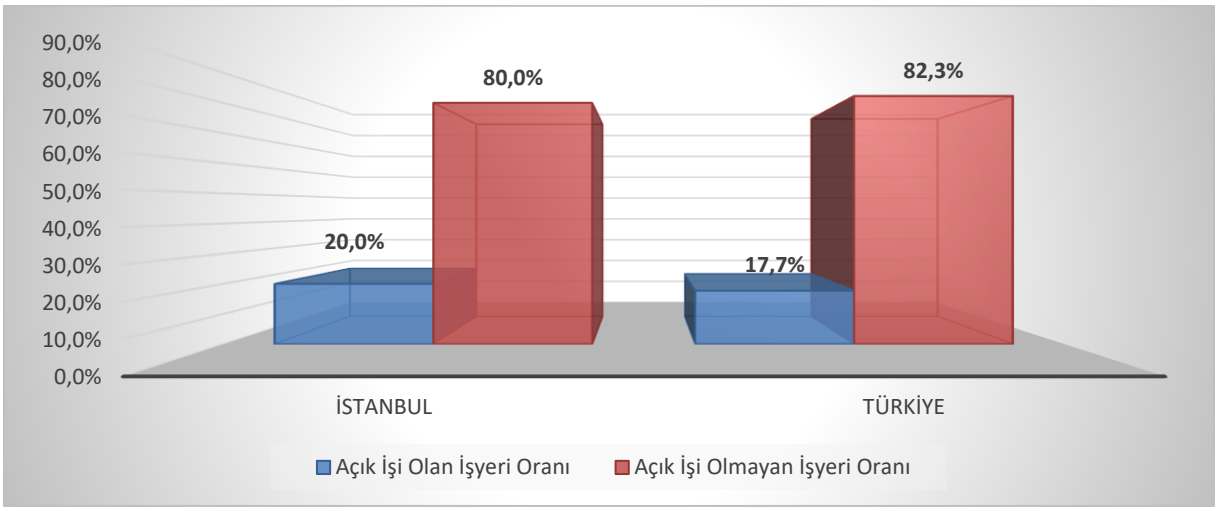

Kaynak: İPA 2017

İstanbul ilinde araştırma kapsamına giren 20+ istihdamlı işyerlerinin yüzde 20'sinde açık iş bulunmaktadır. Bu oran Türkiye ortalamasının üzerinde olup Türkiye geneli için açık işi olan işyeri oranı yüzde 17,7 olarak gerçekleşmiştir.

İstanbul ilinde 39 bin 545 kişilik açık iş tespit edilmiş olup, sektörlere göre açık iş sayıları Tablo 19'da gösterilmiştir.

Tablo 19: Sektörlere Göre Açık İş Sayısı

Sektörler	Açık İş Sayısı
İmalat	14.815
İdari ve Destek Hizmet Faaliyetleri	6.606
Toptan ve Perakende Ticaret; Motorlu Kara Taşıtlarının ve Motosikletlerin Onarımı	5.879
Konaklama ve Yiyecek Hizmeti Faaliyetleri	2.384
İnşaat	2.273
Ulaştırma ve Depolama	2.076
Mesleki, Bilimsel ve Teknik Faaliyetler	1.416
Bilgi ve İletişim	1.020
Finans ve Sigorta Faaliyetleri	999
İnsan Sağlığı ve Sosyal Hizmet Faaliyetleri	617
Eğitim	450
Gayrimenkul Faaliyetleri	333
Diğer Hizmet Faaliyetleri	282
Kültür, Sanat Eğlence, Dinlence ve Spor	211
Elektrik, Gaz, Buhar ve İklimlendirme Üretimi ve Dağıtımı	86
Su Temini; Kanalizasyon, Atık Yönetimi ve İyileştirme Faaliyetleri	55
Madencilik ve Taş Ocakçılığı	44
Genel Toplam	**39.545**

Kaynak: İPA 2017

İstanbul ili İşgücü Piyasası Araştırması sonucunda İmalat sektörünün açık işlerde önemli bir ağırlığının olduğu görülmektedir. 39 bin 545 kişilik açık işin yüzde 37,5'ine tekabül eden 14 bin 815 kişilik kısmı İmalat sektöründeki işverenlerden gelmiştir. Açık iş sayısının yoğun olduğu diğer sektörler ise İdari ve Destek Hizmet Faaliyetleri ve Toptan ve Perakende Ticaret sektörleridir.

Tablo 20'de ise sektörler özelinde açık iş oranları ile ilgili sektördeki işyerlerinin açık iş verme oranları gösterilmiştir.

Tablo 20: Sektörlere Göre Açık İş Oranı ve Açık İşi Olan İşyeri Oranı

Sektörler	Açık İş Oranı	Açık İşi Olan İşyeri Oranı
İdari ve Destek Hizmet Faaliyetleri	2,9%	25,6%
İmalat	2,4%	25,4%
Gayrimenkul Faaliyetleri	2,1%	24,4%
Toptan ve Perakende Ticaret; Motorlu Kara Taşıtlarının ve Motosikletlerin Onarımı	1,9%	21,8%
Konaklama ve Yiyecek Hizmeti Faaliyetleri	1,9%	20,5%
Diğer Hizmet Faaliyetleri	1,7%	19,5%
Kültür, Sanat Eğlence, Dinlence ve Spor	1,5%	19,4%
İnşaat	1,4%	18,4%
Bilgi ve İletişim	1,4%	17,2%
Ulaştırma ve Depolama	1,4%	16,1%
Madencilik ve Taş Ocakçılığı	1,2%	15,8%
Mesleki, Bilimsel ve Teknik Faaliyetler	1,1%	14,5%
Elektrik, Gaz, Buhar ve İklimlendirme Üretimi ve Dağıtımı	1,0%	12,0%
İnsan Sağlığı ve Sosyal Hizmet Faaliyetleri	0,9%	11,2%
Finans ve Sigorta Faaliyetleri	0,9%	9,7%
Eğitim	0,7%	7,4%
Su Temini; Kanalizasyon, Atık Yönetimi ve İyileştirme Faaliyetleri	0,4%	5,9%
Genel Toplam	**1,9%**	**20,0%**

Kaynak: İPA 2017

Açık iş oranı; açık iş sayısının, açık iş sayısı ve mevcut istihdam sayısının toplamına oranlanması suretiyle elde edilmektedir. Tablo 20'den de görüleceği üzere İstanbul ilinde açık iş oranı yüzde 1,9 olarak tespit edilmiş olup, bu oran İstanbul ilindeki 20+ istihdamlı işyerleri bağlamında her 98 kişilik dolu kadronun yanında 2 kişilik doldurulmayı bekleyen kadronun bulunduğu anlamına gelmektedir. Açık iş oranının en yüksek olduğu sektör ise yüzde 2,9 ile İdari ve Destek Hizmet Faaliyetleri sektörü olarak tespit edilmiştir.

Açık iş verme oranında da İdari ve Destek Hizmet Faaliyetleri sektörü ön plana çıkmıştır. Bu sektördeki işyerlerinin yüzde 25,6'sında açık iş bulunmaktadır. İdari ve Destek Hizmet Faaliyetleri

sektörünü yüzde 25,4 ile İmalat ve yüzde 24,4 ile Gayrimenkul Faaliyetleri sektörü takip etmektedir. Bir diğer ifadeyle bu sektörlerdeki her 4 işyerinden 1'inde açık iş mevcuttur.

Şekil 16: TGÇM Durumuna Göre Açık İş Oranları

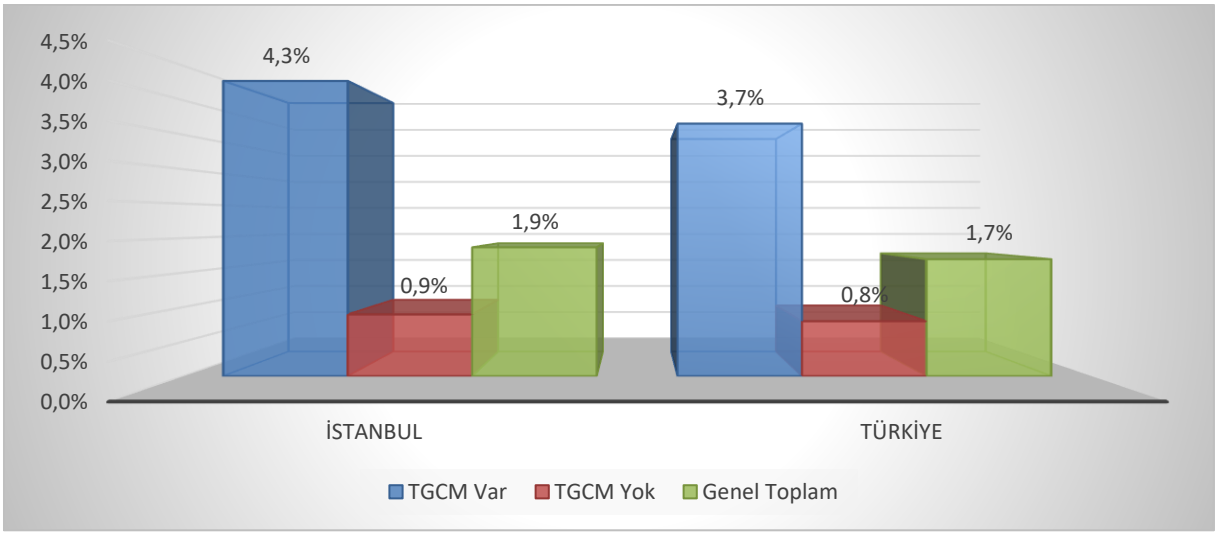

Kaynak: İPA 2017

İstanbul ilinde ihtiyaç duydukları mesleklerin temininde güçlük çektiğini bildiren işyerlerinin açık iş oranı yüzde 4,3; teminde güçlük çekmeyen işyerlerinin açık iş oranı ise yüzde 0,9 olarak gerçekleşmiştir. İstanbul ilinin bu oranları Türkiye ortalamasının üzerinde gerçekleşmiştir. Teminde güçlük çeken işyerlerinde doldurulmayı bekleyen boş pozisyonların daha çok olması doğaldır. İşverenlerin ihtiyaç duydukları alanlarda talep ettiği personeli muhtelif nedenlerle istihdam edememesi bir anlamda söz konusu kadronun boş kalması anlamına gelecektir.

Şekil 17: İhracat, Part Time Çalışma, Vardiyalı Çalışma Yapma Durumuna Göre Açık İş Oranları

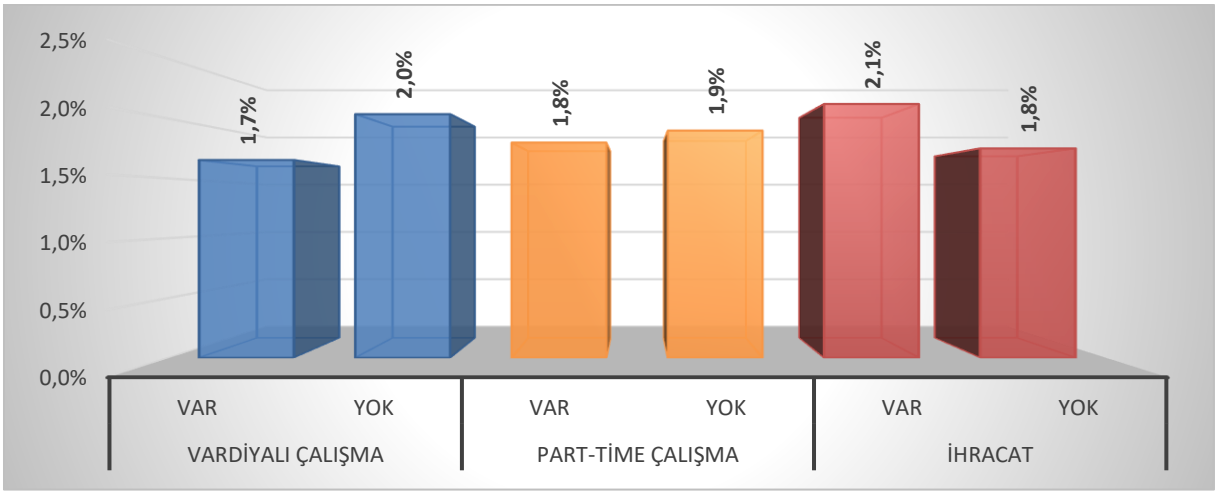

Kaynak: İPA 2017

İstanbul ilinde vardiyalı çalışma yapan 20+ istihdamlı işyerlerinin açık iş oranı yüzde 1,7, vardiyalı çalışma yapılmayan işyerlerinde ise yüzde 2 olarak tespit edilmiştir. Part-time çalışma yapılan işyerlerinde ise açık iş oranı yüzde 1,8, yapılmayan işyerlerinde ise yüzde 1,9'dur. İhracat yapılan işyerlerinde de açık iş oranı yüzde 2,1, yapılmayan işyerlerinde ise yüzde 1,8 olarak tespit edilmiştir. İşyerinin vardiyalı çalışma ve part-time çalışma yapması açık iş oranını düşürürken, ihracat yapması açık iş oranını arttırmaktadır. Her üç durumda da açık iş oranı İstanbul iline ait olan yüzde 1,9'luk açık iş oranına yakındır. Özellikle işyerinin ihracat yapması açık iş oranını arttırmaktadır.

Şekil 18: Açık İşlerde Cinsiyet Tercihi

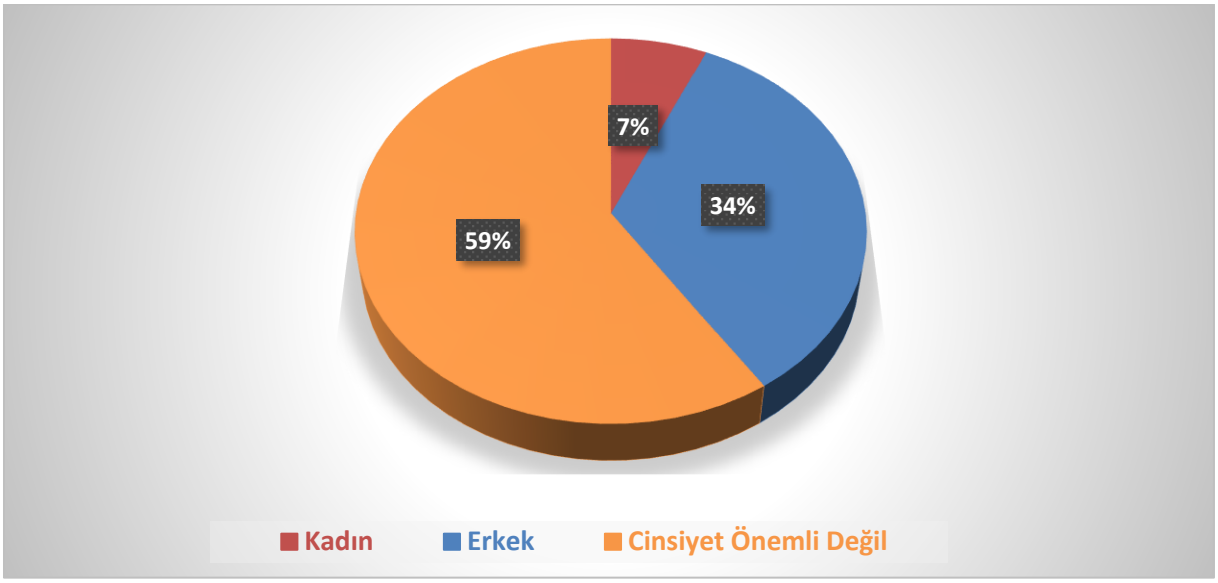

Kaynak: İPA 2017

Yukarıdaki şekil 18'de ise İstanbul ilinde araştırma sonucunda elde edilen açık işlerde işverenlerin cinsiyet tercihleri gösterilmektedir. Açık işlerin yüzde 34'ünde işverenlerin erkek işgücü

talebi ortaya çıkmaktadır. Kadın işgücü istihdam etme eğilimi ise oldukça düşük düzeyde kalmış ve bu oran yüzde 7 olarak tespit edilmiştir. İşverenler açık işlerinde yüzde 59 oranında belli bir cinsiyet tercihinde bulunmamışlardır. Bu oranlar işverenlerin tercihini analiz etmek anlamında tek başına yeterli olmamaktadır. Zira açık işlerde daha çok hangi meslekte ve hangi beceri düzeyinde talebin olduğu cinsiyet analizinde özellikle gerekli görülmektedir.

Şekil 19: Açık İşlerin Eğitim Düzeyine Göre Dağılımı

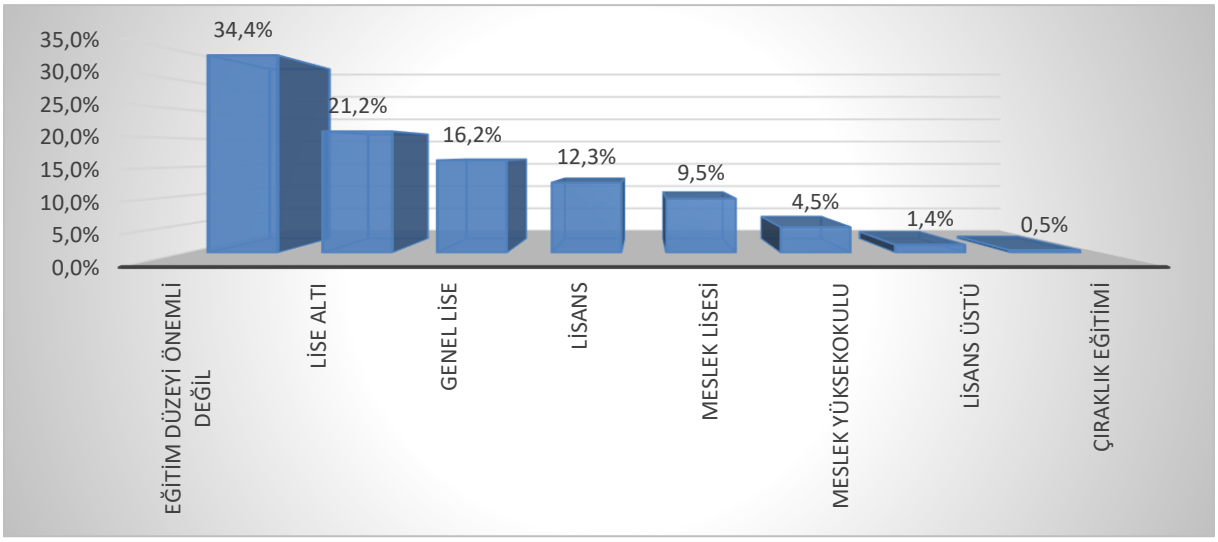

Kaynak: İPA 2017

İşverenlerin ihtiyaç duyduğu ve muhtelif açık iş arama kanallarını kullanarak işgücü talebini ilettikleri açık işlerinde asgari eğitim düzeyi de önemli bir tarafı oluşturmaktadır.

İstanbul ilindeki açık işlerin yüzde 34,4'ünde işverenler herhangi bir eğitim düzeyi talep etmemişlerdir. İkinci sırada bulunan eğitim düzeyi ise lise altı seviyesi olarak görülmektedir. Açık işlerde en az talep edilen eğitim seviyesi ise yüzde 0,5 ile çıraklık eğitimidir.

Şekil 20: Açık İşlerin Cinsiyet ve Eğitim Düzeyine Göre Dağılımı

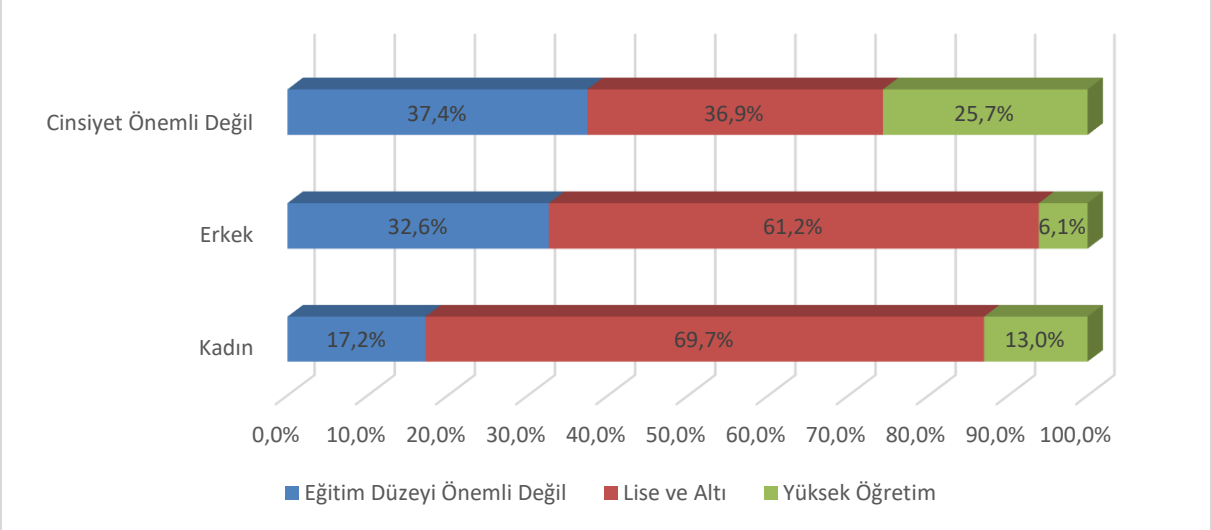

Kaynak: İPA 2017

Şekil 20'de görüleceği üzere lise ve altı seviyesi genel olarak ağırlıkta talep edilmiştir. Kadın ve erkek işgücü talebi için bir değerlendirme yapılacak olursa; kadınlarda erkeklere nazaran daha fazla oranda lise ve altı seviyesinde işgücü talep edilmiştir. Ayrıca erkeklerde talep edilen açık işlerde herhangi bir eğitim seviyesinin istenmemesi kadınlara göre daha fazladır. Şekilde öne çıkan bir diğer husus da; herhangi bir cinsiyet tercihinde bulunulmayarak verilen açık işlerde yükseköğretim seviyesindeki işgücü talepleri, cinsiyet tercihinde bulunulan açık işlerdeki yükseköğretim tercihine göre daha fazladır. Zira bu eğilimin nedeni, eğitimli işgücünün talep edildiği sektör ve mesleklerdeki "beyaz yakalı" istihdamı ön plana çıkmasıyla işgücü talebinde cinsiyet tercihinin eğitim tercihinin yanında çok bir anlam ifade etmemesi olarak söylenebilir.

Açık işlerdeki eğitim talepleri cinsiyete göre farklılaşabildiği gibi sektörel düzeyde de birtakım hususları öne çıkarmaktadır. Bazı sektörlerde yüksek düzeyde bir eğitim talebinde bulunulmaktayken bazılarında da işverenler nezdinde herhangi bir eğitim düzeyi talebinde bile bulunulması önem ifade etmemektedir. Tablo 21'de İstanbul ilinde araştırma kapsamına giren 20+ istihdamlı işyerlerinden alınan açık işlerde sektörlere göre talep edilmiş olan eğitim düzeylerine ait veriler bulunmaktadır.

Tablo 21: Açık İşlerde Sektörlere Göre Talep Edilen Eğitim Düzeyi

Sektörler	Eğitim Seviyesi Önemli Değil	Lise ve Altı	Yüksek Öğretim
İmalat	37,2%	52,3%	10,5%
İdari ve Destek Hizmet Faaliyetleri	64,3%	33,6%	2,1%
Toptan ve Perakende Ticaret; Motorlu Kara Taşıtlarının ve Motosikletlerin Onarımı	17,4%	55,2%	27,4%
Konaklama ve Yiyecek Hizmeti Faaliyetleri	24,7%	70,3%	4,9%
İnşaat	36,1%	33,6%	30,3%
Ulaştırma ve Depolama	53,4%	40,6%	6,0%
Mesleki, Bilimsel ve Teknik Faaliyetler	2,4%	45,3%	52,2%
Bilgi ve İletişim	0,0%	15,2%	84,8%
Finans ve Sigorta Faaliyetleri	2,9%	19,6%	77,5%
İnsan Sağlığı ve Sosyal Hizmet Faaliyetleri	3,9%	63,5%	32,6%
Eğitim	14,5%	30,5%	55,0%
Gayrimenkul Faaliyetleri	7,7%	75,4%	16,9%
Diğer Hizmet Faaliyetleri	24,1%	70,1%	5,8%
Kültür, Sanat Eğlence, Dinlence ve Spor	1,2%	76,0%	22,8%
Elektrik, Gaz, Buhar ve İklimlendirme Üretimi ve Dağıtımı	31,3%	52,5%	16,3%
Su Temini; Kanalizasyon, Atık Yönetimi ve İyileştirme Faaliyetleri	64,6%	18,8%	16,7%
Madencilik ve Taş Ocakçılığı	11,4%	85,7%	2,9%
Genel Toplam	**34,4%**	**47,4%**	**18,2%**

Kaynak: İPA 2017

İşyerlerinden alınan açık işlerde yükseköğretim seviyesinde en yüksek talep verilen sektör yüzde 84,8 ile Bilgi ve İletişim sektörü bulunmaktadır. Bu sektörü yüzde 77,5 ile Finans ve Sigorta Faaliyetleri ve yüzde 55 ile Eğitim sektörü izlemektedir. Lise ve altı eğitim seviyesinde en fazla açık iş verilen ilk 3 sektör ise sırasıyla yüzde 85,7 ile Madencilik ve Taş Ocakçılığı sektörü, yüzde 76 ile Kültür, Sanat Eğlence, Dinlence ve Spor sektörü ve yüzde 75,4 ile Gayrimenkul Faaliyetleri sektörüdür.

Su Temini; Kanalizasyon, Atık Yönetimi ve İyileştirme Faaliyetleri sektöründeki açık işlerin yüzde 64,6 gibi bir oranında herhangi bir eğitim düzeyi talebinde bulunulmamıştır. Bu husus da aslında bu işlerin çok nitelik gerektirmeyen meslekler olduğunu ifade etmektedir. Bir diğer ifadeyle lise altı ya da üniversite mezunu işgücü de işe başvuru yapsa işveren nezdinde çok bir anlam ifade etmeyecektir. İşe başvuru yapacak kişiler açısından ise; işin düşük nitelikli olmasından dolayı ortalama ya da daha yüksek bir eğitim seviyesine sahip olanların bu işlere başvuru yapmayacağı da göz önünde bulundurulmalıdır. Herhangi bir eğitim düzeyi talep edilmeyen ikinci sektör ise yüzde 64,3 ile İdari ve

Destek Hizmet Faaliyetleri sektörü olmuştur. Madencilik ve Taş Ocakçılığı sektöründeki açık işlerin yüzde 11,4'ünde işverenler "Eğitim seviyesi önemli değil" seçeneğini tercih etmişlerdir.

Açık işlerinde işverenlerin mutlaka belirli bir eğitim seviyesinde talep verdikleri sektör ise; Bilgi ve İletişim sektörü olmuştur.

Şekil 21: Açık İşlerin Arama Kanallarına Göre Dağılımı

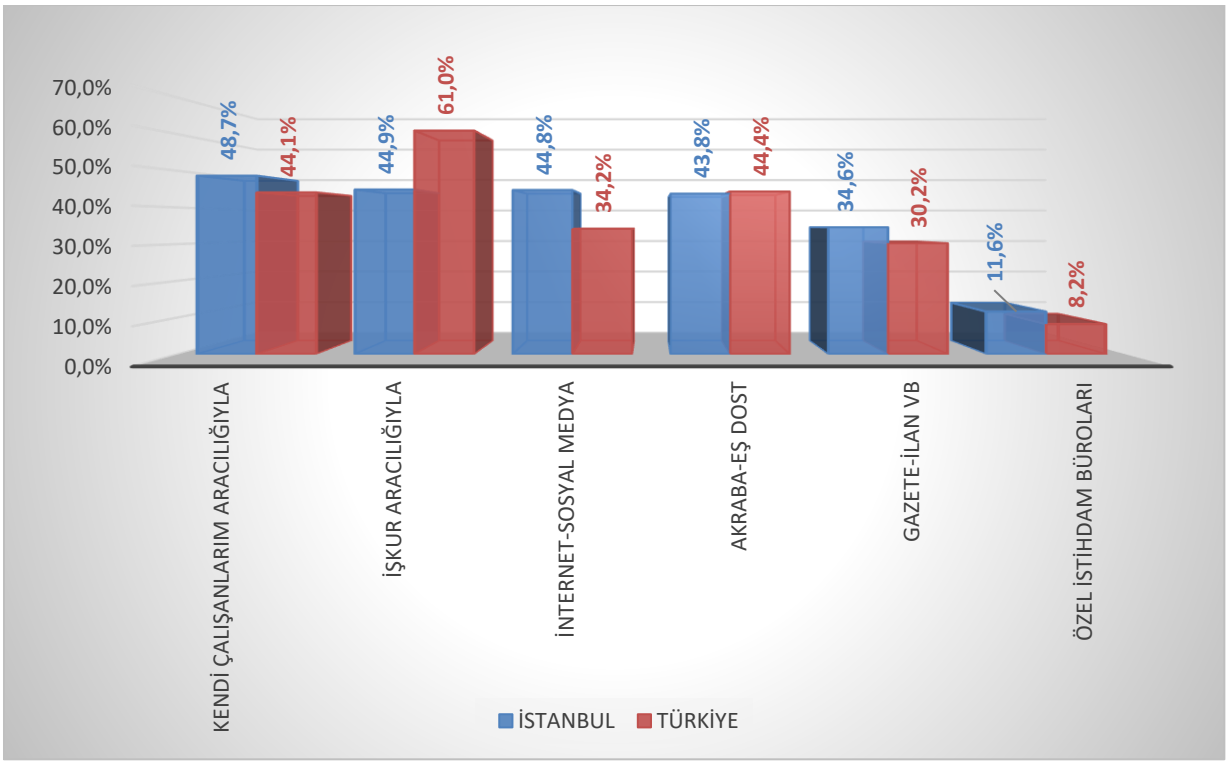

Kaynak: İPA 2017

Açık işlerin hangi arama kanalı ile işgücü piyasasına sunulduğu da özellikle İŞKUR için önemli bir konuyu oluşturmaktadır. Piyasadaki açık işlerin Kuruma kazandırılması yoluyla daha çok kişiyi işe yerleştirmek için hangi beceri ve eğitim düzeylerinin talep edildiğinin bilinmesi açılacak olan aktif işgücü programlarının etkinliği açısından önem arz etmektedir.

Şekil 21'de İstanbul ili ve Türkiye genelinde karşılaştırmalı olarak açık işlerin arama kanalına göre dağılımı mevcuttur. İstanbul ilinde 20+ istihdamlı işyerlerinden alınan açık işlerin yüzde 48,7 gibi büyük bir oranı Kendi Çalışanları Aracılığıyla aranmaktadır. Bu oran Türkiye geneli için yüzde 44,1 olarak gerçekleşmiştir. İstanbul ilinde işverenler daha sonra İŞKUR Aracılığıyla arama kanalını kullanmıştır. Açık işlerin yüzde 44,8'i İnternet-Sosyal Medya aracılığı ile aranmaktadır. Bu oran İstanbul ili için Türkiye ortalamasının üzerinde bir değer almıştır. Özel İstihdam Büroları ise İstanbul ilinde ve Türkiye genelinde en az arama yapılan arama kanalı olarak kullanılmaktadır.

Tablo 22: Açık İşlerde Talep Edilen Eğitim Düzeyleri ve Arama Kanalları İlişkisi

Eğitim Düzeyi	Kendi Çalışanlarım Aracılığıyla	İŞKUR Aracılığıyla	İnternet-Sosyal Medya	Akraba-Eş Dost	Gazete-İlan vb.	Özel İstihdam Büroları
Eğitim Düzeyi Önemli Değil	52,8%	42,0%	35,0%	65,8%	23,5%	6,3%
Çıraklık Eğitimi	65,5%	96,4%	37,6%	50,4%	32,2%	1,1%
Lise Altı	47,3%	58,2%	24,2%	48,3%	40,9%	2,1%
Genel Lise	34,9%	50,6%	59,4%	28,6%	48,2%	10,9%
Meslek Lisesi	48,8%	51,6%	37,1%	30,4%	36,8%	7,0%
Meslek Yüksekokulu	39,7%	52,5%	69,9%	23,7%	28,2%	35,6%
Lisans	58,8%	14,6%	80,1%	16,7%	36,7%	34,4%
Lisans Üstü	60,9%	26,7%	92,0%	0,6%	41,3%	52,9%
Genel Toplam	**48,7%**	**44,9%**	**44,8%**	**43,8%**	**34,6%**	**11,6%**

Kaynak: İPA 2017

Meslek Lisesi, Genel Lise, Lise Altı, Çıraklık Eğitim seviyesinde ve Eğitim Düzeyinin Önemli olmadığı talepler için, talep verilen açık işlerde en az Özel İstihdam Büroları kullanılmıştır. Genel Lise, Meslek Yüksekokulu, Lisans ve Lisansüstü eğitim seviyesinde talep edilen açık işlerde İnternet-Sosyal Medya arama kanalı en yüksek oranlarda kullanılmıştır. Çıraklık eğitimi seviyesinde yüzde 96,4 ile İŞKUR en önemli arama kanalı olurken; Lise altı eğitim seviyesinde talep edilen açık işlerin yüzde 58,2'si İŞKUR aracılığı ile aranmaktadır. Meslek lisesi mezunu talep edilen açık işlerin yüzde 51,6'sı İŞKUR ile aranmaktadır. Diğer arama kanalları ise daha düşük oranda tercih edilmektedir.

Herhangi bir eğitim seviyesi tercihinde bulunulmayan açık işler için işverenler çoğunlukla Akraba-Eş Dost ve Kendi Çalışanlarım Aracılığıyla arama kanalını tercih ederken Özel İstihdam Büroları arama kanalı en az tercih edilmiştir.

Şekil 22'de ise İŞKUR hizmetlerinden yararlanan ve yararlanmayan işverenlerin açık işlerindeki arama kanallarının dağılımı incelenecektir.

Şekil 22: Hizmetlerden Yararlanma Durumuna Göre Arama Kanallarının Dağılımı

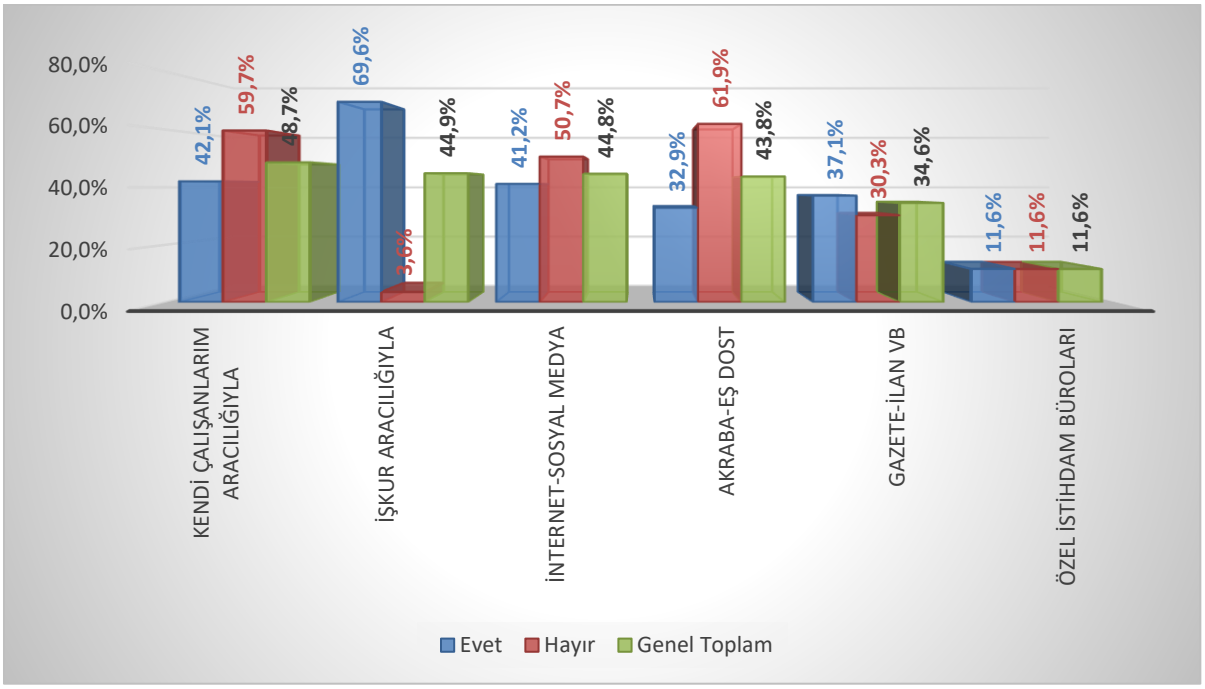

Kaynak: İPA 2017

İŞKUR hizmetlerinden yararlanan işyerlerinin açık işlerinde ilk sırada yüzde 69,6 gibi önemli bir oranda İŞKUR, ikinci sırada yüzde 42,1 ile Kendi Çalışanlarım Aracılığıyla seçeneğinin arama kanalı olarak kullanıldığı tespit edilmiştir. İŞKUR hizmetlerinden yararlanmış olan işverenler açık işlerini de Kuruma bildirme yönünde eğilim sergilemişlerdir. İŞKUR hizmetlerinden yararlanmayan işyerleri açık işlerinin yüzde 61,9'unu Akraba-Eş Dost aracılığı ile karşılamaktadır.

İŞKUR hizmetlerinden yararlanan işyerleri açık işleri için Özel İstihdam Büroları arama kanalını yüzde 11,6 oranında kullanırken, Kurum hizmetlerinden yararlanmayan işyerleri açık işlerinde Özel İstihdam Büroları arama kanalını yine yüzde 11,6 oranında kullanmıştır.

Tablo 23: Arama Kanallarından İstenen Becerilerin Öncelik Sıralaması

Beceri	Akraba-Eş Dost	Gazete-İlan vb.	İnternet-Sosyal Medya	İŞKUR Aracılığıyla	Özel İstihdam Büroları	Kendi Çalışanlarım Aracılığıyla	Genel Toplam
Fiziki ve Bedensel Yeterlilik	1	1	1	1	3	1	1
Yeterli Mesleki/Teknik Bilgi ve Tecrübe	2	2	3	2	2	2	2
İletişim ve İfade Yeteneği	3	3	2	4	1	3	3
Takım Çalışması	4	4	4	3	6	4	4
Sorun Çözme ve İnisiyatif Alabilme	5	6	6	5	4	6	5
Bilgisayar Kullanımı	8	5	5	6	5	5	6
Satış ve Pazarlama Becerisi	6	7	7	7	7	7	7
Hesap Yapabilme (Analitik Beceri)	9	9	9	8	8	9	8
Proje Tabanlı Çalışma	7	8	8	9	10	8	9
Yabancı Dil	10	10	10	10	9	10	10

Kaynak: İPA 2017

Açık işlerde talep edilen asgari eğitim seviyesinden sonra işverenlerin istihdam etmeyi düşündüğü işgücünde aranılan beceriler de planlanacak politikalar için stratejik alan oluşturmaktadır.

İstanbul ilinde genel olarak açık işlerde istenen becerilerde ilk sırada Fiziki ve Bedensel Yeterlilik becerisi gelmektedir. İkinci sırada ise Yeterli Mesleki/Teknik Bilgi ve Tecrübe ve daha sonra İletişim ve İfade Yeteneği, Takım Çalışması, Sorun Çözme ve İnisiyatif Alabilme, Bilgisayar Kullanımı, Satış ve Pazarlama Becerisi, Hesap Yapabilme (Analitik Beceri), Proje Tabanlı Çalışma ve Yabancı Dil becerisi gelmektedir.

İletişim ve İfade Yeteneği, en çok Özel İstihdam Büroları arama kanalı aracılığıyla istenmiştir. Hemen hemen bütün arama kanallarında Fiziki ve Bedensel Yeterlilik ilk sırada talep edilmiştir. Yine İŞKUR aracılığı ile aranan açık işlerde de en çok Fiziki ve Bedensel Yeterlilik talep edilmiştir.

Tablo 24: Meslek Gruplarına Göre Açık İş Sayısı

İstanbul	Açık İş Sayısı
Tesis ve Makine Operatörleri ve Montajcılar	9.302
Teknisyenler, Teknikerler ve Yardımcı Profesyonel Meslek Mensupları	7.023
Sanatkârlar ve İlgili İşlerde Çalışanlar	5.418
Hizmet ve Satış Elemanları	5.684
Nitelik Gerektirmeyen Meslekler	4.608
Profesyonel Meslek Mensupları	3.678
Büro Hizmetlerinde Çalışan Elemanlar	3.236
Nitelikli Tarım, Ormancılık ve Su Ürünleri Çalışanları	47
Yöneticiler	551
Genel Toplam	**39.545**

Kaynak: İPA 2017

İstanbul ilinde açık işlerin meslek gruplarına göre dağılımı incelendiğinde; en fazla Tesis ve Makine Operatörleri ve Montajcılar olduğu tespit edilmiş olup bu gruptaki açık iş sayısının toplam açık iş sayısı içindeki oranı yüzde 23,5'dir. İkinci sırada ise Teknisyenler, Teknikerler ve Yardımcı Profesyonel Meslek Mensupları meslek grubu bulunmaktadır.

Açık iş sayısının yanında daha çok açık iş oranları önemlidir. Tablo 25'de meslek gruplarına göre açık iş oranları bulunmaktadır.

İstanbul ili için tespit edilen yüzde 1,9'luk açık iş oranı meslek grupları bazında da değerlendirildiğinde açık iş oranı en yüksek oranda yüzde 3,6 ile Tesis ve Makine Operatörleri ve Montajcılar meslek grubunda olduğu görülmektedir. Daha sonra ise sırayla Teknisyenler Teknikerler ve Yardımcı Profesyonel Meslek Mensupları Profesyonel Meslek Mensupları ile Sanatkârlar ve İlgili İşlerde Çalışanlar gelmektedir.

Tablo 25: Meslek Gruplarına göre Açık İş Oranları

İstanbul	Açık İş Oranı
Tesis ve Makine Operatörleri ve Montajcılar	3,6%
Teknisyenler, Teknikerler ve Yardımcı Profesyonel Meslek Mensupları	2,6%
Sanatkârlar ve İlgili İşlerde Çalışanlar	2,3%
Hizmet ve Satış Elemanları	1,8%
Nitelik Gerektirmeyen Meslekler	1,5%
Profesyonel Meslek Mensupları	1,1%
Büro Hizmetlerinde Çalışan Elemanlar	1,1%
Nitelikli Tarım, Ormancılık ve Su Ürünleri Çalışanları	0,9%
Yöneticiler	0,5%
Genel Toplam	**1,9%**

Kaynak: İPA 2017

Tablo 26: Açık İşlerin Meslek Gruplarına ve Cinsiyete Göre Dağılımı

Meslek Grubu	Kadın	Erkek	Cinsiyet Önemli Değil	Genel Toplam
Nitelikli Tarım, Ormancılık ve Su Ürünleri Çalışanları	-	0,3%	-	0,1%
Sanatkârlar ve İlgili İşlerde Çalışanlar	6,3%	28,4%	6,1%	13,7%
Nitelik Gerektirmeyen Meslekler	13,3%	11,4%	11,6%	11,7%
Tesis ve Makine Operatörleri ve Montajcılar	26,3%	31,8%	18,5%	23,5%
Hizmet ve Satış Elemanları	11,3%	7,2%	18,8%	14,4%
Teknisyenler, Teknikerler ve Yardımcı Profesyonel Meslek Mensupları	7,7%	10,7%	23,0%	17,8%
Profesyonel Meslek Mensupları	11,5%	3,3%	12,5%	9,3%
Büro Hizmetlerinde Çalışan Elemanlar	23,3%	6,8%	7,3%	8,2%
Yöneticiler	0,4%	-	2,3%	1,4%
Genel Toplam	**100,0%**	**100,0%**	**100,0%**	**100,0%**

Kaynak: İPA 2017

İşverenler kadın işgücü tercihinde bulundukları açık işlerinde yüzde 26,3 oranında Tesis ve Makine Operatörleri ve Montajcılar; yüzde 23,3 oranında Büro Hizmetlerinde Çalışan Elemanlar; yüzde 13,3 oranında Nitelik Gerektirmeyen Meslekler meslek grubunda istihdam etmek istediğini bildirmişlerdir. Erkek işgücü taleplerinde ise yüzde 31,8 oranında Tesis ve Makine Operatörleri ve Montajcılar; yüzde 28,4 oranında Sanatkârlar ve İlgili İşlerde Çalışanlar; yüzde 11,4 oranında Nitelik Gerektirmeyen Meslekler meslek grubunda istihdam etmek istediğini bildirmişlerdir.

Ayrıca yukarıdaki Tabloda görülen oranlardan farklı olarak Teknisyenler, Teknikerler ve Yardımcı Profesyonel Meslek Mensupları meslek grubu, herhangi bir cinsiyet tercihinde en fazla oranda bulunmayan bir alan olmuştur. Bu meslek grubundaki açık işlerin yüzde 23'ünde işverenler "cinsiyet önemli değil" seçeneğini tercih etmişlerdir.

Tablo 27'de ise meslek gruplarında talep edilen beceriler öncelik sıralamasına göre sıralanmıştır. Büro Hizmetlerinde Çalışan Elemanlar için ilk sırada İletişim ve İfade Yeteneği, ikinci sırada Bilgisayar kullanımı gelmiştir. Daha sonra ise Sorun Çözme ve İnisiyatif Alabilme ve Fiziki ve Bedensel Yeterlilik ön plana çıkmıştır.

Hizmet ve Satış Elemanları için ise ilk sırada İletişim ve İfade Yeteneği ve daha sonra Fiziki ve Bedensel Yeterlilik becerileri önemlidir. Nitelik Gerektirmeyen Mesleklerde ise Fiziki ve Bedensel Yeterlilik ve Takım Çalışması ön plana çıkmıştır.

Profesyonel Meslek Mensuplarında ise ilk sırada Yeterli Mesleki/Teknik Bilgi ve Tecrübe, Bilgisayar Kullanımı ve Proje Tabanlı Çalışma becerisi talep edilmektedir.

Yöneticiler meslek grubunda en çok talep edilen beceri İletişim ve İfade Yeteneği becerisi olmuştur. Teknisyenler, Teknikerler ve Yardımcı Profesyonel Meslek Mensuplarında ilk sırada Fiziki ve Bedensel Yeterlilik, Tesis ve Makine Operatörleri ve Montajcılar meslek gruplarında ilk sırada Yeterli Mesleki/Teknik Bilgi ve Tecrübe talep edilmiştir. Teknisyenler, Teknikerler ve Yardımcı Profesyonel Meslek Mensuplarında ikinci sırada İletişim ve İfade Yeteneği becerisi istenirken Tesis ve Makine Operatörleri ve Montajcılar meslek grubunda ikinci sırada Fiziki ve Bedensel Yeterlilik istenmektedir.

Tablo 27: Meslek Gruplarına Göre Açık İşlerde Talep Edilen Beceri Düzeyi

Beceri	Büro Hizmetlerinde Çalışan Elemanlar	Hizmet ve Satış Elemanları	Nitelik Gerektirmeyen Meslekler	Nitelikli Tarım, Ormancılık ve Su Ürünleri Çalışanları	Profesyonel Meslek Mensupları	Sanatkârlar ve İlgili İşlerde Çalışanlar	Teknisyenler, Teknikerler ve Yardımcı Profesyonel Meslek Mensupları	Tesis ve Makine Operatörleri ve Montajcılar	Yöneticiler	Genel Toplam
Fiziki ve Bedensel Yeterlilik	4	2	1	1	9	2	1	2	-	1
Yeterli Mesleki/Teknik Bilgi ve Tecrübe	7	3	3	4	1	1	3	1	2	2
İletişim ve İfade Yeteneği	1	1	4	2	5	5	2	4	1	3
Takım Çalışması	5	5	2	3	7	3	4	3	8	4
Sorun Çözme ve İnisiyatif Alabilme	3	6	5	-	6	4	7	5	5	5
Bilgisayar Kullanımı	2	7	7	-	2	8	5	8	3	6
Satış ve Pazarlama Becerisi	6	4	9	-	10	9	6	9	4	7
Hesap Yapabilme (Analitik Beceri)	8	8	8	-	4	7	9	6	6	8
Proje Tabanlı Çalışma	9	10	6	5	3	6	8	7	9	9
Yabancı Dil	10	9	10	-	8	-	10	10	7	10

Kaynak: İPA 2017

Tablo 28: Meslek Gruplarına Göre Açık İşlerin Aranma Kanalları

Meslek Grubu	Akraba-Eş Dost	Gazete-İlan vb.	İnternet-Sosyal Medya	İŞKUR Aracılığıyla	Özel İstihdam Büroları	Kendi Çalışanlarım Aracılığıyla
Nitelikli Tarım, Ormancılık ve Su Ürünleri Çalışanları	89,0%	-	11,0%	14,6%	-	78,1%
Sanatkârlar ve İlgili İşlerde Çalışanlar	52,4%	39,3%	31,1%	40,3%	4,9%	43,5%
Nitelik Gerektirmeyen Meslekler	37,4%	43,6%	24,3%	63,7%	2,1%	40,4%
Tesis ve Makine Operatörleri ve Montajcılar	47,4%	31,1%	12,9%	59,6%	2,3%	42,1%
Hizmet ve Satış Elemanları	44,1%	43,1%	42,6%	55,1%	21,1%	45,7%
Teknisyenler, Teknikerler ve Yardımcı Profesyonel Meslek Mensupları	62,6%	22,1%	84,4%	14,8%	9,3%	74,6%
Profesyonel Meslek Mensupları	19,6%	38,7%	72,7%	30,2%	31,0%	49,2%
Büro Hizmetlerinde Çalışan Elemanlar	18,6%	28,4%	69,0%	52,8%	29,3%	37,3%
Yöneticiler	13,8%	54,3%	79,4%	17,7%	11,6%	41,9%
Genel Toplam	**43,8%**	**34,6%**	**44,8%**	**44,9%**	**11,6%**	**48,7%**

Kaynak: İPA 2017

Meslek gruplarına göre açık işlerin aranma kanalları değerlendirilecek olursa; İŞKUR'un en yüksek oranda kullanıldığı meslek grubu Nitelik Gerektirmeyen Meslekler olmuştur. Bu meslek grubundaki açık işlerin yüzde 63,7'si İŞKUR aracılığıyla işgücü piyasasına sunulmuştur. İŞKUR her meslek grubunda arama kanalı olarak kullanılmaktadır.

Teknisyenler, Teknikerler ve Yardımcı Profesyonel Meslek Mensupları en fazla İnternet-Sosyal Medya arama kanalı ile aranmaktadır. Yöneticiler meslek grubundaki açık işlerin yüzde 54,3'ü işverenin Gazete İlanı vb. aracılığı ile aranmaktadır Profesyonel Meslek Grubunda ise yüzde 72,7 ile İnternet-Sosyal Medya arama kanalı kullanılmaktadır.

Tablo 29: Açık İş Olan Mesleklerden İstenen Becerilerde Öncelik Sıralaması

Meslek	Bilgisayar Kullanımı	Fiziki ve Bedensel Yeterlilik	Hesap Yapabilme (Analitik Beceri)	İletişim ve İfade Yeteneği	Proje Tabanlı Çalışma	Satış ve Pazarlama Becerisi	Sorun Çözme ve İnisiyatif Alabilme	Takım Çalışması	Yabancı Dil	Yeterli Mesleki/Teknik Bilgi ve Tecrübe
Organizasyon Sorumlusu	-	1	-	2	-	-	-	3	-	-
Makineci (Dikiş)	-	1	-	4	5	-	6	3	-	2
Güvenlik Görevlisi	7	2	-	1	6	-	3	5	-	4
Temizlik Görevlisi	7	1	-	3	5	-	6	2	-	4
Garson (Servis Elemanı)	9	3	8	1	10	5	6	2	7	4
Şoför (Yolcu Taşıma)	-	3	-	6	4	-	5	2	-	1
Satış Danışmanı	7	3	9	2	8	1	10	4	6	5
Beden İşçisi (Genel)	6	1	-	3	-	-	4	2	-	5
Müşteri Temsilcisi	3	7	9	5	-	1	2	4	8	6
Yazılım Destek Uzmanı	1	-	4	7	3	-	6	-	5	2

Kaynak: İPA 2017

Tablo 29'da İstanbul ilinde açık işi olan meslekler özelinde talep edilen becerilerin öncelik sıralaması bulunmaktadır. Beden İşçisi (Genel) mesleğindeki becerilerde ilk öncelik Fiziki ve Bedensel Yeterliliktir. Yazılım Destek Uzmanı mesleğinde ise talep edilen becerilerin başında Bilgisayar Kullanımı gelmektedir. Garson (Servis Elemanı) mesleği için ise ilk sırada İletişim ve İfade Yeteneği becerisi talep edilmiştir. Organizasyon Sorumlusu mesleğinde ilk sırada Fiziki ve Bedensel Yeterlilik becerisi, ikinci sırada İletişim ve İfade Yeteneği becerisi talep edilmektedir.

Tablo 30: Cinsiyet Bazında En Çok Açık İş Olan Meslekler

Toplam	Kadın	Erkek
Organizasyon Sorumlusu	Makineci (Dikiş)	Şoför (Yolcu Taşıma)
Makineci (Dikiş)	Sekreter	Beden İşçisi (Genel)
Güvenlik Görevlisi	Temizlik Görevlisi	Şoför-Yük Taşıma
Temizlik Görevlisi	İplik Temizleme İşçisi	Plastik Enjeksiyon Üretim Elemanı
Garson (Servis Elemanı)	Çağrı Merkezi Müşteri Temsilcisi	Yıkama Makinesi İşçisi (Tekstil)
Şoför (Yolcu Taşıma)	Ön Muhasebeci	Gaz Altı Kaynakçısı
Satış Danışmanı	Müşteri Temsilcisi	Metal Mamuller Montaj İşçisi
Beden İşçisi (Genel)	Remayöz Makinesi Operatörü/Remayözcü (Düz Örme Hazır Giyim)	Satış Temsilcisi / Plasiyer
Müşteri Temsilcisi	Muhasebeci	Cnc Torna Tezgâhı Operatörü
Yazılım Destek Uzmanı	Satış Danışmanı	Depo Sorumlusu

Kaynak: İPA 2017

İstanbul ilinde en fazla açık iş olan meslekler; Organizasyon Sorumlusu, Makineci (Dikiş), Güvenlik Görevlisi, Temizlik Görevlisi, Garson (Servis Elemanı), Şoför (Yolcu Taşıma, Satış Danışmanı, Beden İşçisi (Genel), Müşteri Temsilcisi ve Yazılım Destek Uzmanıdır.

İşverenlerin açık işlerinde kadın işgücü tercihinde bulundukları en fazla açık iş olan meslekler ise Makineci (Dikiş), Sekreter, Temizlik Görevlisi, İplik Temizleme İşçisi, Çağrı Merkezi Müşteri Temsilcisi, Ön Muhasebeci, Müşteri Temsilcisi, Remayöz Makinesi Operatörü/Remayözcü (Düz Örme Hazır Giyim), Muhasebeci ve Satış Danışmanıdır.

Açık işlerde erkek işgücü tercihinin olduğu en fazla açık iş olan meslekler de Şoför (Yolcu Taşıma), Beden İşçisi (Genel), Şoför (Yük Taşıma), Plastik Enjeksiyon Üretim Elemanı, Yıkama Makinesi İşçisi (Tekstil), Gaz Altı Kaynakçısı, Metal Mamuller Montaj İşçisi, Satış Temsilcisi / Plasiyer, Cnc Torna Tezgâhı Operatörü ve Depo Sorumlusudur.

Tablo 31: Cinsiyete Göre Açık İşlerde Talep Edilen Becerilerin Öncelik Sıralaması

Beceri	Kadın	Erkek	Cinsiyet Önemli Değil	Genel Toplam
Fiziki ve Bedensel Yeterlilik	3	1	1	1
Yeterli Mesleki/Teknik Bilgi ve Tecrübe	1	2	4	2
Takım Çalışması	2	3	3	3
İletişim ve İfade Yeteneği	4	4	2	4
Sorun Çözme ve İnisiyatif Alabilme	6	5	5	5
Bilgisayar kullanımı	5	8	6	6
Hesap Yapabilme (Analitik Beceri)	8	6	9	7
Proje Tabanlı Çalışma	9	7	8	8
Satış ve Pazarlama Becerisi	7	9	7	9
Yabancı Dil	10	10	10	10

Kaynak: İPA 2017

Kadın ve erkekler için genel toplama göre becerilerde öncelik sıralaması farklı olsa da ilk üç sıra benzerlik göstermektedir. Kadınlarda ilk öncelik Yeterli Mesleki/Teknik Bilgi ve Tecrübe iken, erkeklerde ilk öncelik Fiziki ve Bedensel Yeterlilik olarak tespit edilmiştir. Herhangi bir cinsiyet tercihinde bulunulmayan açık işlerde ise ilk öncelik Fiziki ve Bedensel Yeterlilik, ikinci öncelik de İletişim ve İfade Yeteneği becerisi olarak görülmektedir.

TEMİNİNDE GÜÇLÜK ÇEKİLEN MESLEKLER

Araştırma kapsamında işverenlere son 1 yıl içerisinde hangi mesleklerde eleman temininde güçlük çektikleri, temininde güçlük çektikleri eleman sayısı ve bunun nedenleri sorulmuştur. Derlenen verilerle İstanbul ili işgücü piyasasının talep kısmını daha net görmek hedeflenmektedir. İşverenlerin karşılamakta güçlük çektiği mesleği, sayısını ve hangi nedenlerden ötürü aradığı çalışanı temin edemediğini bilmek, ilin istihdam politikasına da yön vereceğinden, araştırmanın temininde güçlük çekilen meslekler bölümü önemli bilgiler içermektedir. Bu kapsamda bu bölümde temininde güçlük çekilen meslekler, sektörler ve meslek grupları bazında incelenecektir.

Şekil 23: Eleman Temininde Güçlük Çeken İşyeri Oranı

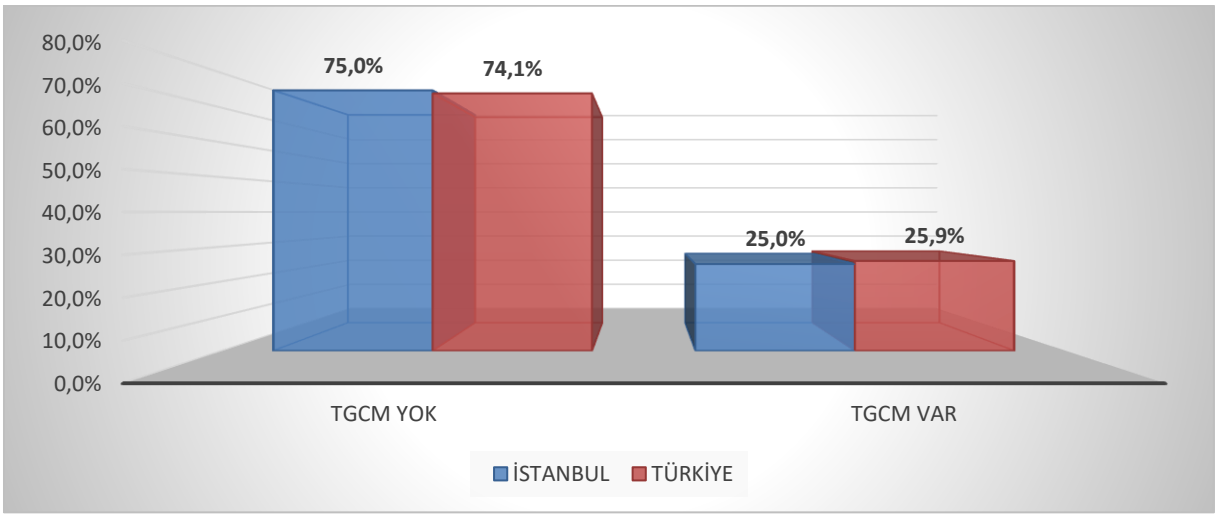

Kaynak: İPA 2017

Araştırma kapsamında yapılan ziyaretler sonucu Türkiye geneli 20+ istihdamlı 99 bin 806 işyerine ulaşılmıştır. Bu işyerlerinden 25 bin 825 tanesinde eleman temininde güçlük çekildiği tespit edilmiştir. İstanbul ilinde ise 20+ istihdamlı 34 bin 307 işyeri çalışmaya cevap vermiş, bunlardan 8 bin 574 tanesi temininde güçlük çekilen meslek olduğunu ifade etmişlerdir. Yüzde 25 ile İstanbul ilinin eleman temininde ülke geneline benzer bir şekilde eleman temininde güçlük çektiği görülmektedir.

Şekil 24: Sektörlere Göre Temininde Güçlük Çeken İşyeri Oranı

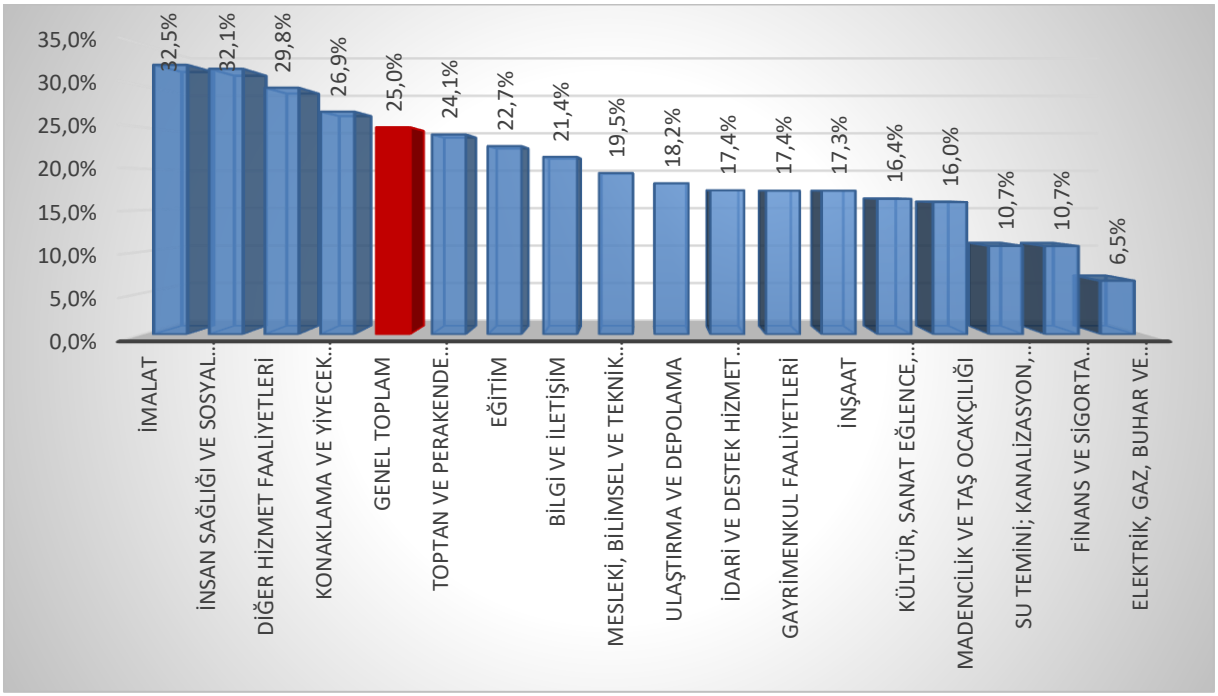

Kaynak: İPA 2017

İstanbul ilinde eleman temininde güçlük çeken işyerlerini sektörel olarak incelediğimizde İmalat, İnsan Sağlığı ve Sosyal Hizmet Faaliyetleri, Diğer Hizmet Faaliyetleri, Konaklama ve Yiyecek Hizmeti faaliyetleri sektörlerinde bulunan işyerlerinin eleman temininde İstanbul ortalamasının üzerinde güçlük çektikleri dikkat çeken bir husus olarak karşımıza çıkmaktadır. Bunun yanı sıra eleman temininde en fazla oranda güçlük çeken işyerlerinin imalat sektöründe olduğu görülmektedir. Söz konusu sektörde çalışan sayısının fazla olması sebebi ile temininde güçlük çekilen kişi sayısı da fazladır. Öyle ki İstanbul ilinde toplam çalışanların yüzde 29'u bu sektörde çalışmaktadırlar.

İnşaat sektörü gibi İstanbul ilinde işyeri sayısının yoğun olduğu bir sektörün eleman temininde güçlük çekilen işyeri oranının İstanbul ortalamasının altında yer alması dikkat çekmektedir. Bu sonuç, bu sektörün eleman temininde diğer sektörlere nazaran daha az zorluk çektiğini göstermektedir.

Tablo 32: Sektörlere Göre Temininde Güçlük Çekilen Kişi Sayısı

Sektörler	Temininde Güçlük Çekilen Eleman Sayısı
İmalat	18.312
İdari ve Destek Hizmet Faaliyetleri	6.932
Toptan ve Perakende Ticaret; Motorlu Kara Taşıtlarının ve Motosikletlerin Onarımı	4.797
İnşaat	3.792
Konaklama ve Yiyecek Hizmeti Faaliyetleri	1.919
Mesleki, Bilimsel ve Teknik Faaliyetler	1.023
Ulaştırma ve Depolama	1.022
Bilgi ve İletişim	848
İnsan Sağlığı ve Sosyal Hizmet Faaliyetleri	764
Diğer Hizmet Faaliyetleri	533
Eğitim	377
Gayrimenkul Faaliyetleri	193
Kültür, Sanat Eğlence, Dinlence ve Spor	185
Finans ve Sigorta Faaliyetleri	164
Elektrik, Gaz, Buhar ve İklimlendirme Üretimi ve Dağıtımı	78
Su Temini; Kanalizasyon, Atık Yönetimi ve İyileştirme Faaliyetleri	50
Madencilik ve Taş Ocakçılığı	49
Genel Toplam	**41.041**

Kaynak: İPA 2017

İstanbul ilinde 41 bin 41 kişinin temininde güçlük çekildiği tespit edilmiştir. Temininde güçlük çekilen kişi sayıları, sektör bazında incelendiğinde İmalat, İdari ve destek hizmet faaliyetleri, Toptan ve Perakende Ticaret ve İnşaat sektörlerinde yoğunlaştığı görülmektedir. Bu dört sektörün temininde güçlük çektiği eleman sayısı, İstanbul ilinde toplam temininde güçlük çekilen sayının yüzde 82,4'ünü

oluşturmaktadır. Söz konusu sektörlerde çalışan sayısının fazla olması sebebi ile temininde güçlük çekilen kişi sayısı da fazladır. Öyle ki İstanbul ilinde toplam çalışanların yüzde 61,6'sı bu sektörlerde çalışmaktadırlar.

Şekil 25: Temininde Güçlük Çekilen Kişilerin Meslek Gruplarına Göre Dağılımı

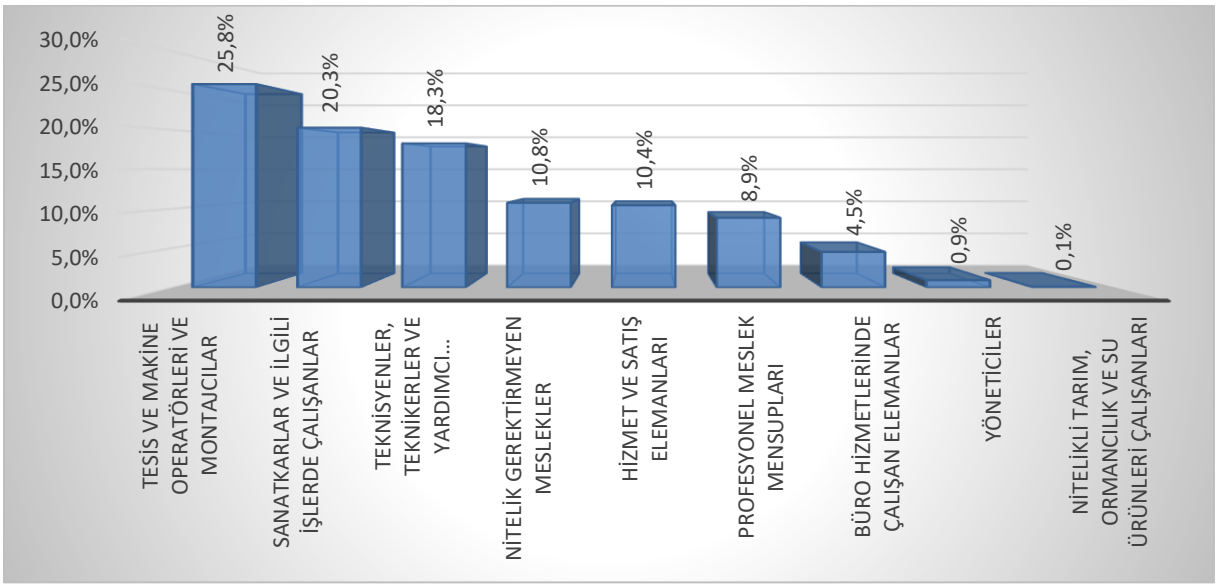

Kaynak: İPA 2017

İstanbul ilinde meslek gruplarına göre temininde güçlük çekilen kişilere bakıldığında en çok 10 bin 597 kişi ile Tesis ve Makine Operatörleri ve Montajcılar meslek grubunda yer aldıkları görülmektedir. Eleman temininde güçlük çekilen kişilerin yüzde 25,8'i bu meslek grubunda yer almaktadır.

Türkiye genelinde ise 20+ istihdamlı işyerlerinde eleman temininde güçlük çekilme oranı en yüksek Sanatkârlar ve İlgili İşlerde Çalışanlar meslek grubu yer almaktadır. Yöneticiler meslek grubu ülke genelinde eleman temininde en az güçlük çeken meslek grubu iken İstanbul ilinde de çok düşük bir orana sahiptir.

Tablo 33: Mesleklere Göre TGÇM Dağılımı

TGÇM	Genelleştirilmiş Eleman Sayısı	Oranı
Organizasyon Sorumlusu	3.264	8,0%
Makineci (Dikiş)	2.823	6,9%
Temizlik Görevlisi	1.175	2,9%
Laboratuvar Teknikeri	1.100	2,7%
Güvenlik Görevlisi	1.067	2,6%
Satış Danışmanı	802	2,0%
Garson (Servis Elemanı)	747	1,8%
Plastik Enjeksiyon Üretim Elemanı	599	1,5%
Şoför-Yük Taşıma	526	1,3%
Kat Hizmetleri Elemanı/Kat Görevlisi	494	1,2%

Kaynak: İPA 2017

İstanbul ilinde temininde güçlük çekilen mesleklere bakıldığında ilk sırada 3 bin 264 kişi ile Organizasyon Sorumlusu mesleği yer almaktadır. Bu mesleği sırasıyla 2 bin 823 kişi ile Makineci (Dikiş), bin 175 kişi ile Temizlik Görevlisi meslekleri takip etmektedirler.

Geçtiğimiz yıl gerçekleştirilen araştırma sonuçlarına göre temininde güçlük çekilen ilk on meslekle bu yılki araştırma sonuçlarını kıyasladığımızda; Makineci (Dikiş), Temizlik Görevlisi, Güvenlik Görevlisi, Satış Danışmanı ve Garson (Servis Elemanı) olmak üzere toplam beş mesleğin yine değişmeyerek ilk onda yer aldıkları görülmektedir. İstanbul ilinde söz konusu meslekler, son iki yıldır temininde güçlük çekilen meslekler arasında yer almaya devam etmektedirler.

Temininde Güçlük Çekilen ilk on meslekten bazılarının aynı zamanda açık işi en çok olan meslekler arasında ilk onda yer alması, ilin istihdam politikalarına yön vermesi adına dikkate değer bir bilgi şeklindedir.

Şekil 26: TGÇM Nedenlerinin Dağılımı

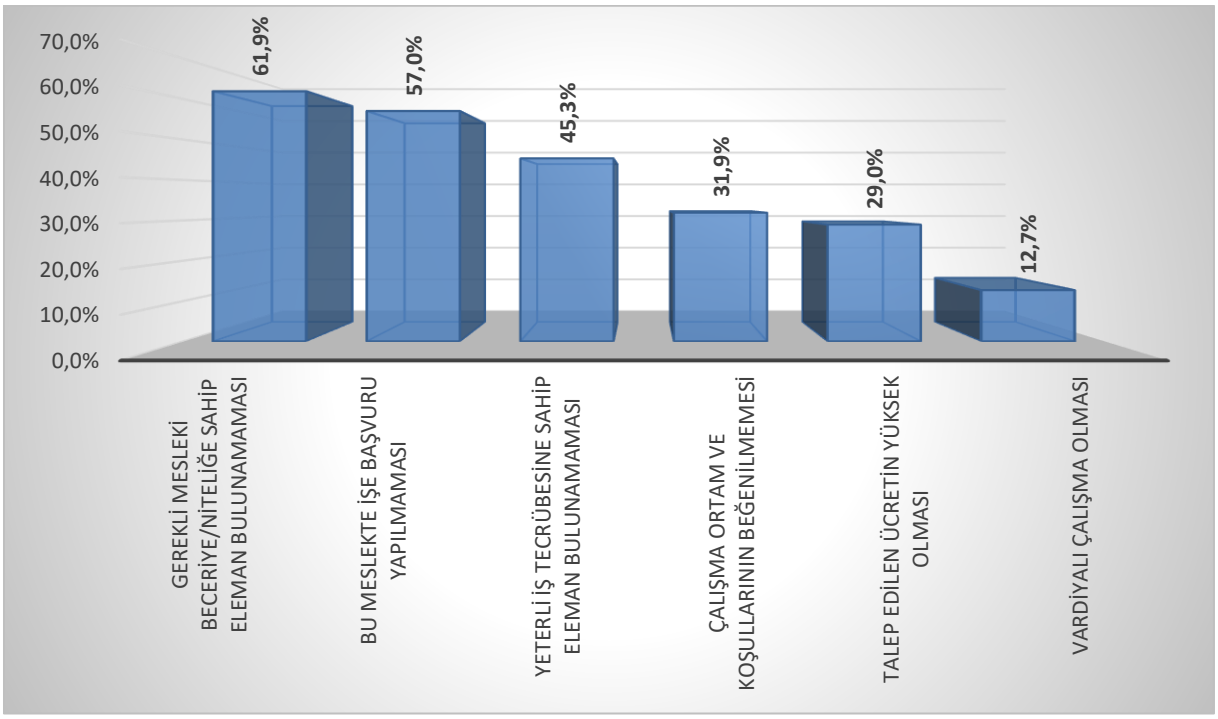

Kaynak: İPA 2017

İstanbul ilinde temininde güçlük çekilme nedenlerine bakıldığında ilk sırada Gerekli Mesleki Beceriye/Niteliğe Sahip Eleman Bulunamaması yer almaktadır. Bu neden Türkiye geneli 20+ istihdamlı işyerlerinin TGÇM Nedenleri Dağılımı ile de benzerlik göstermektedir.

Mesleklere Göre TGÇM dağılımı incelenirken, açık işi en çok olan mesleklerle temininde güçlük çekilen mesleklerin benzerlik gösterdiği ifade edilmiştir. TGÇM Nedenlerinin Dağılımına bakıldığında ise ilk sırada Gerekli Mesleki Beceriye/Niteliğe Sahip Eleman Bulunamaması gelmektedir.

Şekil 27: İşyeri Durumuna Göre TGÇM Nedenleri

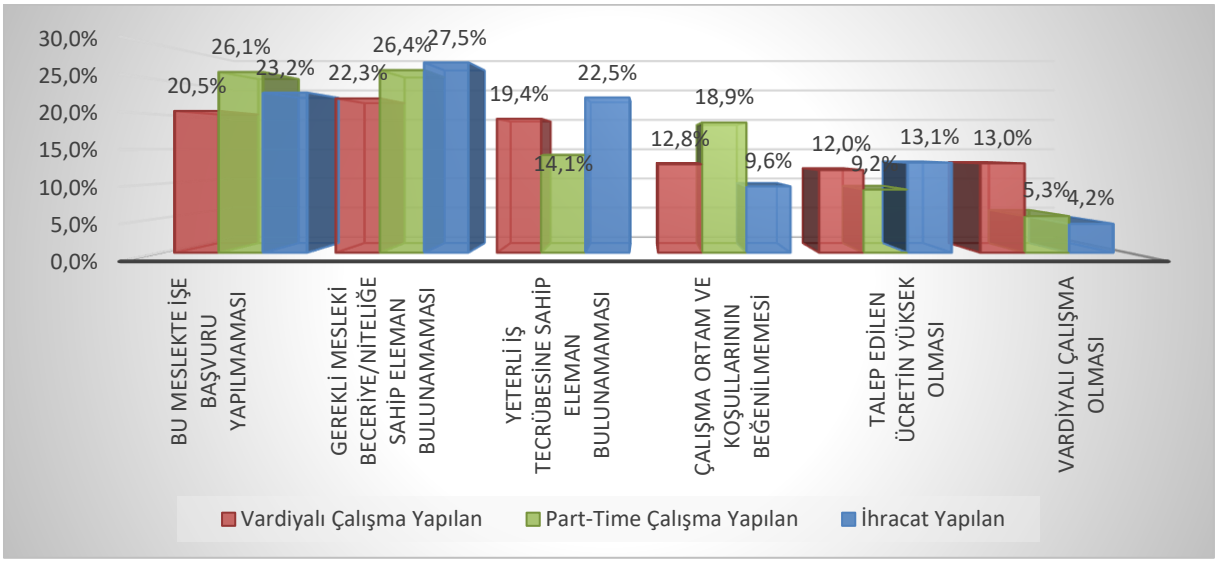

Kaynak: İPA 2017

İstanbul ilinde işyerlerinin part-time veya vardiyalı çalışanı olması, işyerinin ihracat yapıp yapmaması gibi işyeri durumuna göre eleman temininde güçlük çekme nedenlerine bakılmıştır. Part-Time Çalışanı olan, vardiyalı çalışanı olan ve ihracat yapan firmaların hepsi en çok Gerekli Mesleki beceriye/niteliğe sahip eleman bulunamaması sebebi ile eleman temininde güçlük çekmektedir.

Tablo 34: Mesleklere Göre TGÇM Nedenleri

TGÇM	Bu Meslekte İşe Başvuru Yapılmaması	Gerekli Mesleki Beceriye/Niteliğe Sahip Eleman Bulunamaması	Çalışma Ortam ve Koşullarının Beğenilmemesi	Yeterli İş Tecrübesine Sahip Eleman Bulunamaması	Talep Edilen Ücretin Yüksek Olması	Vardiyalı Çalışma Olması
Organizasyon Sorumlusu	100,0%	100,0%	100,0%	0,0%	0,0%	0,0%
Makineci (Dikiş)	76,6%	26,3%	12,5%	27,3%	33,1%	0,0%
Temizlik Görevlisi	83,3%	19,9%	62,3%	10,0%	19,0%	72,5%
Laboratuvar Teknikeri	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	100,0%
Güvenlik Görevlisi	29,4%	47,1%	68,3%	36,3%	68,7%	24,0%
Satış Danışmanı	44,1%	73,1%	28,0%	71,4%	32,7%	6,2%
Garson (Servis Elemanı)	29,3%	69,5%	37,5%	62,0%	28,0%	24,0%
Plastik Enjeksiyon	79,8%	63,3%	14,5%	61,5%	32,8%	0,0%

Üretim Elemanı						
Şoför-Yük Taşıma	26,3%	76,7%	36,5%	9,7%	18,3%	0,0%
Kat Hizmetleri Elemanı/Kat Görevlisi	12,9%	13,2%	1,4%	82,9%	9,6%	1,4%

Kaynak: İPA 2017

İstanbul ilinde eleman temininde güçlük çekilen mesleklerin nedenlerine bakıldığında; mesleklerin büyük çoğunluğunda temininde güçlük çekilme nedenlerinin en yüksek oranda Gerekli Mesleki Beceriye/Niteliğe Sahip Eleman Bulunamaması ve Bu Meslekte İşe Başvuru Yapılmaması olduğu görülmektedir. Laboratuvar Teknikeri mesleğinde Vardiyalı çalışma tek neden olarak yer almaktadır.

GELECEK DÖNEM İSTİHDAM EĞİLİMLERİ

Ekonomilerde gelecek dönem istihdam eğilimini belirlemek, işgücü piyasasında oluşacak dalgalanmaları önceden görmek ve buna yönelik politikalar geliştirmek için önemli bir araçtır. İşgücü Piyasası Araştırmaları da bu bağlamda işverenlere bir sonraki yılda öngördükleri istihdam tahminlerini meslek bazında sorarak gelecek dönem istihdam eğilimlerini belirlemektedir.

Bu bölümde İstanbul ilinde 2017 Yılı Nisan-Mayıs dönemi ile bir sonraki yıl aynı döneme tekabül eden zaman aralığı boyunca çalışan sayılarında ne gibi farklılıklar beklendiği, farklılaşmaların hangi mesleklerde ve sektörlerde olacağına dair tahminler üzerinde durulacaktır. Mevsimsel etkileri dışarıda bırakmak adına işverenlere tam bir yıllık dönem içindeki tahminleri sorulmuştur.

Çalışma kapsamında işverenlere yöneltilen “30 Nisan 2018 tarihi itibariyle işyerinizde herhangi bir meslekte net istihdam artışı/azalışı bekliyor musunuz?” sorusuna Türkiye genelinde işyerlerinin yüzde 18,8’i istihdamın artacağı yönünde cevap verirken İstanbul ilinde işverenlerin yüzde 17,8‘i istihdamın artacağını öngörmüştür. Başka bir ifadeyle 10 işyerinden Türkiye genelinde yaklaşık 2’si istihdamın artacağını öngörürken İstanbul’da bu sayı 17,8’e düşmekte olup işverenlerin yakın dönemde istihdam artışına olumlu baktıkları görülmektedir. Öte yandan istihdamın azalacağını düşünen işveren oranı, ülke genelinde 2,4 olarak öngörürken İstanbul ilinde ise ülke geneline yakın olup yüzde 2,6 olarak öngörülmüştür.

Tablo 35: Sektörlere Göre İşverenlerin İstihdam Beklentileri

Sektörler	Artış	Azalış	Fikrim Yok	Değişmeyecek
İmalat	19,9%	3,0%	44,8%	32,3%
Toptan ve Perakende Ticaret; Motorlu Kara Taşıtlarının ve Motosikletlerin Onarımı	17,5%	2,7%	39,6%	40,2%
İnşaat	15,5%	2,7%	51,4%	30,4%
Konaklama ve Yiyecek Hizmeti Faaliyetleri	18,0%	3,0%	45,6%	33,4%
İdari ve Destek Hizmet Faaliyetleri	19,4%	0,3%	46,8%	33,4%
Mesleki, Bilimsel ve Teknik Faaliyetler	15,9%	2,6%	46,8%	34,7%
Ulaştırma ve Depolama	15,7%	1,8%	40,5%	42,0%
Bilgi ve İletişim	16,3%	1,6%	52,4%	29,8%
İnsan Sağlığı ve Sosyal Hizmet Faaliyetleri	21,8%	3,0%	35,9%	39,3%
Eğitim	17,2%	2,5%	40,9%	39,4%
Diğer Hizmet Faaliyetleri	17,7%	5,1%	40,0%	37,2%
Finans ve Sigorta Faaliyetleri	8,8%	2,9%	43,4%	44,9%
Gayrimenkul Faaliyetleri	13,7%		35,6%	50,7%
Kültür, Sanat Eğlence, Dinlence ve Spor	7,3%	2,4%	43,6%	46,7%
Madencilik ve Taş Ocakçılığı	17,6%		44,5%	37,8%
Su Temini; Kanalizasyon, Atık Yönetimi ve İyileştirme Faaliyetleri	9,7%	1,0%	35,9%	53,4%
Elektrik, Gaz, Buhar ve İklimlendirme Üretimi ve Dağıtımı	2,8%	1,9%	29,6%	65,7%
Genel Toplam	**17,8%**	**2,6%**	**44,4%**	**35,2%**

Kaynak: İPA 2017

Sektörlere göre istihdam eğilimi incelendiğinde en yüksek oranda artış bekleyen işverenlerin sırasıyla İnsan Sağlığı ve Sosyal Hizmet Faaliyetleri, İmalat ve İdari ve Destek Hizmet Faaliyetleri sektörlerinde olduğu görülmektedir. En fazla azalış bekleyen sektör ise Diğer Hizmet Faaliyetleri sektörüdür. Gayrimenkul Faaliyetleri ve Madencilik ve Taş ocakçılığı sektörlerinde herhangi bir istihdam azalışı ön görülmemektedir.

Sektörlerin istihdam eğiliminde dikkat çeken diğer bir husus ise Bilgi ve İletişim ve İnşaat sektörlerinde bulunan işyerlerinin yarısından fazlası gelecek dönem için herhangi bir öngörüde bulunamamışlardır. Elektrik, Gaz, Buhar ve İklimlendirme Üretimi ve Dağıtımı sektöründe bulunan işyerlerinin yüzde 65,7'si ise gelecek dönem için mevcut istihdamın korunacağını ve değişmeyeceğini belirtmişlerdir.

Tablo 36: Sektörlere Göre Net İstihdam Değişimi

Sektörler	Net İstihdam Değişimi	NİDO
Madencilik ve Taş Ocakçılığı	310	8,5%
İnşaat	8.377	5,3%
Mesleki, Bilimsel ve Teknik Faaliyetler	4.064	3,1%
İdari ve Destek Hizmet Faaliyetleri	6.580	3,0%
Gayrimenkul Faaliyetleri	421	2,7%
İmalat	15.508	2,5%
Diğer Hizmet Faaliyetleri	389	2,4%
Toptan ve Perakende Ticaret; Motorlu Kara Taşıtlarının ve Motosikletlerin Onarımı	5.979	2,0%
İnsan Sağlığı ve Sosyal Hizmet Faaliyetleri	1.289	2,0%
Konaklama ve Yiyecek Hizmeti Faaliyetleri	1.912	1,5%
Elektrik, Gaz, Buhar ve İklimlendirme Üretimi ve Dağıtımı	120	1,4%
Bilgi ve İletişim	917	1,3%
Ulaştırma ve Depolama	1.803	1,2%
Eğitim	662	1,0%
Kültür, Sanat Eğlence, Dinlence ve Spor	83	0,6%
Su Temini; Kanalizasyon, Atık Yönetimi ve İyileştirme Faaliyetleri	70	0,5%
Finans ve Sigorta Faaliyetleri	24	0,0%
Genel Toplam	**48.510**	**2,3%**

Kaynak: İPA 2017

Türkiye genelinde 20+ istihdamlı işyerlerinde 2018 Nisan-Mayıs dönemlerinde 2017 Nisan-Mayıs dönemine göre istihdamın yüzde 3,2 artacağı beklenmekte olup İstanbul'da ise bu oran, yüzde 2,3 olup ülke genelinin altında kalmıştır.

En fazla istihdam artış yüzde 8,5 ile Madencilik ve Taş Ocakçılığı sektöründe beklenmektedir. Söz konusu sektörün çalışan sayısının az olduğu göz önüne alındığında istihdam açısından fazla etki yaratması beklenmemektedir. En fazla çalışana sahip olan İmalat Sektöründe ise yüzde 2,5 oranında net istihdam artışı beklenmektedir.

Tablo 37: Meslek Gruplarına Göre Net İstihdam Değişimi

Meslek Grubu	Net İstihdam Değişimi	NİDO
Nitelikli Tarım, Ormancılık ve Su Ürünleri Çalışanları	304	5,9%
Sanatkârlar ve İlgili İşlerde Çalışanlar	9.933	4,3%
Nitelik Gerektirmeyen Meslekler	11.393	3,7%
Tesis ve Makine Operatörleri ve Montajcılar	8.057	3,2%
Hizmet ve Satış Elemanları	6.518	2,1%
Teknisyenler, Teknikerler ve Yardımcı Profesyonel Meslek Mensupları	4.233	1,6%
Profesyonel Meslek Mensupları	4.752	1,5%
Büro Hizmetlerinde Çalışan Elemanlar	3.041	1,0%
Yöneticiler	278	0,3%
GENEL TOPLAM	**48.510**	**2,3%**

Kaynak: İPA 2017

Bütün meslek gruplarında istihdam artışı beklenmektedir. Yüzdesel olarak ilk sırada yer almasa da en fazla istihdam artışı beklenen meslek grubu 11 bin 393 kişilik artış ile Nitelik Gerektirmeyen Meslekler meslek grubudur. En az artış beklenen meslek grubu ise 278 kişilik artış ile Yöneticiler meslek grubudur.

Çalışan sayısında ikinci sırada yer alan Nitelik Gerektirmeyen Meslekler meslek grubu net istihdam değişim oranında yüzde 3,7'lik bir oran ile üçüncü sırada yer almaktadır. Çalışan sayısının da fazla olduğu göz önünde bulundurulursa bu meslek grubunda önemli ölçüde bir artış yaşanması beklenmektedir. Profesyonel Meslek Mensupları en fazla çalışan sayısına sahip meslek grubu olmasına rağmen net istihdam değişim oranı yüzde 1,5 olarak gerçekleşmiştir. Bunun en önemli sebebi çok sayıda çalışanı olmasına rağmen bir o kadar artış beklenmemesidir.

Tablo 38: En Fazla İstihdam Artışı/Azalışı Beklenen Meslekler

Net İstihdam Artışı Beklenen Meslekler	Net İstihdam Azalışı Beklenen Meslekler
Temizlik Görevlisi	Elektrik Tesisat Ustası
İnşaat İşçisi	Boyama-Yıkama Makinesi Operatörü (Kumaş)
Güvenlik Görevlisi	Bilgisayar Teknolojisi Teknikeri
Makineci (Dikiş)	Konfeksiyon İşçisi
Beden İşçisi (Genel)	Elektrikçi (Genel)
Alüminyum Doğramacı	Mekanik Bakım ve Onarımcısı (Motorlu Taşıtlar Hariç)
Satış Danışmanı	Bankacılık Meslek Elemanı
Laboratuvar Teknikeri	Satış Nezaretçisi (Toptan Ticaret)
Metal Mamuller Montaj İşçisi	Depo Sorumlusu
Ambalajcı (El İle)	Overlok Makinesi Operatörü (Overlokçu)

Kaynak: İPA 2017

İstanbul ilinde gelecek dönem, en fazla istihdam artışı olması beklenen meslekler sırasıyla, Temizlik Görevlisi, İnşaat İşçisi, Güvenlik Görevlisi, Makineci (Dikiş) ve Beden İşçisi (Genel) meslekleri olup, Elektrik Tesisat Ustası, Boyama-Yıkama Makinesi Operatörü (Kumaş), Bilgisayar Teknolojisi Teknikeri, Konfeksiyon İşçisi, Elektrikçi (Genel) mesleklerinde ise azalış beklenmektedir.

Geçtiğimiz yıl istihdam artışı beklenen mesleklerle bu yılı karşılaştırdığımızda Güvenlik Görevlisi, Makineci (Dikiş), Beden İşçisi (Genel) ve Satış Danışmanı meslekleri istihdam artışı beklenen ilk on meslekte yine yer almaktadır. Buradan İstanbul ili için bu mesleklerin son iki yıldır önemini korumaya devam ettiği anlaşılmaktadır.

Geçtiğimiz yıl istihdam azalışı beklenen mesleklerle bu yılı karşılaştırdığımızda ilk on meslekte farklılık olduğu görülmektedir.

Şekil 28: İşyeri Özellikleri Bakımından NİDO

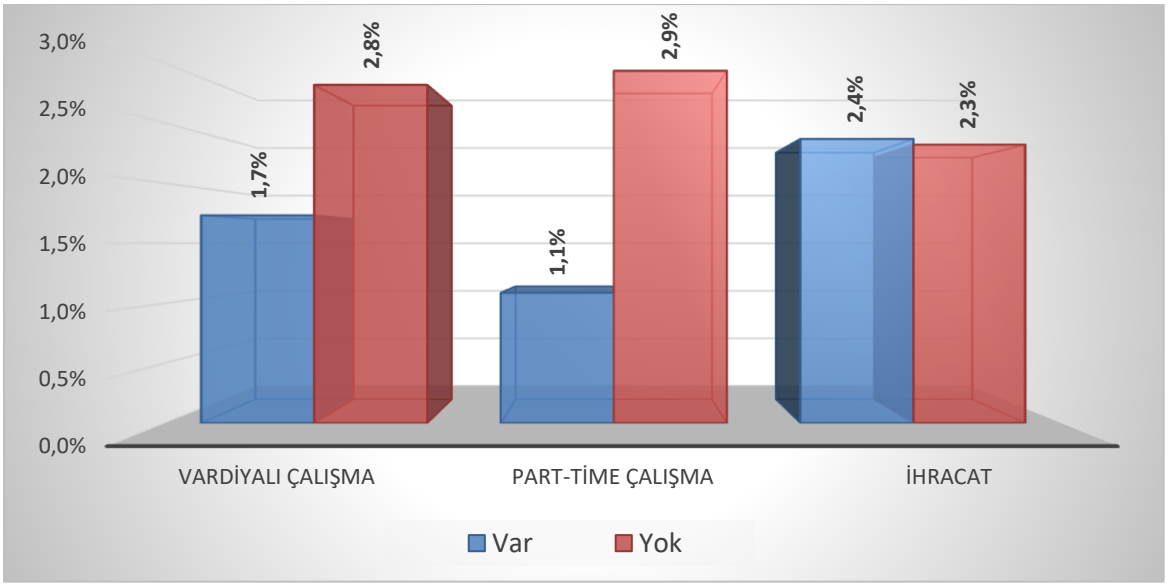

Kaynak: İPA 2017

İşyeri özellikleri bakımından net istihdam değişim oranlarına bakıldığında işyerinin ihracat yapması net istihdam değişim oranını arttırmaktadır. İstanbul iline ait net istihdam değişim oranı yüzde 2,3 iken ihracat yapan işyerlerine ait net istihdam değişim oranı yüzde 2,4'tür. Vardiyalı ve Part-Time çalışmaya sahip olan işyerlerine ait net istihdam değişim oranları bu özelliğe sahip olmayan işyerlerinin net istihdam değişim oranlarından düşüktür. Ayrıca il geneline ait net istihdam değişim oranının da altında kalmıştır.

SONUÇ

İstanbul İşgücü Piyasası Araştırma Raporunun temel amacı, 2017 yılında İstanbul' da gerçekleştirilmiş olan Talep Araştırması çerçevesinde ihtiyaç duyulan işgücünün eğitim ve becerilerinin tespit edilerek, işgücü arzı ve talebi arasındaki dengesizlikleri gidermeye, işsizliğin azaltılması ve istihdamın artırılmasına yönelik politikaların geliştirilmesine katkı sağlamaktır. Ayrıca Talep Araştırması kapsamında mevcut işyerlerinden alınan bilgiler doğrultusunda temininde güçlük çekilen işgücüne gerekli niteliklerin kazandırılması için aktif istihdam politikalarının bir diğer adımı olan eğitim programları ve kursların düzenlenmesine katkı sağlanması amaçlanmıştır.

İşgücü piyasası birçok açıdan henüz tam anlamıyla analiz edilememiştir. Bunun nedeni olarak işgücü piyasasını arz yönüyle ele aldığımızda il düzeyinde veri eksikliği mevcuttur. Türkiye İş Kurumu Genel Müdürlüğü tarafından 2007 yılından beri tüm iller bazında işgücü talebi ve açık işler üzerine veri derlemek amacıyla çalışmalar yapılmaktadır. İşgücü Piyasası Talep Araştırması bu güne kadar tüm iller itibariyle karşılaştırmaya imkân sağlayacak şekilde standartlaştırılmış bir araştırmadır ve zengin bir bilgi tabanına sahiptir.

Türkiye İstatistik Kurumunun yapmış olduğu Hane Halkı İşgücü Anketi Sonuçlarına göre 2016 yılında İstanbul'da istihdam edilenlerin sayısında önceki yıla göre işgücüne katılım oranı 1,9 puan artmış, işsizlik oranı 0,6 puan artarak yüzde 13,5'e yükselmiş istihdam oranı ise 1,3 puan artarak yüzde 48,7' ye yükselmiştir.

3 Nisan – 5 Mayıs 2017 döneminde alan çalışması gerçekleştirilen "Türkiye İşgücü Piyasası Araştırması" kapsamında elde edilen sonuçlara göre; İstanbul'da ki işyerlerinde çalışanların yüzde 30,9'u kadın, yüzde 69,1'i erkektir. İşyeri sayısı ve çalışanın en fazla olduğu sektör İmalat sektörüdür. Kadınlarda da erkeklerde de en fazla çalışılan sektör, İmalat ile Toptan ve Perakende Ticaret sektörleridir. İnsan Sağlığı ve Sosyal Hizmetler ve Eğitim sektörlerinde çalışan kadın sayısı aynı sektörlerde çalışan erkek sayısından fazladır. İşyerlerinde ortalama 61 kişi çalışmaktadır.

İstanbul' da referans dönemi içerisinde açık işi olan işyeri sayısı oranı yüzde 20'dir. Bu işyerlerinde 39 bin 545 kişilik açık iş olduğu tespit edilmiştir. En fazla açık iş İmalat sektöründe bulunmaktadır. İmalat sektörünün arkasından en fazla açık işin bulunduğu sektörler İdari ve Destek Hizmet Faaliyetleri ve Toptan ve Perakende Ticaret 'dir.

Sektörel olarak açık iş oranlarına bakıldığında açık iş oranının en yüksek olduğu sektör İdari ve Destek Hizmet Faaliyetleri sektörüdür. Açık iş Oranının en düşük olduğu sektör ise Su Temini; Kanalizasyon, Atık Yönetimi ve İyileştirme Faaliyetleri sektörüdür.

Meslek gruplarına göre açık işlerin dağılımına bakıldığında en fazla çalışan sayısına sahip ilk üç meslek grubunda açık işlerin dağılımının paralellik göstermediği görülmektedir. Açık işlerin dağılımın en fazla görüldüğü ilk üç sıradaki Tesis ve Makine Operatörleri ve Montajcılar, Teknisyenler, Teknikerler Ve Yardımcı Profesyonel Meslek Mensupları ve Sanatkârlar ve İlgili İşlerde Çalışanlar meslek grupları açık işlerin yüzde 55'ine yakınını oluşturmaktadır. Açık iş oranının en yüksek olduğu meslek grupları sırasıyla Tesis ve Makine Operatörleri ve Montajcılar, Teknisyenler, Teknikerler ve Yardımcı Profesyonel Meslek Mensupları ve Sanatkârlar ve İlgili İşlerde Çalışanlar meslek grubudur.

İstanbul'da en fazla açık iş Organizasyon Sorumlusu mesleğindedir. Organizasyon Sorumlusu mesleğinden sonra en fazla açık iş Makineci (Dikiş), Güvenlik Görevlisi ve Temizlik Görevlisi mesleklerinde görülmektedir.

Söz konusu açık işler için işyerleri tarafından talep edilen eğitim düzeyleri yüzde 46,9 oranı ile Lise ve Altı, yüzde 34,4 oranı ile Eğitim Düzeyi Önemli Değil ve yüzde 18,2 oranı ile Yükseköğretim seçeneğidir. Başka bir deyişle, işyeri sahipleri açık iş bulunduğunu belirttikleri mesleklerin yarısına yakınında Lise Altı eğitim düzeyi aradıklarını belirtmektedirler. İşverenlerin açık işlerde talep edilen becerilerde ise ilk sırada Fiziki ve Bedensel Yeterlilik becerisi ve sonrasında Yeterli Mesleki/Teknik Bilgi ve Tecrübe gelmektedir.

Açık işlerin karşılanma yollarına bakıldığında en fazla Kendi Çalışanlarım Aracılığıyla seçeneği ve İŞKUR arama kanallarının kullanıldığı görülmektedir.

2017 yılı içerisinde 8 bin 574 işyerinde 41 bin 41 kişinin temininde güçlük çekildiği görülmüştür. Temininde güçlük çekilen mesleklerde ilk sıralarda Organizasyon Sorumlusu, Makineci (Dikiş) ve Temizlik Görevlisi bulunmaktadır.

İşveren tarafından doldurulan işyeri bilgi formlarından temininde güçlük çekilme sebebinin çok yüksek oranlı olarak iş arayan kaynaklı olduğu ve işveren kaynaklı sorunun çok düşük olduğu ifade edilmiştir. Bunun nedenin işyeri bilgi formunda soruların işveren tarafından cevaplanması gösterilebilir.

İstanbul'da işverenler tarafından güçlük çekilme nedeni olarak, Gerekli Mesleki Beceriye/Niteliğe Sahip Eleman Bulunamaması, Bu Meslekte İşe Başvuru Yapılmaması ve Yeterli İş Tecrübesine Sahip Eleman Bulunamaması ilk sıralarda yer almaktadır.

İstihdam beklentilerine sektörel olarak baktığımızda yüzde 17,8 oranında istihdam artışı beklenmektedir. 2018 Nisan-Mayıs tarihi itibariyle en fazla artış beklentisi olarak İnsan Sağlığı ve Sosyal Hizmet Faaliyetleri, İmalat ve İdari ve Destek Hizmet Faaliyetleri sektörlerinde en fazla istihdam artışı beklenmektedir. Temizlik Görevlisi, İnşaat İşçisi, Güvenlik Görevlisi, Makineci (Dikiş) ve Beden İşçisi (Genel) meslekleri ilk sıralarda görülmektedir.

Hangi mesleklerin istihdamında artış ya da azalış olacağına dair öngörü sahibi olmanın en büyük faydası Aktif İşgücü Politikalarını bu mesleklere yöneltmektir. Bu sayede istihdamın artırılmasına ve işsizliğin azaltılmasına doğrudan katkı sunulmaktadır.

İşgücü Piyasası Talep Araştırması sonucunda işverenlerin istihdam beklentilerinin olumlu olması, işverenlerin gelecek dönemlerde işgücüne ihtiyaç duyacağını göstermektedir. İşverenlerin ihtiyaç duyduğu işgücü talebinin ve elimizde bulunan işgücü arzının eşleştirilmesinde olumlu sonuçlar alınabilmesi, hazırlanan rapor, yapılan analiz ve değerlendirmeler doğrultusunda il düzeyinde işgücünün yetiştirilmesi için gerçekleştirilecek faaliyetler ve kurum düzeyinde oluşturulacak olan aktif istihdam politikaları ile mümkün olabilecektir.

İşgücü piyasasında kadınların ve genç işsizlerin istihdama katılım oranlarını artırmak için, aktif işgücü piyasası politikalarında kadınlara önem verilerek teşvik paylarının artırılması, genç ve kadın işsizlerin mesleki eğitim programlarıyla daha nitelikli hale gelmesini sağlayarak işgücü piyasası koşullarına hazır hale getirilmelidir.

EKLER

2017 YILI İŞGÜCÜ PİYASASI ARAŞTIRMASI İŞYERİ BİLGİ FORMU

İŞKUR

2017 YILI İŞGÜCÜ PİYASASI ARAŞTIRMASI

2017 YILI İPA İŞYERİ BİLGİ FORMU

Sayın İşyeri Yetkilisi,

Türkiye İş Kurumu (İŞKUR) tarafından gerçekleştirilecek olan işgücü piyasası araştırması ile ilimizde istihdam ve işsizlik sorununun çözümü için işgücünün yapısı, sektörler bazında personel, eğitim, nitelik vb. ihtiyaçlarının belirlenmesine yönelik bilgi derlenmesi amaçlanmaktadır.

Bilgi Verme ve Gizlilik

1- Kurum ve kuruluşlardan alınan bu bilgiler, yalnızca istatistiksel çalışmalarda kullanılmak amacıyla toplanmakta olup, gizliliği 4904 sayılı Türkiye İş Kurumu Kanunu ile teminat altına alınmıştır. Kanun uyarınca sizden alınan bu bilgilerden şahsınıza özel olanlar; idari, adli ve askeri hiçbir organ, makam, merci veya kişiye verilemez, istatistik amacı dışında kullanılamaz.

2- 4904 sayılı Türkiye İş Kurumu Kanunu'nun 21 inci maddesi gereğince Kurum tarafından, kamu ve özel kesim işyerlerinden iş ve işgücü konularında bilgi istenildiğinde, belirtilen süre içinde bilgi verilmesi zorunludur. Bildirim yükümlülüğüne aykırı hareket eden özel kesim iş-yerlerine 3.114 TL (üçbinyüzondört Türk Lirası) İdari Para Cezası verilir.

3- İşverenlerden toplanan bilgiler, Kurum hizmetlerinden başka amaçla kullanılamaz. **İkinci fıkraya aykırı davrananlar hakkında Türk Ceza Kanunu'nun 136 ncı maddesi hükümleri uygulanır.**

Kapsam

İşyeri Bilgi Formunun, işyeri sahibi veya ortakları, insan kaynakları, personel, işyeri veya muhase-be müdürleri tarafından doldurulması gerektirmektedir. Yukarıdaki açıklamalar doğrultusunda bilgi formunu doldurarak verdiğiniz bilgiler ve araştırmaya yapmış olduğunuz katkılardan dolayı teşekkür eder, saygılar sunarız.

İŞYERİ BİLGİLERİ

Ornek No	:.....
Işyerinin Yasal Unvanı	:.....

1

ADRES BİLGİLERİ

İL /İLÇE :.....
MAHALLE: .....
CADDE/SOKAK :.....
İÇ/DIŞ KAPI NO :.....
TELEFON/FAKS/E-POSTA :.....

FORMU CEVAPLAYAN İŞYERİ YETKİLİSİNİN

Adı-Soyadı : ..... Unvanı :.....
Tarih : ..... Telefonu : .....
E-Posta :..... İmza/Kaşe: .....

Bu kısım Çalışma ve İş Kurumu İl Müdürlüğü'nde Bilgi Formunun uygulamasından sorumlu olan "kamu görevlilerince" doldurulacaktır.

BU İŞYERİ BİLGİ FORMU ZİYARETÇİ VE KOORDİNATOR EL KİTABI OKUNDUKTAN SONRA UYGULANMIŞ VE VERİ GİRİŞİ ZİYARETÇİ VE KOORDİNATÖR EL KİTABINA UYGUN YAPILMIŞTIR.

	ZİYARETÇİ	KONTROLÖR	VERİ GİRİŞ PERSONELİ
Adı-Soyadı			
Tarih			
İmza			

1) İşyerinizin kuruluş tarihini yıl olarak belirtiniz.

.....

2) İŞKUR'un hizmetlerinden faydalanıp faydalanmadığınızı belirtiniz.

Evet ☐ Hayır ☐ (4. Soruya geçebilirsiniz)

3) İŞKUR'un hangi hizmetlerinden faydalandığınızı belirtiniz.
(Birden fazla seçenek işaretlenebilir) (Cevapladıktan sonra 5. Soruya geçebilirsiniz)

Eleman Talebi ☐
Çalışanların Mesleki Eğitimi ☐
Kısa Çalışma Ödeneği ☐
İşbaşı Eğitim Programları ☐
Mesleki Eğitim Kursu ☐
Danışmanlık ve Yönlendirme ☐

4) İŞKUR'un sunmuş olduğu hizmetlerden faydalanmama nedeninizi belirtiniz.

☐ İŞKUR hizmetlerinden haberdar değilim.
☐ İŞKUR'un sunduğu hizmetlere ihtiyaç duymadım.
☐ İŞKUR'un sunduğu hizmetlere diğer kaynaklardan ulaşıyorum.
☐ Diğer (Belirtiniz).....

5) İşyerinizde vardiyalı çalışma yapılıp yapılmadığını belirtiniz.

Evet ☐ Hayır ☐

6) İşyerinizde ihracat yapılıp yapılmadığını belirtiniz.

Evet ☐ Hayır ☐

7) İşyerinizde kısmi süreli (part-time) çalışanın olup olmadığını belirtiniz.

Evet ☐ Hayır ☐

↓

(.....kişi kısmi süreli çalışmaktadır)

BÖLÜM I- MEVCUT İSTİHDAM

8) İşyerinizde çalışmakta olan mevcut personeli fiilen yaptıkları işlere göre sıralayınız?

Yapılan iş (Örnek; mimar, ziraat mühendisi, harita teknikeri, buldozer operatörü, sekreter, taşıma işçisi vb.)	Kadın Çalışan Sayısı	Erkek Çalışan Sayısı	Toplam Çalışan Sayısı
TOPLAM			

BÖLÜM II-AÇIK İŞLER

9) Şu an işyerinize herhangi bir yolla eleman arıyormusunuz?

9.1) Eleman aramıyoruz. → 10.Soruya geçiniz.

Eleman Aranılan Meslekler	Toplam Açık İş Sayısı	Talep Edilen Asgari Eğitim Düzeyi 1. Lise altı 2. Çıraklık 3. Genel lise 4. Meslek L. 5. Meslek yüksekokulu 6. Lisans 7. Lisansüstü 8. Herhangi bir eğitim düzeyi aramıyorum.	Açık işiniz için cinsiyet tercihini belirtiniz? 1. Kadın 2. Erkek 3. Cinsiyet önemli değil	Talep Edilen Beceriler * 1. Bilgisayar kullanımı 2. Fiziki ve bedensel yeterlilik 3. Hesap yapabilme (Analitik beceri) 4. İletişim ve ifade yeteneği 5. Proje tabanlı çalışma 6. Satış ve pazarlama becerisi 7. Sorun çözme ve inisiyatif alabilme 8. Takım çalışması 9. Yabancı Dil 10. Yeterli mesleki/teknik bilgi ve tecrübe			Ilgili meslekteki açık işinizi hangi yolla arıyorsunuz ** 1. Akraba-Eş Dost 2. Gazete-İlan, vb. 3. İnternet-Sosyal Medya 4. İŞKUR aracılığıyla 5. Kendi çalışanlarım aracılığıyla 6. Ozel Istihdam Büroları		
				1	2	3	1	2	3

*Önem derecesine göre **EN FAZLA** 3 beceriyi 1'den başlayarak SIRALAYINIZ. (1- En önemli)
Kullandığınız arama kanallarından **EN AZ 1 tanesini işaretleyiniz.

BÖLÜM III - 30 NİSAN 2018 TARİHİ İTİBARİYLE ÇALIŞAN SAYISINDA NET DEĞİŞİKLİK OLACAĞI DÜŞÜNÜLEN MESLEKLER

10) 30 Nisan 2018 tarihi itibariyle işyerinizde herhangi bir meslekte net istihdam artışı bekliyor musunuz?	Evet ☐ →	10.1'e geçiniz.
	Hayır ☐ →	11. soruya geçiniz.
	Fikrim Yok ☐ →	11. soruya geçiniz.

10.1) 30 Nisan 2018 tarihi itibariyle işyerinizde çalışan sayısında net istihdam artışı olacağını düşündüğünüz meslekleri belirtiniz?

Net istihdam ARTIŞI olacağını düşündüğünüz meslekler	Net sayısal artış

11) 30 Nisan 2018 tarihi itibariyle işyerinizde herhangi bir meslekte net istihdam azalışı bekliyor musunuz?	Evet ☐ →	11.1'e geçiniz.
	Hayır ☐ →	12. soruya geçiniz.
	Fikrim Yok ☐ →	12. soruya geçiniz.

11.1) 30 Nisan 2018 tarihi itibariyle işyerinizde çalışan sayısında net istihdam azalışı olacağını düşündüğünüz meslekleri belirtiniz?

Net istihdam AZALIŞI olacağını düşündüğünüz meslekler	Net sayısal azalış

BÖLÜM IV - ELEMAN TEMİNİNDE GÜÇLÜK ÇEKİLEN MESLEKLER

12) Son 1 yıl içerisinde işyerinizde eleman temininde güçlük çektiğiniz meslekleri ve bu meslekler-de temininde güçlük çektiğiniz eleman sayısını belirtiniz?

12.1) Eleman temininde güçlük çektiğimiz meslek yok. → 13.Soruya Geçiniz.

Eleman Temininde Güçlük Çekilen Meslekler	Temininde Güçlük Çekilen Eleman Sayısı	Temininde Güçlük Çekilme Nedeni* 1. Bu meslekte **yeterli** işe başvuru yapılmaması 2. Gerekli Mesleki beceriye/niteliğe sahip eleman bulunamaması 3. Yeterli iş tecrübesine sahip eleman bulunamaması 4. Çalışma ortam ve şartlarının beğenilmemesi 5. Talep edilen ücretin yüksek olması 6. Vardiyalı çalışma olması					
		1	2	3	4	5	6

*Birden Fazla Seçenek İşaretlenebilir.

BÖLÜM V – İŞGÜCÜ PİYASASINA GENEL BAKIŞ

13) Şu anda herhangi bir istihdam teşvikinden yararlanıyor musunuz?

Evet ☐ Hayır ☐

14) İşyerinizde Geçici Koruma Statüsünde (Suriyeli, Irak) işgücü istihdam etmek (çalışma iznine tabi olarak) ister misiniz?

Evet ☐ Hayır ☐

15) Büyükanne ödeneğinin yaygınlaştırılmasının kadınların işgücü piyasasına girişini arttıracağını düşünüyor musunuz?

Evet ☐ Hayır ☐ Etkilemez ☐

16) Kıdem tazminatına ilişkin yeni bir düzenleme yapılmasını ister misiniz?

Evet ☐ Hayır ☐ Fikrim Yok ☐

17) Kıdem Tazminatı uygulamasının Devlet garantisindeki bir fona devredilmesi hakkındaki düşüncenizi belirtiniz.

Olumlu ☐ Olumsuz ☐ Fikrim Yok ☐

18) 2016 yılında getirilen doğuma bağlı izinlerin kadın istihdamını nasıl etkilediğini/etkileyeceğini belirtiniz.

Olumlu ☐ Olumsuz ☐ Değişmeyecek ☐

19) Sendikaların işgücü piyasasına ilişkin politikalar üretimine katkısının olduğunu düşünüyor musunuz?

Evet ☐ Hayır ☐

2017 Yılı İşgücü Piyasası Araştırmasına yaptığınız katkıdan dolayı teşekkür ederiz.
İşveren/İşveren Temsilcisi görüşleri:
Ziyaretçinin görüşleri:

T.C.
TÜRKİYE İŞ KURUMU GENEL MÜDÜRLÜĞÜ
İSTANBUL ÇALIŞMA VE İŞ KURUMU İL MÜDÜRLÜĞÜ
Adres: Hacı Mimi Mah. Lüleciler Cad. No:4 Tophane-Beyoğlu/ İSTANBUL
Tel: 212 249 29 87 / 88 / 89
www.iskur.gov.tr